

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1295

ЗАБАВНИК

22. 10. 1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

5
динара

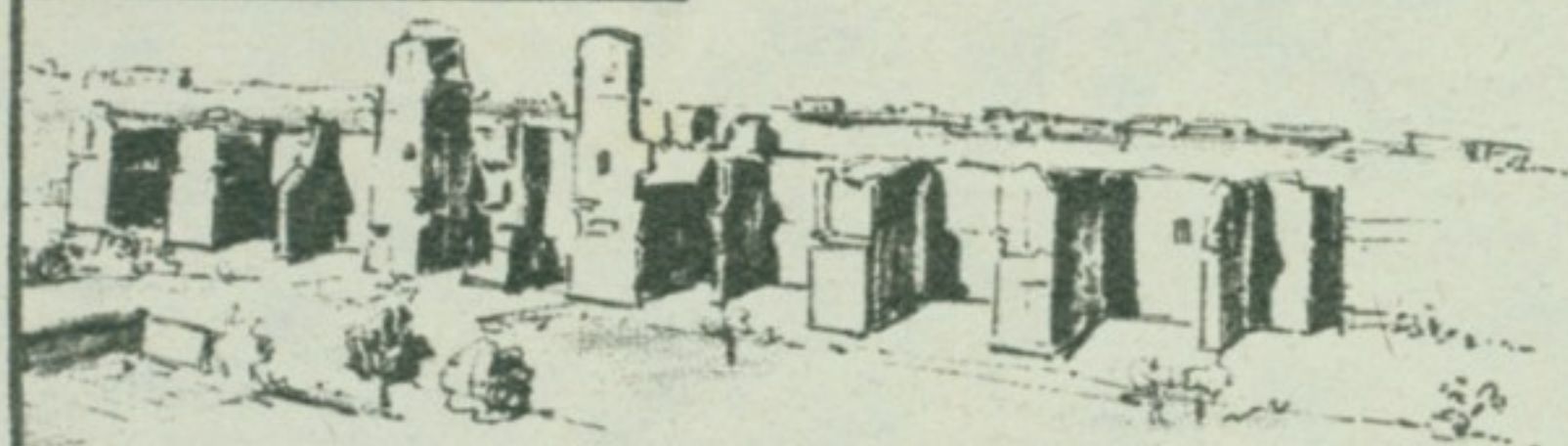
Purple

Веровати или не!

ЦРКВА ОРСАН МИКЕЛЕ

ЈЕДНА ОД НАТРАСКОШ-
НИЈИХ У ФИРЕНЦИ
(ИТАЛИЈА)
САГРАЂЕНА ЈЕ
ПРВОБИТНО
КАО
СИЛОС ЗА
ЖИТО.

СТАРО РИМСКО КУПАТИЛО У КАРАКАЛИ

КРАЈ РИМА
МОГЛО ЈЕ ДА ПРИМИ
25.000 КУПАЧА ИСТОВРЕМЕНО.

Овај

СТЕРЕОСКОП

УПАРАТ СА ДВА
СТАКЛА ПОМОЋУ
КОЈИХ СЕ ДВЕ
СЛИКЕ ВИДЕ РЕЛЕФНО
КАО ЈЕДНА - НАЧИЊЕН
ЈЕ 1860. ГОДИНЕ
И УКРАШЕН ЈЕ
ДРАГИМ
КАМЕЊЕМ.

ТЕОДОР РИЗВЕЛИ

(1858 - 1919)

25. ПРЕДСЕДНИК СЈЕДИЊЕНИХ
АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА
БИО ЈЕ ТОЛИКО КРАТКОВИД
ДА ЈЕ У ШПАНСКО-АМЕРИЧКИ
РАТ ПОШАО СА 12 РЕЗЕРВНИХ
НАОЦАРА КОЈЕ ЈЕ НОСИО
У ЧЕПОВИМА И
ПОСТАВИ ОД
ШЕШИРА.

ЕРАЗМО РОТЕРДАМСКИ

(1466 - 1536)

ЧУВЕНИ ХОЛАНДСКИ
НАУЧНИК И ХУМАНИСТ
ДОБИЈАО БИ
ВИСОКУ
ТЕМПЕРАТУРУ
КАД ГОД
БИ
УГЛЕДАО
РИБУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● „фудбал на води“, како се
популарно назива ватерполо,
понижао је у Енглеској. Забеле-
жено је да је прва утакмица у
ватерполу одиграна у Лондону
1874. године.

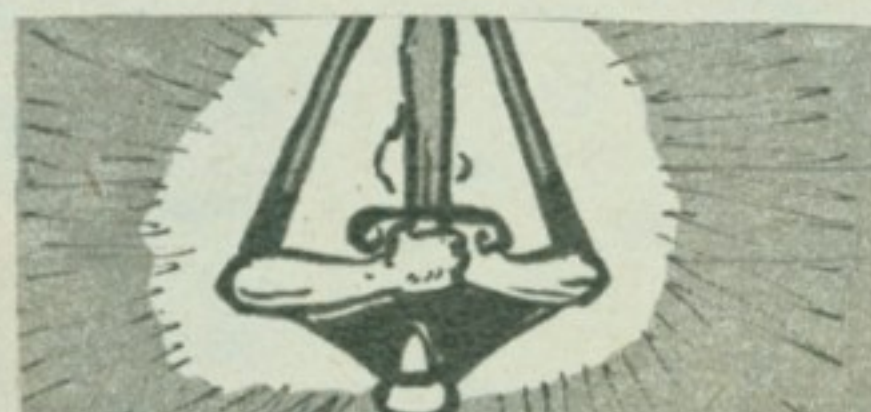
● проценат леворуких особа у
свету износи, према званичним
статистикама, око четири до
шест одсто.

● стари Германи чували су бе-
ле коње, као Индуси беле сло-
нове. Те беле коње они су при-
носили на жртву богу Одину. У
нарочито свечаним приликама
они су те коње и јели. И касни-

је, када су примили хришћан-
ство, Скандинавци су тајно при-
носили Одину на жртву беле
коње. Ти коњи називани су О-
динови бели коњи.

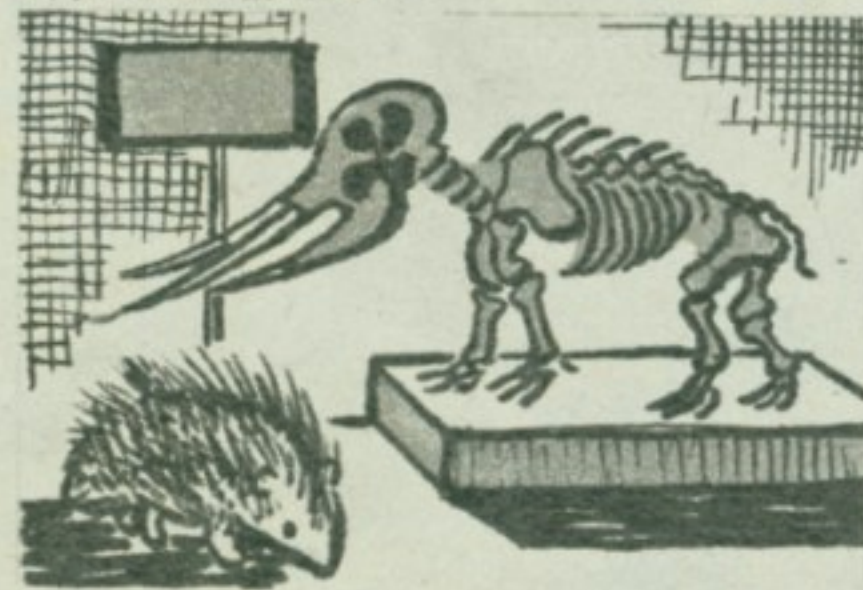

● улични фењери у старој Сло-
вачкој били су украшени руком
која држи мач да би подсећали
преступнике да општинске вла-
сти могу да осуде злочинце и на
смрт.

● утврђено је да је човеку по-
требан допунски кисеоник већ
на 5.000 метара надморске висе-
не, док на 8.500 без вештачки
узетог кисеоника долази до гу-
шења. На 11.000 метара без ве-
штачког кисеоника смрт насту-
па тренутно, јер у таквим усло-
вима кисеоник мења свој ток у
телу и почиње нагло да напу-
шта крв и плућа да би се вра-
тио у атмосферу.

● бодљикаво прасе је најстари-
ји сисар. Његови преци појави-
ли су се на Земљи пре више од
40.000.000 година и старији су
од мастодонта.

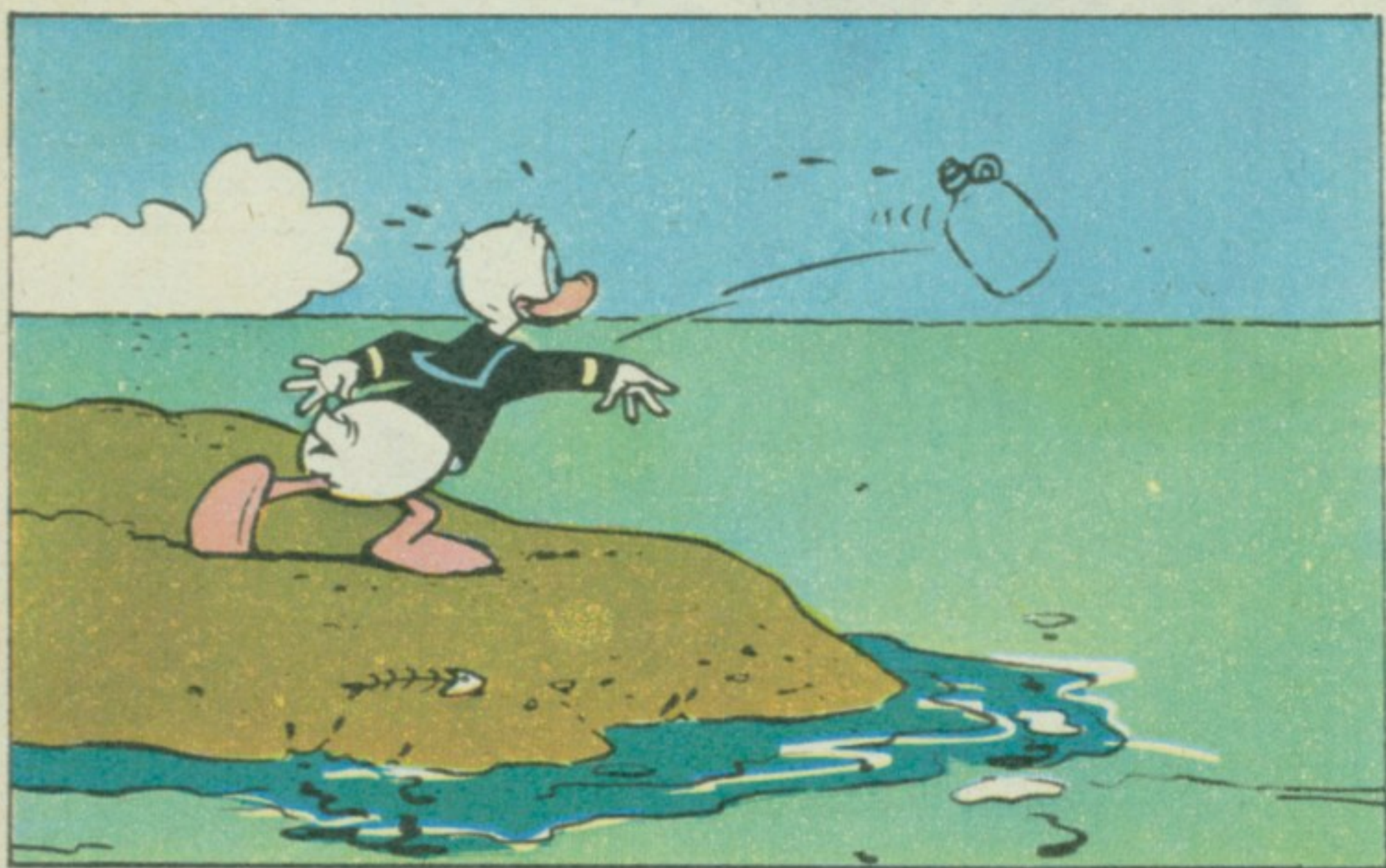
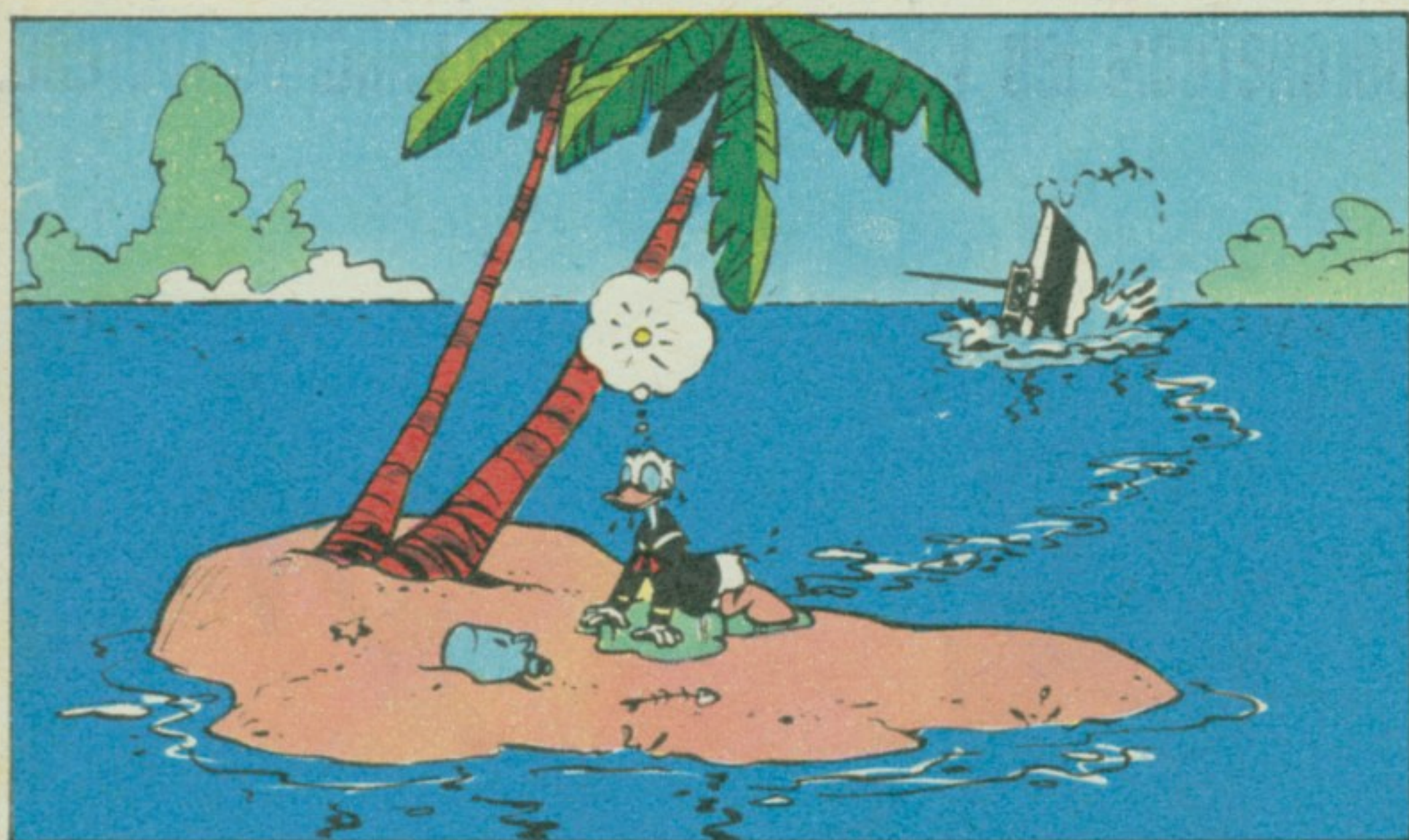
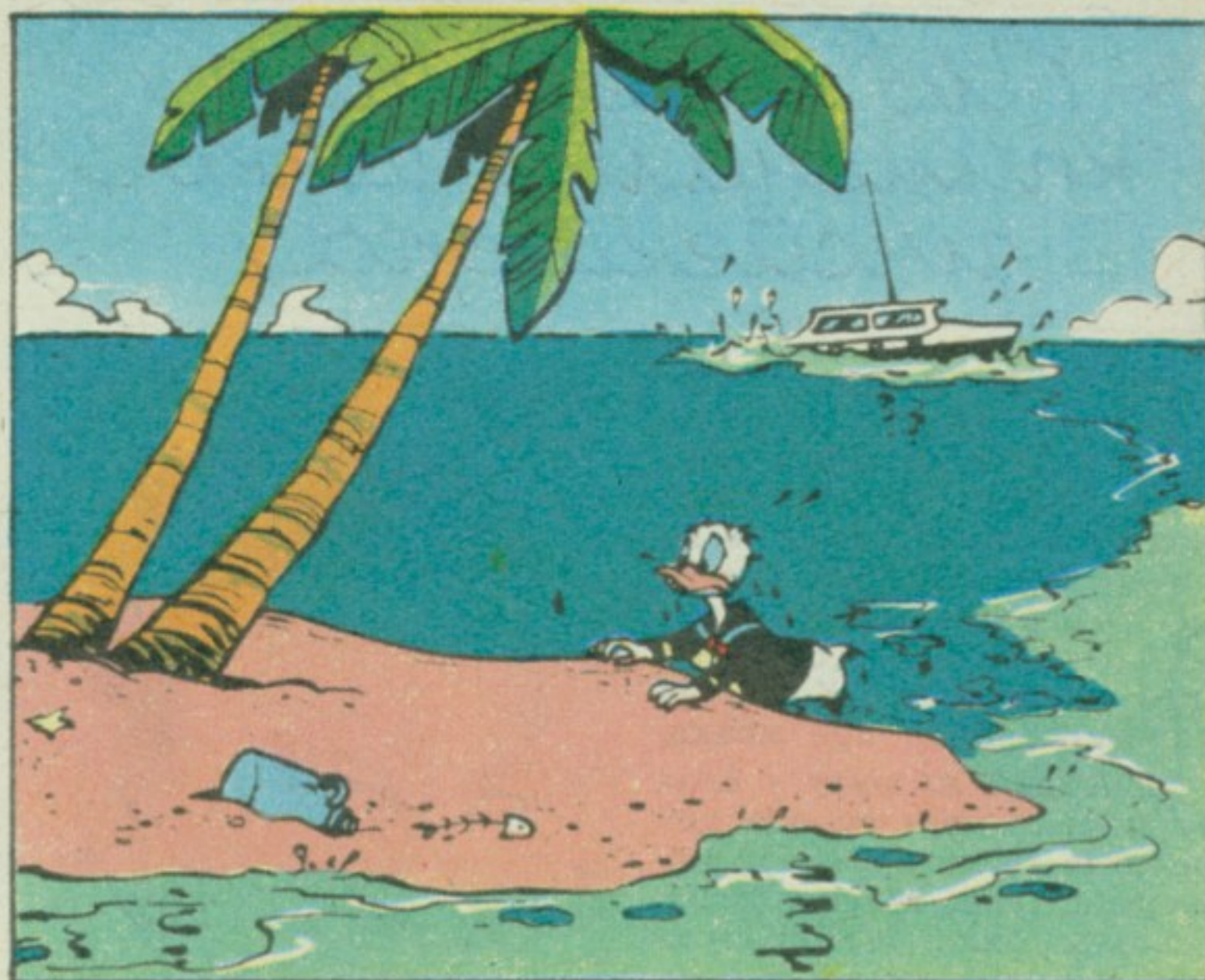
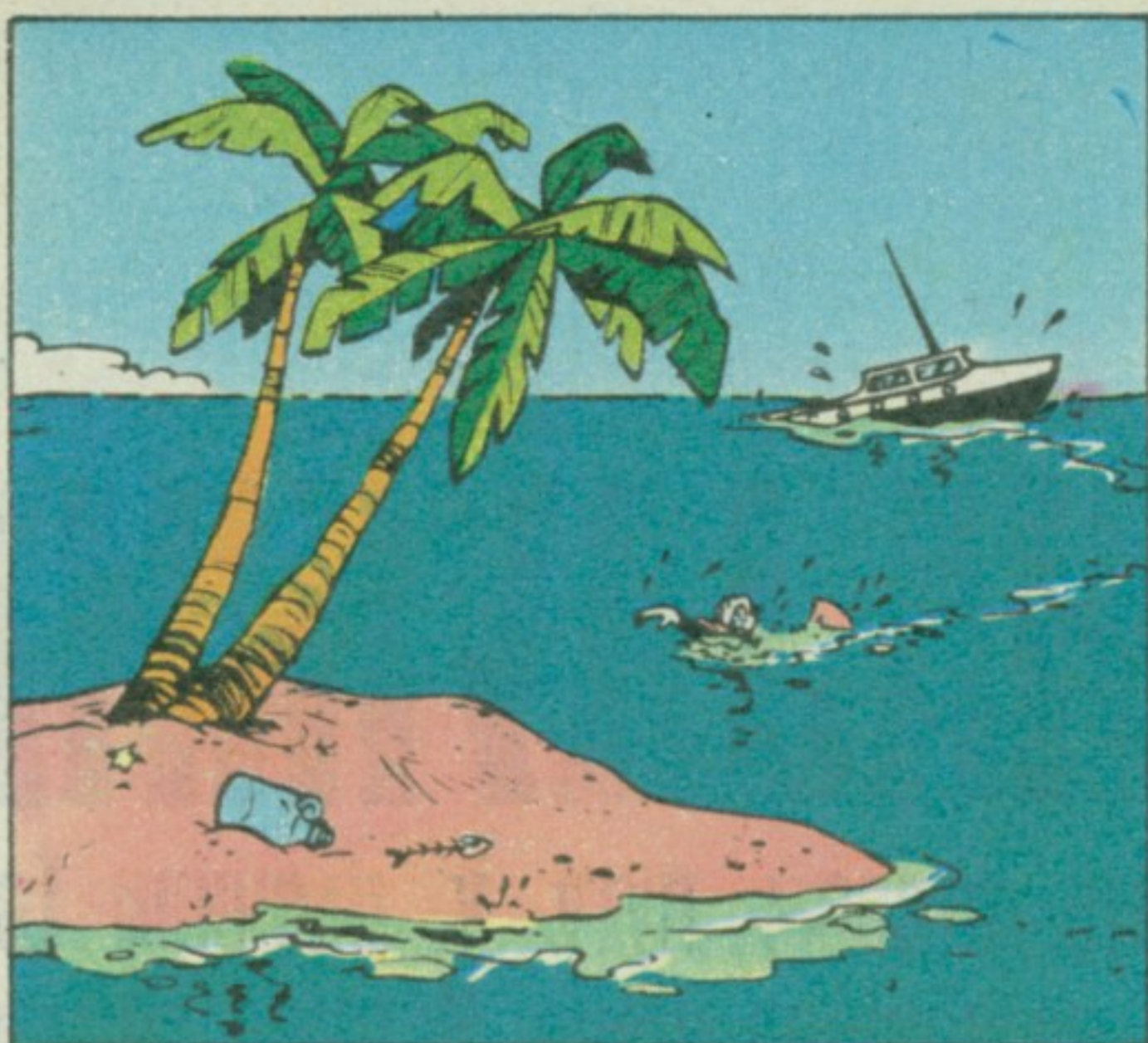
● у Геолошком музеју у граду
Магадану (СССР) налази се ко-
лекција готово свих минерала и
руда који се могу наћи у нед-
рима наше пленете — стотине
хиљада узорака корисних иско-
пина. Геолози су недавно про-
нашли „благо“ у басену реке
Колиме. Поред налазишта је
сада изникло насеље Дукат, а у
изградњи је и флотација. У јед-
ној просторији Геолошког му-

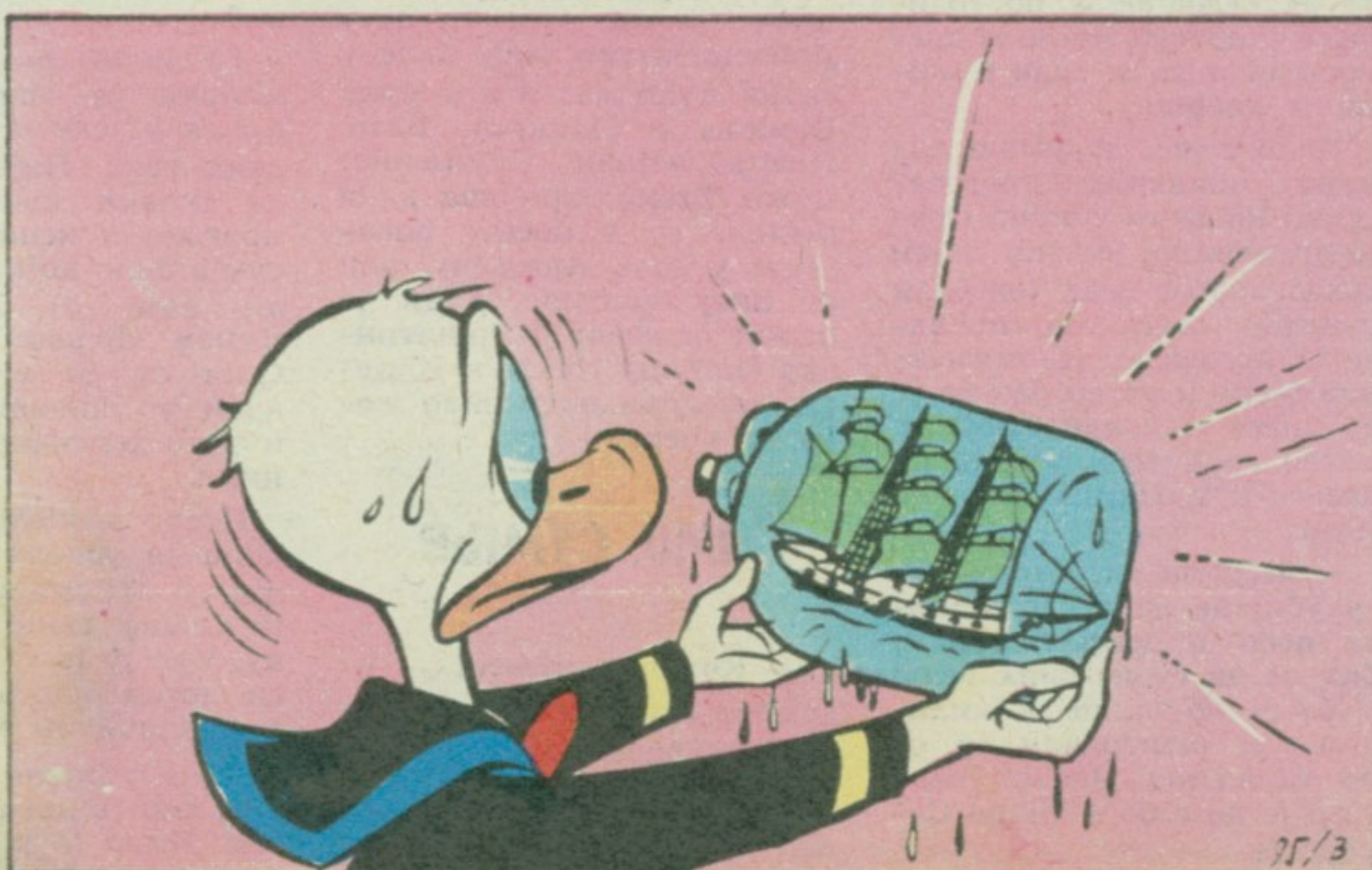
зеја налази се галерија мајуш-
ног и циновог грумења злата.
Иза поларног круга пронађен је
грумен злата назван „Златна
рибица“ тежак преко седам ки-
лограма. Посетиоци имају при-
лику да виде златне украсе које
је створила природа: брош у об-
лику листова, „привезак“ пра-
вилног овалног облика... Тим
украсима не треба ништа ни до-
давати, ни узимати — природа
их је „израдила“ јувелирски
прецизно.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

Copyright © 1976
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Из белешнице криминалистичког инспектора

По мразу који је сте-
зао, увијен у стари
капут, сељанин Заг-
јани Хајдар из Граговца
код Приштине журно је ко-
рачао кроз планину Госпо-
ју. Оковратником и рука-
ма штитио је лице од ветра
што је завијао. Желео је
да стигне кући пре мрака.

Изненада, на путу у бла-
ту и води који су већ по-
чели да се мрзну, спази два
женска тела. Млађа особа,
девојка, била је окренута
лицем према земљи и није
давала знаке живота; она
старија, од неких четрде-
сетак година, лежала је на
леђима нешто даље од ње.
Издисала је. Око њих се
разливала крв. Неко им је
пуцао у главу а затим по-
бегло.

Преврните небо и земљу!

Позвана је милиција и
Секретаријат унутрашњих
послова из Приштине. Та-
мо је за пола часа компле-
тирана екипа од инспекто-
ра Службе јавне безбедно-
сти, истражног судије, кри-
миналистичких техничара
и милиционара. На челу
групе стајао је искусни
стручњак за откривање у-
бица Михајло Самарџић.

Екипа је стигла на место
догађаја у само предвечер-
је. Пошто је већ освајао
мрак, извршен је само про-
визоран увиђај.

Чим је свануло, Самар-
џићева екипа је претражи-
ла сваки педаљ око места
где је извршено убиство.
Осим зрва испаленог из
пиштоља калибра 9 мили-
метара и зареза на једној
грани од зрна које ју је за-
качило ништа друго није
нађено.

Инспектор је сео на бу-
сен влажне земље, замр-
шљено гледајући у смрзну-
ту барицу где су синоћ на-
ђене жртве. Испитивање
њихових тела није говори-
ло много. Једна жена је и-
мала око 45, друга 18 годи-
на, по одећи рекло би се
да су сељанке, а по годи-
нама старости могло се прет-
поставити да се ради о мај-
ци и кћерки.

Како стићи до убице кад
нема никаквих трагова?
„Онај ко је то учинио имао
је времена да уклони сваки
доказ против себе, јер озом
џунглом нико не пролази!“,
промрсио је инспек-
тор бесно и устао. Почео је
да шета. Одакле почети,
питао се у себи, ваљда по
десети пут. Позвао је своје
људе.

— Морамо да сазнамо ко
су убијене жене! Преврни-
те небо и земљу! Заклео
бих се да су из ових села!

Људи из екипе и мили-
ционари раштркали су се
по насељима. Једно село
узео је на себе и Миша Са-
марџић.

ИНСПЕКТОР МИХАЈЛО
САМАРЏИЋ

Следећег дана појавио се
први зрачак наде: у селу
Доброшевцима нису биле у
својој кући мајка и кћерка
Џемиља и Пашина Бата.
Према изјави Џемиљиног
мужа Етема, пре два дана
отишле су у посету рођа-
цима у село Ариљачу, али
се нису вратиле. Етем је
одмах одведен у приштин-
ску болницу где је у убије-
ним женама препознао же-
ну и кћерку.

Само сумње

— Коначно нешто! — о-
дахнуо је један од чланова
Самарџићеве екипе.

— Шта? — упитао је инс-
пектор Самарџић. — А у-

бица? Ко је, где су траго-
ви?

Те ноћи инспектор Са-
марџић је опет потражио
коначан у једном од планин-
ских села. Није могао ока
да склопи. Одлучио је да
пронађе и испита све који
су на било који начин има-
ли везе са Џемиљом и
њеном кћерком Пашином.
Опет су се његови људи
дали у даноноћну потрагу
и дуге разговоре са сеља-
нима.

После неколико дана е-
кипа је успела да састави
причу. Самарџић ју је
пажљиво скицао у бло-
ку. Чуо ју је у својој прак-
си дотад много пута само
у различитим верзијама.

Муж убијене Џемиље, Е-
тем, био је добар и тих чо-
век. Имао је рођака Браи-

ма који је бацио око на
његово имање. Браим је до-
вео Етема да живи код ње-
га и оженио Џемиљом.
Тако је присвојио његово
имање. Етем и Џемиља
су добили кћер Пашину ко-
ја је израсла у лепу девој-
ку.

Џемиља је била одлуч-
на и снажљива жена па
није хтела да дозволи да
се Браим односи према ње-
ном мужу као према слуги.
Успела је да га наговори да
с Браимом подели имање и
на свом подигне кућу. Тра-
жила је и момка за своју
кћер и нашла га у селу
Ариљачи. Био је то неки
Загјани Рамадан. Довела га
је у кућу, али пошто је био
још млад, одложила је свад-
бу.

Браим и његови синови
чинили су све да стерују
Рамадана из Џемиљиног
дома. Није им ишло у ра-
чун да се Џемиљина кћер
уда јер би сигурно имали
деце и она би наследила
Етемово имање. Међутим,
како нису успели да за-
страше младог Рамадана и
приволе га да се врати ода-
кле је дошао, решили су да
убију Џемиљу и Пашину...

Дакле, убица је могао да
буде неко из породице Бра-
има Бате.

Најзад доказ

— Све то лепо звучи, али
где је доказ! — питао се
инспектор Самарџић.

Ипак, слутио је да ту има нечега. Али, шта ако крене у том правцу, а убица је на другој страни. Зар се у свакој кући у овим крајевима људи не гложе због земље и не прете једни другима. Како с том причом изаћи пред суд који тражи само доказе. И кога да ухапси и окриви од целе породице Браима Бате кад њих има као плеве. Уосталом, Браим Бата и не крије да је мрзео Етема и Цемилу нити је то икад крио.

Инспектору је било сзе теже. Толико дана без сна а у рукама ниједног трага, ничег поузданог. Наредио је да се провери кретање свих члачова породице Браима Бата у време кад је извршено убиство. Утврђено је да је алиби готово код свих био сумњив. Али нису ваљда сви убице. Инспектор Самарџић је одлучио да се задржи на Браимовом сину Исламу.

Провером се сазнало да је Ислам уочи оног дана када је извршено убиство узео у предузећу неплаћено одсуство и дошао кући у село. Но, ни то није много казивало као ни други детаљи на које је инспектор наишао приликом претреса куће Браима Бате. Међутим, приликом претреса одећа свих укућана, инспектор Самарџић је у унутрашњем малом цепену сакоа Ислама Бата нашао једну сигницу. Гледао ју је неколико тренутака, а потом му се лицем разли осмех. Нађену ствар ставио је у цепен свог зимског капута и мирно рекао милиционарима:

— Ухапсите Ислама Бату, он је убица!

Сутрадан, у канцеларији Секретаријата унутрашњих послова у Приштини, инспектор Самарџић је објаснио запрепаштеном Исламу шта га је одало.

— Тврдио си да си у своје село допутовао возом из Церовика 16. децембра, дакле оног дана када су две жене већ биле убијене и да си изгубио возну карту. Е, па, видиш, ниси је изгубио: затурио си је у цепену, али си заборавио где си је ставио. Ево је, нашао сам је у твом сакоу. И још нешто: на њој пише датум 15. децембар 1972. године. Сметнуо си с ума да железница има добар обичај да ставља датум на карту!..

После десет дана, вероватно најдужих у свом животу, инспектор Самарџић је могао да оконча случај и склопи корице досијеа.

Видећи да је у клопци, Ислам Бат је признао да је он пуцао у жене, псмагао му је брат Мурат. Због гнусног злочина његов брат је осуђен на 20 година робије, а он на смрт стрељањем. Врховни суд је потврдио казну.

М. Тодоровић

ЧУДНОВАТА ЛОВИНА

Брод „Самоа“, под заповедништвом капетана Чарлса Томпсона, пловила је једног фебруарског дана 1913. године дуж обала Флориде. Путовање се већ ближило крају, кад су морнари приметили огромну рибу која се лагано љуљала на таласима недалеко од јахте. Кад је рибу осмотрио мало пажљивије, искусни

капетан се зачудио: није личила ни на морског пса, ни на кита, ни на коју од познатих морских животиња.

Морнари су се брзо наоружали харпунима и сишли у чамац с намером да убију необичну животињу. Најснажнији и највештији хитноу је харпун и он се зарио у огромно тело непознате рибе.

Џиновска морска животиња коју је ухватио капетан Томпсон није била ни ајкула, ни делфин, ни кит. Она је и за научнике остала — загонетка.

Следећег тренутка чамац је почео стреловито да јури површином мора.

Престрашени, морнари су почели да моле капетана да пресече харпунско уже и да се читави врате на јахту. Међутим, храбри и упорни Томпсон као да их није чуо. Намеравао је да конопац пресече само у случају ако риба покуша да зарони у дубину. Она је и даље брзо плувала испод саме површине воде и уплашени морнари јасно су видели њено џиновско тело како се с лакоћом пробија кроз воду и неуморно вуче за собом чамац у којем је било пет људи. Остатак посаде покушао је да их прати бродом, али су ускоро далеко заостали.

Необично гоњење отегло се пуних 39 часова. Тек тада риба је малаксала, морнари су јој се приближили и убили је. Кад је пристигао и брод, с муком су је извукли на палубу.

Мислећи да је заиста мртва, капетан је с морнарима који су учествовали у необичном лову отишао у салон да једе и да се одмори. Међутим, ускоро је дотрчао један морнар, сав изbezумљен, и саопштио им да је риба дошла свести и да је својим великим репом на палуби начинила праву пустињу.

Готово цела посада зграбљена је пушке и револвере и осула на чудну грдосију праву кишу метакса, али је риба и после пуних пет дана показивала знаке живота.

За необичан ловачки трофеј капетана Томпсона заинтересовали су се многи научници из готово целог света, спорећи се међусобно којој врсти риба припада. А њена величина била је заиста застрашујућа: била је тешка око 12 тона и дугачка 14 метара! Обим њеног тела износио је 7 метара. Оклопљена готово непробојном кожом, дебелом три сантиметра, животиња је имала шкрге, па је према томе — риба.

Највећа сензација настала је кад је утврђено да јој кичмени стуб није од костију, већ од меке хрскавице. По томе је личила на морског пса. Али, чудовиште није било морски пас и такву рибу још нико није ни видео ни уловио. Дуге расправе научника нису довеле ни до чега и ниједан од њих није могао да јасно и потпуно класификује рибу.

Тајна огромне и непознате рибе капетана Чарлса Томпсона није разјашњена ни до данас, 63 године откако је уловљена.

И. Л.

МИНИ-КВИЗ

- 1 По чему је познат мали сисар мунгос?
- 2 Ко је написао „Декамерон“?
- 3 Ко се сматра проналазачем катапулта?
- 4 Ко је саградио два величанствена храма код Абу Симбела у Египту?
- 5 Где се налази Велико медвеђе језеро?

ОДГОВОРИ:

1. Мунгос је познат по својој способности да се креће на задњим ногама. 2. Данте Алигиери. 3. Војсковођа. 4. Римљани. 5. У Канади.

КАКО ЗАШТИТИТИ КЊИГЕ

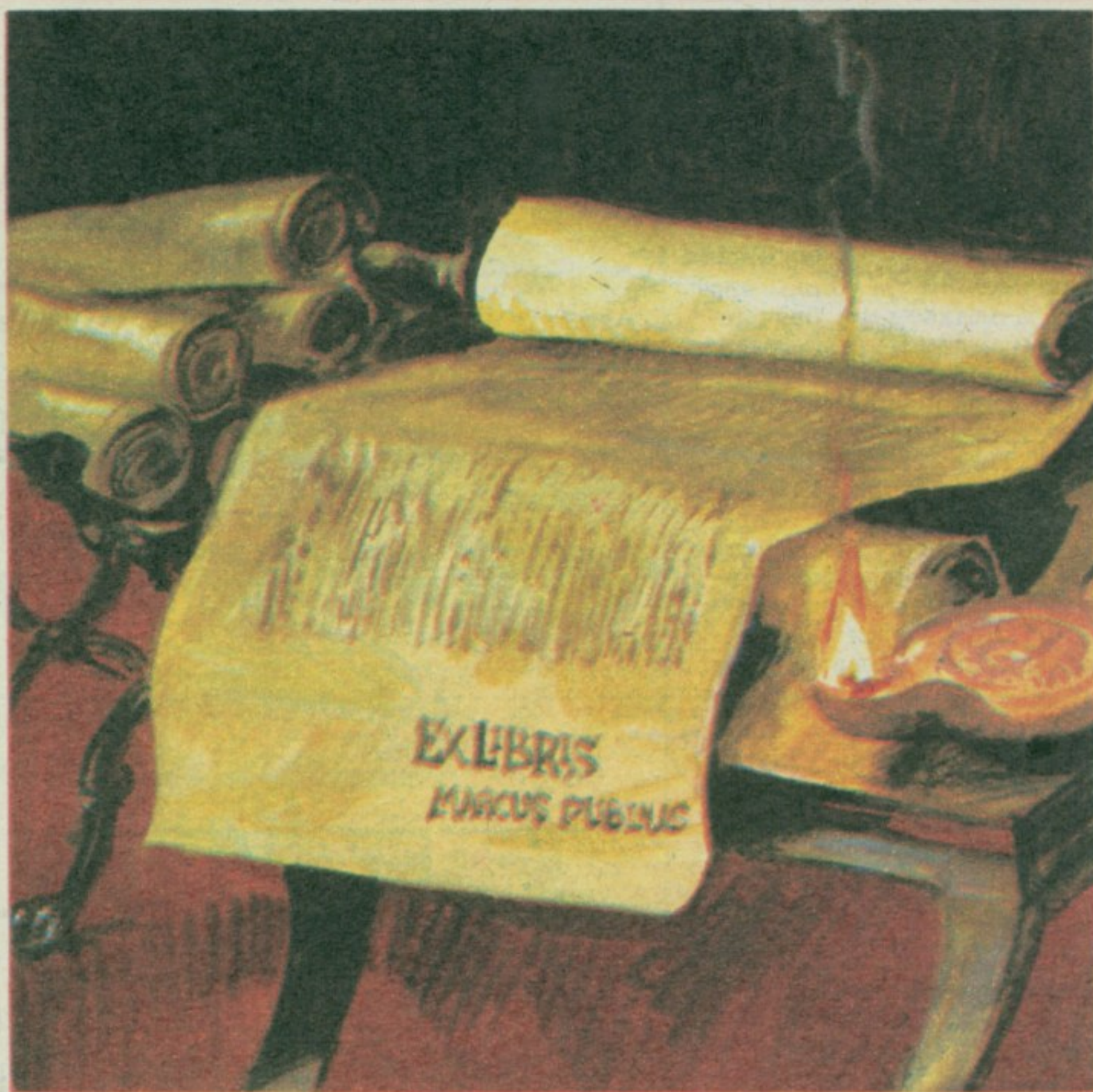

1 **ТЕКСТ ОД 40 МЕТРА** — Још у трећем миленијуму пре нове ере Египћани су из сржи папируса, биљке која је расла у муњевитој долини Нила, правили листове веома погодне да се на њима пише. То су чинили зашиљеном проком, а исписане листове, ако је текст био дужи, лепили су један за други и увијали око дрвеног ваљка или слоноваче: то су били свитци. Најдужи староегипатски свитак имао је, мисли се, око 40 метара. На жалост, ово египатско благо већим делом није сачувано.

3 **ДРАГОЦЕНИ КОДЕКСИ** — Стари Грци и Римљани писали су и на папирусу и на пергаменту. Исписане листове замотавали су у свитке, а тек много доцније, у средњем веку, књига је добила данашњи облик. Додуше, тада се називала кодексе и правила од пергамента и хартије која је као јефтинија у 8. веку освојила Европу. Али књиге су остале ретка драгоценост и даље јер су, исписиване руком, биле плод стрпљења и уметности преписивача.

ЕКС ЛИБРИ

2 **НАСТАО ИЗ ИНАТА** — У старом свету постојале су две најдалеко чувене библиотеке: Александријска и Пергамска. (Пергам је био град у Малој Азији, на територији данашње Турске). Сучаркиштво ових библиотека постало је толико да су Египћани престали да извозе папирус у Пергам. И, неко се досетио: може се писати и на кожи оваца, коза, телад... То је био пергамент, нови материјал за писање, назван тако по граду у којем је пронађен. Био је квалитетан али веома скуп.

4 **ТАШТИНА ИЛИ ОБЕЗБЕЂЕЊЕ** — Они који су могли да купују и скупљају књиге настојали су да их некако и обележе, било из таштине, било да се заштите од лопова. На њима су зато исписивали речи: „Једна од књига...“ и следило је име власника. Та реченица постала је образац, а писала се на латинском језику пошто су се у средњем веку све европске земље њиме служиле. Гласила је „Unus ex libris...“ па је доцније, када је име почело да се уписује на посебном комаду папира, то остао назив за овај део књиге.

С - ЗАМКА ЗА ЛОПОВА

5 **РЕМЕК-ДЕЛА** — Када је Гутенберг средином 15. века пронашао штампарију, прављење књига много се поједноставило и убрзало, па тако и број људи који су их куповали и читали. Али, сада екс либрис постаје обележје луксуза! Јер, екс либрисе су израђивали уметници графичари, као што је био Албрехт Дирер. Била су то права мала ремек-дела, а оваки наручилац трудио се да смисли нешто изузетно, неку реченицу, пословицу или изреку по којој би се његов екс либрис разликовао од осталих. Било је и опомена за лопове

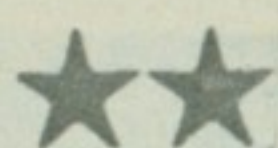
у виду „проклетства“ којим се претило ако би украли књигу. Ово је разумљиво када се има у виду њихова цена чак и у пионирско доба штампарije. У то време и даље су на цени књиге писане руком. Оне су, у ствари, тек тада постале знак изузетног луксуза, а и сама њихова богата спрема, скупочени повез каткад у сребру и злату као и илустрације, представљале су велики изазов не само за љубитеље и богаташе него и за лопове.

6 **ЊЕГОШЕВ ЕКС ЛИБРИС** — Најбољи екс либрис израђивали су се у ксилографској техници, што значи урезивањем на дрвеној плочици која се онда премазивала бојом и отискивала на папир. Било је литографских, цинкографских, нарочито у 17. веку и, наравно, штампаних. Такав је екс либрис који је за владик у Његоша штампала чувена Цетињска штампарија. Једну од најбогатијих збирки екс либриса код нас има Свеучилишна књижница у Загребу, доста их има и библиотека у Љубљани, а и приватни власници.

7 **ПОСЛАСТИЦА ЗА КОЛЕКЦИОНАРЕ** — Данас чак и печат може играти улогу екс либриса, ако се већ не користе мале талепнице на којима се бележи број књиге и њена библиотечка ознака. Старији екс либрис постали су права посланица за скупљаче старина и реткости, а стручњаци су и њих поделили на расне врсте. Тако постоје руком писани — најстарији и највреднији екс либрис — затим хералдички, са првом власника ако је био племић, па конзервациони, са неком шалом, епитрамски са стихом и други.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

САРГОНОВА ОДИСЕЈА

Узалуд је калеџан Џон Патон са њима преишра-
живао хоризонт и нагао се да ће улегдају
неки брод. Очигледно, био је ван свих љовних
уушеба, преиуштен на милост и немилост ве-
штру и морским струјама.

Бледог лица, издуженог од у-
мора, капетан Џон Патон је
стајао на палуби „Саргона“
и, нервозно чупкајући браду, зу-
рио у запенушале таласе Норве-
шког мора. Колебао се шта да ра-
ди: да ли да промени курс и врати
се назад у Шкотску или да ипак
настави потрагу за рибама? Ко
зна, можда ипак вреди покушати,
помислио је, мада је већ био изгу-
био сваку наду. За последњих не-
колико недеља успели су да улове
само неколико бакалара.

— Капетане, угља има још само
за неколико дана — тргао га је из
размишљања глас Питера Мортон-
а, машинисте који је већ неколи-
ко година пловио на „Саргону“.

— Добро, онда узмите курс ка
Абердину — наредио је Џон. Више
није имао шта да размишља.

Неколико часова касније дежур-
ни на осматрачници дигао је убу-
ну: ка „Саргону“ је пловило јато
риба, највеће које је педесет тро-
годишњи капетан икад видео.

— Срећа нам се ипак осмехну-
ла — промрљао је у пролазу Мор-
тону, журећи да изда потребна на-
ређења.

МЕЂУ САНТАМА ЛЕДА

Два дана касније, 2. фебруара
1932. године, сав улов био је сме-
штен у складиште. Међутим, ко-
личина угља која се у међувреме-
ну знатно смањила није била до-
вољна да тешко натоварени „Сар-
гон“ стигне до обала Шкотске. Па-
тону није преостало ништа друго
него да узме курс ка норвешкој
луци Тромозо и снабде се горивом.
Да тамо никада неће стићи то није
слутио ни он, ни његова посада.

Око подне другог дана пловидбе
„Саргона“ ка Норвешкој одједном
су, ниско на небу, почели да се
гомилају тешки, сиви облаци. Не-
пун час касније почео је са севе-
роистока да дува јак ветар поди-
жући таласе који су заплускива-
ли палубу и преливали се преко
ње остављајући за собом танку ле-
дену покорницу. „Саргон“ се тако
тресао, стењао и пропњао да је
Патон, борећи се да га одржи на
правцу, у једном тренутку имао
утицај да ће се брод преполовити.

Предвече се олуја мало смири-
ла и, кад су сви помислили да су
најтеже прошли, догодило се не-
што чега се капетан и прибојавао:
упловили су међу ледене санте.

Знајући каква им опасност пре-
ти, одлучио је да брод окрене пре-

ма северозападу. Постојала је на-
да, додуше, мала, да ће до зоре
успети да се извуку из залеђеног
појаса. Међутим, кад је свануло,
капетан је схватио да је изгубио
битку с временом: свуда докле је
погледом могло да се допре, није
се видело ништа осим леда. Па
ипак, одлучио је да се не предаје.

СВЕ ДАЉЕ НА ЗАПАД

Следећих 18 часова Патон је, за-
вијен у непромочиву кабаницу, ста-
јао на прамцу брода који се метар
по метар пробијао кроз неколико
сантиметара дебелу ледену кору.
Када је 5. фебруара „Саргон“,
ослободивши се леда, најзад пу-
ном паром заплвио ка Тромозу,
капетан је одахнуо. Изгледало му
је као да је сва искушења оставио
за собом. Међутим, преварио се.
На само неколико часова пловид-
бе од норвешке луке нестало је
угља.

Узалуд је Патон сатима претра-
живао догледом хоризонт: нигде
није било ни најмањег трага неог
брода. „Саргон“ је, ван свих плов-
них путева, остао на милост и не-
милост ветру и морским струјама.

У сумрак је поново почела олу-
ја. Крупне пахуљице снега густо
су вејале, а јак ветар подизао је
огромне таласе. Пуних десет дана
неће престати да дува.

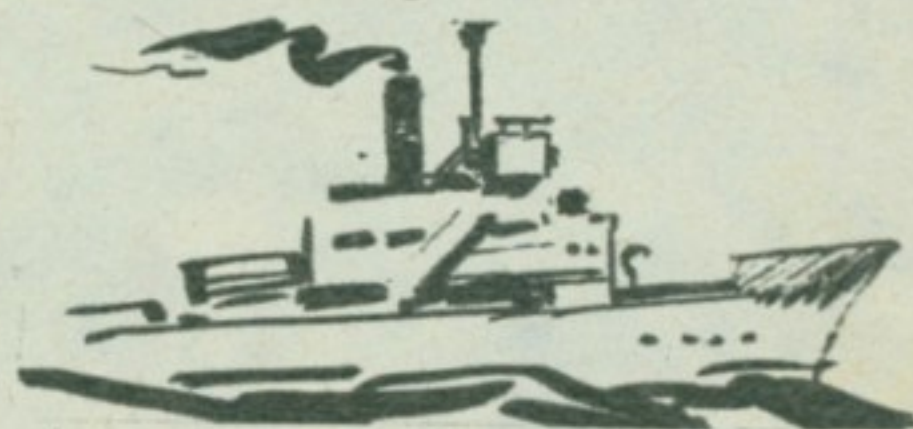
ИЗБРИСАНИ СА СПИСКА

Патона је почело да обузима о-
чајање. И последња нада да ће их
можда пронаћи неки спасилачки
брод давно се угасила. Прошло је
већ више од двадесет дана како се
о њима ништа није знало и било
је више него сигурно да је свака
потрага била обустављена. И био
је у праву. Још 22. фебруара ло-
калне новине у Абердину донеле
су вест да је „Саргон“ избрисан са
списка бродова и да се његова по-
сада проглашава несталом.

А онда, крајем фебруара, готово
изненада, као што је и почела,
олуја је стала да јењава. Међутим,
разлога за радост није било: око
„Саргона“ се била ухватила чврста
ледена кора.

У јарости, Патон је почео да ба-
ца на под све што му се нашло
надокхват руке, јер знао је шта то
значи: проћи ће дани, а можда и
месеци, пре него што лед почне
да се ломи и ослободи их.

Прошло је пуних 30 дана испу-
њених безнађем, ужасном хладно-
ћом, док су бели окови око „Сар-
гона“ почели да пуцају попушта-
јући под притиском огромних ле-
дених брегова које су са севера
доносили струје. Али, тек првог
априла брод је најзад био ослобо-
ђен. Четрдесет и пет дана касније
његова посада је угледала у да-
љини дим. Био је то немачки па-
роброд „Фридрих II“ који је пло-
вио за Шкотску.

„Саргонова“ одисеја, која је тра-
јала пуних 6 месеци, најзад се за-
вршила 7. јуна. Тог дана брод, о-
давно проглашен изгубљеним, уп-
ловио је у своју матичну луку А-
бердин. О. В.

ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ ХЕМИЈЕ

ДЕВОЈКА КИСЕЛИНА

Немачки хемичар, нобеловац Бајер, успео је
да први добије велики број значајнијих хе-
мијских једињења.

Бајер је, поред осталог, први успео да до-
бије уреид малонске киселине коме је дао на-
зив барбитурна киселина. На бази ове кисели-
не и њених соли — барбитурата, производи се
и троши и данас врло велики број препарата
познатих по својој ефикасности као средства
за умирење болова, за спавање и сл.

Дуго се није знало због чега је Бајер овако
назвао ово хемијско једињење, јер овај назив
није се могао никако повезати ни са хемијским
саставом, ни са неком особином, нити пак са
неком познатом личношћу. На наваљивање
раздознаца Бајер је ипак дао објашњење.
Када је добио поменути уреид, ова новооткри-
вена супстанца изгледала му је тако лепо, да
је није могао друкчије назвати него барбитур-
на киселина — по Барбари, девојци коју је у
то време волео.

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

Навигатор
подморнице
није успео да
доврши реченицу
— над његовом
главом одјекнуле
су експлозије
дубинских бомби.

У подне 19. јула 1942. године совјетска подморница типа „штука“, којом је управљао капетан Иван Травкин, приближавала се острву Уте које је Немцима служило као база за теретне бродове. Због веома мале дубине маневрисање подморницом је било изузетно отежано. Ехолот, справа која мери дубину помоћу еха, показивала је да је од крме до дна само осам метара.

Окренивши перископ, де журни официр Калињин одједном је открио два транспортна брода и неколико стражарских. Пловили су право на „штуку“ и она се брзо окренула у правцу одакле је дошла. Морнари с подморнице су знали да не смеју да остану на истом месту: било је тако плитко и уско да никако нису могли избећи удар у дно или обалу. Зато су кренули ка дубљој води, узалуд тражећи поподан положај за испаливање торпеда на непријатељске бродове.

Пажљиво су извиђали рејон око себе. Открили су да се у луци налази много патоварених теретних бродова, јер се ту пресецају најважнији путеви између пристаништа Немачке и Финске.

Али, због плитке воде ни су могли до саме луке, па су узели курс према уским фјордовима.

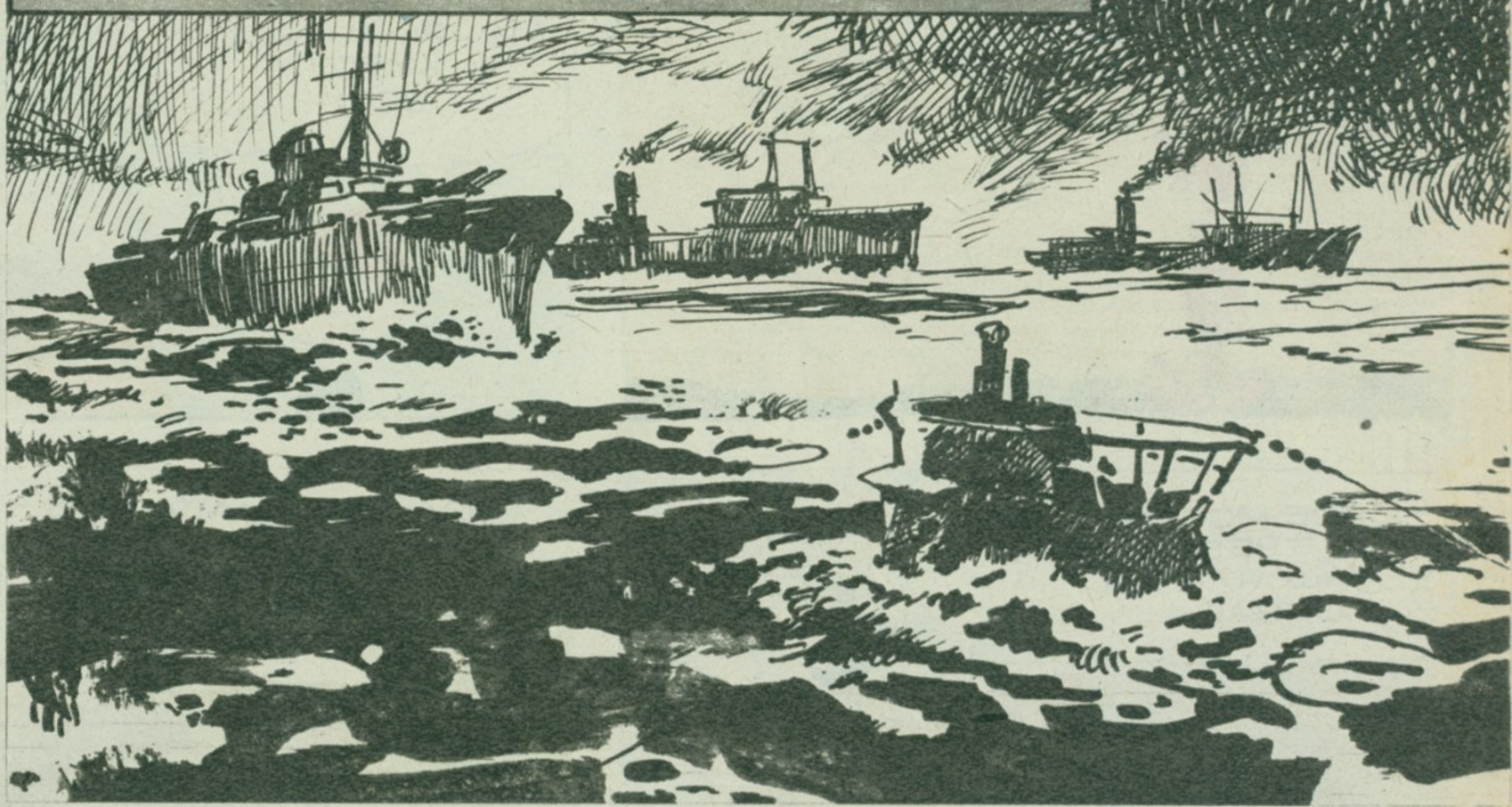
Увече, 20 јула, угледали су караван од три транспортна и шест стражарских бродова који је ишао право на подморницу. Било је очигледно да је то исти онај конвој о коме их је дан раније известио штаб флоте. Транспортни бродови превозили су из Немачке у Финску оружје и муницију.

После краћег договора, одабрали су за циљ највећи брод, носивости око два наест хиљада тона.

Припреме за напад одвијале су се према плану. Кад су извршени неспходни прорачуни, „штука“ се приближила циљу да би што прецизније испалила торпеда. Међутим, сви у подморници плашили су се да ли ће „штука“ издржати силу експлозије торпеда. На палуби немачког брода видели су се тенкови, топови и камиони и

КОНВОЈ у ПЕРИСКО

ОБРАЧУНИ ПОД МОРЕМ

сви су знали да не смеју промаштити.

Али, када је, према плану, до плотуна преостао не пун минут, у окулару перископа изненада се појавио један од стражарских бродова, који је упловио између подморнице и транспортера, заклањајући га тово потпуно.

ОПАСНА ТИШИНА

Брзо променивши положај „штуке“, подморничари су још једном добро осмотрили циљ. Тада је пала наредба за паљбу. Тренутак касније потмуло је одјекнула прва, а затим и друга експлозија торпеда. Пре него што су заронили, видели су кроз перископ да је брод погођен и да брзо тоне.

Али, ни подморница није при лансирању торпеда прошла без последица. Кад је праснула експлозија, цела „штука“ се тако снажно затресла да је командни мост изронио на површину. У неким деловима подморнице угасиле су се сијалице, а са таванице је почела да отпада плута.

Инжењер-механичар одмах је напунио танк за брзо заређавање. Подморница је готово полетела ка дну и при том ударила носом о стење. Дубиномер је показивао двадесет и седам метара, а према карти требало би да је чак седамдесет и пет. Али, ни то није збунило посаду: хитро су скренули улево, ка отвореном мору.

Следећег тренутка одјекнуле су прве експлозије дубинских бомби. Свима је одмах било јасно да су немачки стражарски бродови угледали подморницу кад је командни мост изронио и да је сад прате.

Експлозије специјалних бомби за подморнице су све ближе. Бродове који су избацали све дубинске бомбе замењују други с новим теретом убитачног експлозива.

И кад је већ изгледало да је немогуће умаћи упорној потери, изненада је наступила тишина. Хидроакустичар је утврдио да се са леве стране брзо приближавају два стражарска брода. Потера, дакле, није обустављена, али се не чују експлозије.

У напетом ишчекивању, посада „штуке“ скреће час лево, час десно. И тад се чуо навигатор, који је непрестано био загладан у карте:

— Кроз двадесет минута изаћи ћемо из рејона уских фјордова на отворено море и тамо ћемо их, вероватно, успети да...

Није успео да доврши реченицу. Над подморницом, врло близу, одјекнуле су нове експлозије дубинских бомби.

— На дубину од 60 метара! — командовао је капетан Травкин.

ТРАГ НА ПОВРШИНИ

Нова, снажна експлозија протресла је целу подморницу и бацила капетана до навигаторског стола. Погле

дао је око себе. Готово нико од целе посаде није остао на ногама.

— Два стражарска брода нас прате истом брзином — известио је хидроакустичар. — Други шумови се не чују.

Било је јасно да су стражарски бродови позвали

авијацију. Међутим, сви су се питали како пилоти тако непогрешиво знају где се налази подморница. Закључили су да за „штуком“ остаје неки траг, или од горива или од сабијеног ваздуха. Кад су проверени манометри, утврђено је да на једном месту цев про-

МИЛО ЗА ДРАГО

Римски песник Квинт Еније, који је живео у 3. веку пре н. е, једнога дана није био расположен, па је наредио служавни да нинога не

пушта к њему. Нада је на Енијева врата покуцао Назина, стари песников пријатељ, служавна је рекла да Еније није код куће. Назина је осетио да не говори истину, али ништа није ренао и мирно се удаљи.

Неколико дана после тога, Еније је дошао код Назине. Овај сам изнутра повина да није код куће.

— Шта! Па зар мислиш да ја не познајем твој глас? — зачуди се Еније.

Назина му на то одговори:

— Како те није срамота! Ја сам веровао твојој служавни када ми је рекла да те нема код куће, а ти не верујеш мени!

ОПУ!

пушта ваздух. Одмах је затворен вентил те групе ваздушних резервоара.

Иако није била директно погођена, подморница је од детонација и снажних дубинских таласа ипак била оштећена. Електромотори крме престали су да раде, па су морнари морали да пређу на ручно управљање.

Експлозије бомби нису престајале. Одмах се видело да бомбардери више не знају тачно где је „штука“, па су бомбе падале час близу подморнице, а час далеко.

— Ово су последње — неочекивано је рекао радиста Ширококов.

Морнари су погледали његово мирно лице које је уливало сигурност. Тад су се сетили да је, увек кад би доживели бомбардовање, Ширококов излазио из своје тесне кабине са радио-уређајима и ћутке стајао на вратима. Али, није био сасвим миран: извлачио би палидрвца из кутије шибица и једно по једно стављао их у џеп: једна експлозија — једно палидрвце. После бомбардовања празнио би џепове, пребројавао дрвца и целу посаду извештавао о тачном броју бачених бомби.

НЕНАДМАШНИ МИРОЊЕНКО

Ускоро се показало да је радиста био у праву. Стражари су бацили још неколико бомби и затим се ућутали. Хидроакустичар је известио да се непријатељски бродови удаљавају.

Међутим хидроакустичар ове подморнице није био као остали са сличним задатком. Мироњенко, како се звао, готово је најзаслужнији што је „штука“ успела да побегне. Наиме, док су се још налазили на Неви, он се трудио да осушкунје све бродове који су преслизили крај подморнице. Дешавало се да, кад у слушалицама зачује брујање бродског пропелера, по звуку одреди тип брода, а онда јури на палубу да погледа да ли је у праву или не. Временом се тако извештио у томе да је шум бродских мотора и ели са могао да чује на задивљујуће великој удаљености.

На подморницу капетана Травкина било је бачено укупно седамдесет бомби које нису проузроковале већа оштећења.

У поноћ, далеко од обале и немачких бродова, „штука“ је изрснела. Већ измучени од загушљивог ваздуха, посада је радосно потрчала на палубу.

М. Ч.

ДИВЉИ БИЛ ХИКОК

Кад с неким приметнеш кавгу, најважније је да не пуцаш пребрзо. Стрпи се. Многи су на моје очи погинули због журбе!

Памти се да је овај савет 1865. године дао Дивљи Бил Хикок, човек који је понешто знао о том послу пошто је сам био вероватно највећи револвераш Дивљег запада.

Легенда каже да је побио више од стотину зликоваца али се, у стварности, зна само за седам људи палих од његове руке.

— Признајем да сам убијао — одговорио је 1875. године на питање једне радознале даме — али увек у пукој самоодбрани или по службеној дужности.

Упитан о опасном гласу који га бије, рекао је једноставно:

— Када би лажови и пропалице знали какво поштовање гајим према њима, гледали би да ми не излазе на очи!

ПРИНЦ РЕВОЛВЕРАША

Џејмс Батлер Хикок рођен је 27. маја 1837. године у вароши Хомер у држави Илиноис. Његова породица доселила се из Стратфорда на Евану, у Енглеској, где се звала Хикокс и својевремено је била сусед Вилеама Шекспира.

Надимак „Дивљи Бил“ Хикок је зарадио као северњачки извиђач и ухо-

МРТВАЧЕВ ХАНД

СУЈЕВЕРНИ ПОКЕРАШИ И ДАНАС СЕ ПРЕЗНОЈЕ ОД СТРАХА КАДА ДОБИЈУ КАРТЕ КОЈЕ ЈЕ У ЧАСУ СМРТИ ДРЖАО СЛАВНИ РЕВОЛВЕРАШ ДИВЉИ БИЛ ХИКОК.

да у америчком грађанском рату. Прочуо се и као извиђач у индијанским ратовима, помоћник савезног маршала, шериф и градски маршал. Као представник власти завес је ред у канзашкој варошици Хејз Ситију, једном описаној као „гомила крчи на Канзашкој пацифичкој железници“, и укротио је разуздане каубоје у Абилену, првом сточарском граду у Канзасу.

У Хејз Ситију једном су га напали пијани војници Седмог коњичког пука из оближњег утврђења Форт Хејз. Једнога је убио, другог ранио, али је побегао када су га појурила још петнаесторица. Осетио је то као први пораз и дуго се бранио поврнећи:

— Нисам могао да се борим против читавог пука пијаних будала!

Неки су Хикока звали „принцем револвераша“ тврдећи да из своја два морнаричка колта калибра 36 мм може да погоди мету високу пола метра на удаљености од сто метара или, пак, да издале-

ка поскида новчиће поређане на врху плота. Многе од тих прича су преувеличане, али је истина да су га савременици сматрали непогрешивим стрелцем.

ХИТАЦ У ЛЕЂА

Кад је у Дакоти пронађено злато, Дивљи Бил отишао је у тамошњи градић Дедвуд. Његов долазак забринуо је различите месне протуве које су страховале да ће бити постављен за маршала. Посаветовали су се и одлучили да то никако не дозволе.

Увече 2. августа 1876. године Дивљи је седео у Салону број 10 и играо покер с пријатељима када му је извесни Џек Макол, плаћеник, пришао отпозади и испалио хитац у леђа. Хикок је остао на месту мртв. Макол је измакао правди у Дедвуду, али је нешто касније ухваћен у вароши Јанктону и 1. марта 1877. годи-

не обешен после кратког суђења.

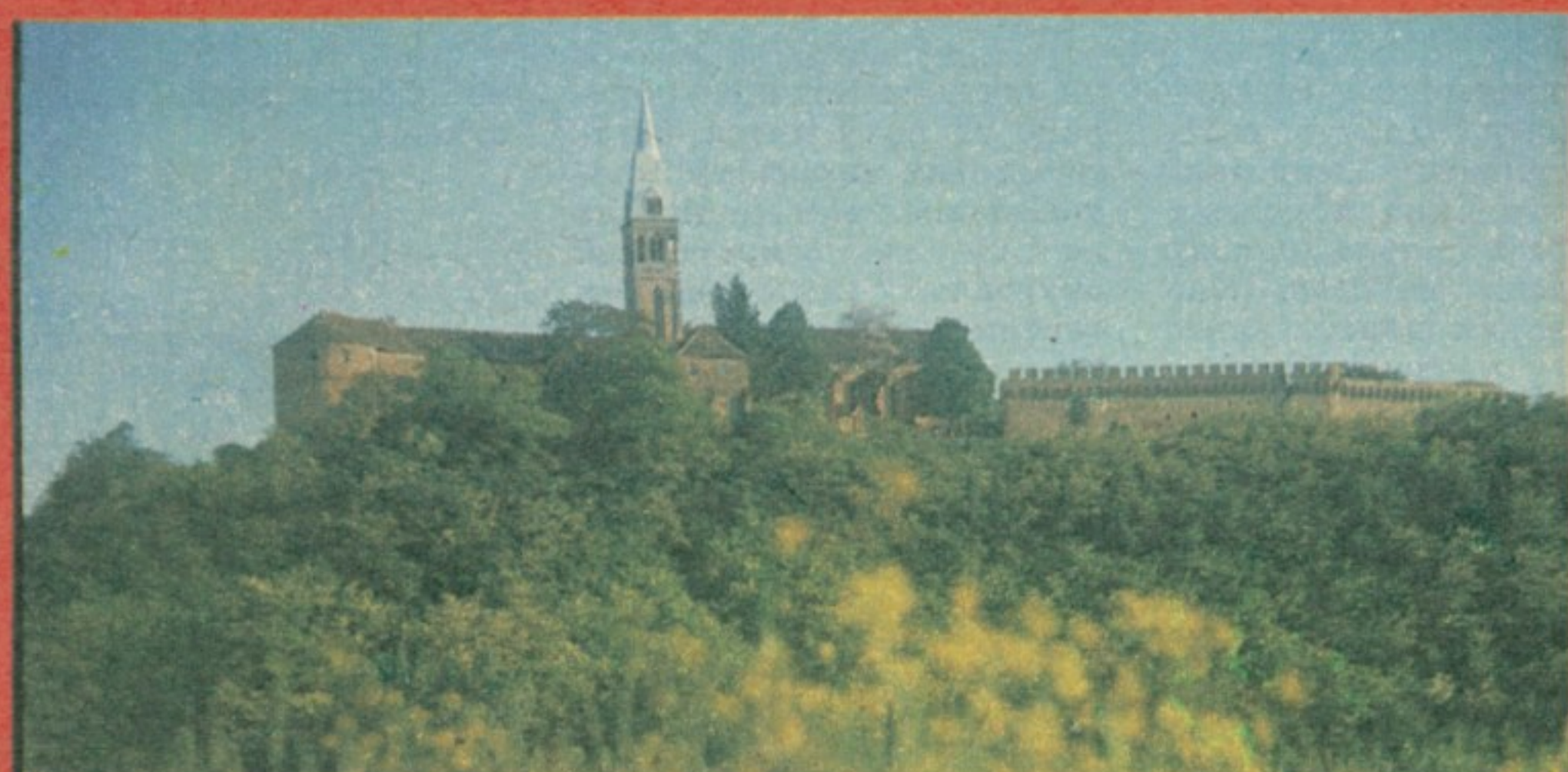
Данас, сто година после смрти, Дивљи Бил Хикок још важи за најбољег међу чуварима закона на некадашњем Дивљем западу. Али, памте га по још чему: у часу смрти држао је у рукама пикивог и трефовог аса, две црне осмице, пик и треф, и каро жандара. Сујеверни покераши и данас се презноје од страха када добију ове карте, познате као „мртвачев ханд“.

Б. Д.

КАПИЈЕ ВЕЧНОСТИ

СРЕДЊОВЕКОВНИ ГРАДОВИ НА ДУНАВУ

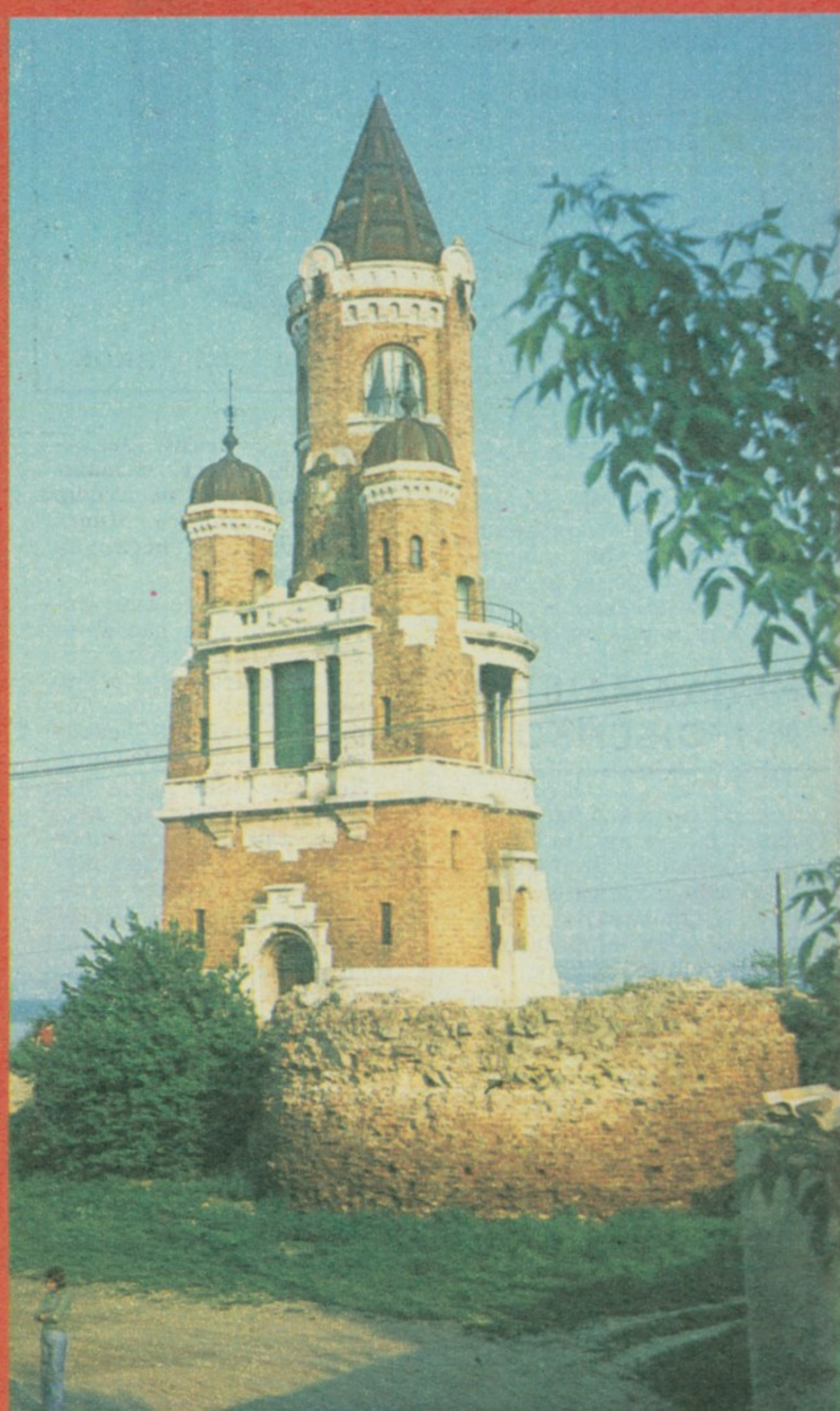

ГРАД НА ВОДИ — Најбоље очуван град у Бачкој, на острву реке Мостонге, је Бач, сазидан у облику неправилног четвороугла на чијим угловима се дижу три округле и једна четворострана кула. Иначе, све куле, од којих је највиша имала шест спратова, некада су биле опасане одбрамбеним балконима. Дебљина зупчастих зидина је 3,5 метара. Сав град сазидан је од опеке, сем балкона и прозорских оквира који су камени. Бач је вероватно подигаут од 1338. до 1342. године и у почетку је био посед калочке надбискупије. Турци су га освојили 1526. и држали све до 1677. године. За време Ракошијеве буне 1704. године запаљен је и делимично разрушен.

КАРЛОВА КАПИЈА — Београдски средњовековни град био је подељен на горњи и доњи. Први се развио на темељима римског каstrума и у његовом западном делу каспрдио је деспот Стефан Лазаревић велелепни утврђени замак који су Аустријанци између 1723. и 1736. порушили до темеља. У Доњем граду, који је служио као пристаниште, сачувана је кула Небојина и лепа барокна Карлова капија из 18. века (на слици). Иначе, сав београдски град обилује капијама из разних периода и по томе је нарочито познат.

Дуж 686 километара, колико Дунав протиче кроз Југославију, налазе се остаци десетак средњовековних градова. Некада је на овом подручју било много каstrума и кастела, тврђава и утврђених логора. Међутим, временом су од свих тих градова остали још само масивни зидови и чврсте куле, који, одолевајући времену, подсећају путнике на некадашњи живот у богатству, слави, моћи и — ратовању.

МИЛЕНИЈУМСКА КУЛА — Град Земун, који су Турци називали Земин, а Немци Землин, развио се на рушевинама некадашњег римског Таурунума. У дугој и бурној историји, због изузетно важног стратешког положаја, овај град су, између осталих, освајали Хуни, Сармати, Херули, Готи, Авари, Словени, Бугари, Мађари, Византинци и Турци. Године 1521, у бици за Београд, Земун је опсео Хусрев-бег са 500 јањичара и 1000 спахија из војске Пири-паше. Град су бранили Марко и Михаило Стобалић са око 400 шаџаша. Сви шаџашаи су посечени, а Земун заузет. Иначе, до данас је од средњовековног утврђења остало веома мало. Поводом хиљадугодишњице свог доласка у Европу Мађари су у Земуну подигли Миленијумску кулу (на слици).

ГРОБНИЦА ЕРВИНА ЧЕХА — Ердут или Castellum Erdeed саграђен је у 15. веку и први пут се помиње 1472. године као град који се развио од некадашњег трга. Налази се на узвишењу, у окуци Дунава, североисточно од Даља. Пошто у околини није било камена, цео град сазидан је од опека. Некад је био опасан зидом дебелим један и високим десет метара, с кулама и четвороспратним донжоном, највишом и најчвршћом кулом. До данас је сачувана кружна кула, са одбрамбеним балконом око своје горње ивице, што представља леп пример такозване машикуле. Пре него што су га 1526. заузели Турци, Ердут је припадао тителском капитолу и породици Бартола Бенфија, који га поново осваја 1537. године. Трупe генерала Аспремонта заузеле су га 1687. године, пошто су савладале турску посаду под командом Хасан-бега. Последњи становник овог града био је Ервин Чех, који је 1891. преуредио четвртасту кулу у своју гробницу.

ОСАМ И ПО ВЕКОВА РАМА — Град Рам, који се налази 24 километра североисточно од Пожаревца, с пет високих и јаких камених кула, помиње се први пут 1128. године кад су у бици код њега Византинци победили Мађаре. Међутим, и до данас веома добро очуване куле и зидине, потичу из доба између 1480. и 1512. године и саградио их је Бајазит II. Куле имају места и отворе за топове, због своје висине представљају уочљив и лак циљ за гађање.

ПРОЗОРИ ЗА ТО ПОВЕ — На брежуљку, на десној обали Дунава у Срему, где је некада било римско насеље Ciccium подигао је Миклош Конт почетком 15. века утврђени град Wylak или Илок. Иако је утврђење доста оштећено, и данас се на овом издуженом брежуљку налазе јаке зидине и десетак кула у чијој унутрашњости је смештен франевачки самостан. Овај град је такође саграђен од опека, с нарочитим отворима на кулама и зидовима за топове и пушке. Илок се први пут помиње 1406. године. Турци су га, као и Ердут, освојили 1526. после осмодневне опсаде и држали све до 1688. године.

ОД ЖУТОГ КАМЕНА — На десној обали Дунава, непосредно испред Ђердапске клисуре, подигнут је у 14. веку град Голубац. Шест кула на оштром гребену и донжон при врху сазидани су од жућкастог камена и првобитно су били намењени за борбу хладним оружјем. Доцније су прилагођени и за одбрану мањим топовима, да би Турци најзад дозидали и једну ниску, искључиво топовску кулу. Голубац се први пут помиње 1335. као мађарски посед за време владавине Лодовика I. После косовске битке Бајазит I га преузима од српског кнеза Лазара. Као и други наши средњовековни градови, и Голубац је често падао у руке различитих војски, најчешће мађарских, турских и аустријских. У почетку првог српског устанка заузели су га Срби, а 1813. поново су га освојили Турци. Године 1867. потпуно је напуштен.

ПАРИГРАД НА ДУНАВУ — После смрти Стефана Лазаревића, Мађари су заузели Београд а деспот Ђурађ Бранковић подигао је на ушћу Језаве у Дунав нову српску престоницу — Смедерево. Напрт за гвадњу рађен је по угледу на париградску тврђаву. Подизање моћног града опкољеног водом завршено је 1430. године. Како је Ђурђев шурак Кантакузин, који је водио радове, био Византинца, смедеревски зидови и куле сазидани су по узору на византијске. Средњовековно Смедерево било је један од највећих градова у Европи. Најдужа страна троугаоне острве имала је четанаест кула и била дугачка 550 метара. Иако су у то време и Срби и Турци већ употребљавали ватрено оружје, овај камени град саграђен је искључиво за борбу хладним оружјем. Године 1439. Смедерево напада и осваја султан Мурат II.

КАД СУ ОКРЕНУЛИ ОТКОПАНИ КАМЕНИ БЛОК УКРАШЕН ДИВНИМ РЕЉЕФОМ, АРХЕОЛОЗИ СУ ЗАНЕМЕЛИ ОД ИЗНЕНАЂЕЊА.

Два велика историчара и географа старог света, Грци Диодор са Сицилије и Страбон, оставили су у својим записима и сведочења о једном необичном и врло окупном обичају Гала.

„Чим убију непријатеља, одсецају му главу коју онда вешају о врат свог коња, или је, још крваву, предају слугама гласно певајући победничку химну. Главе касније нижу на зидове својих кућа, као што се то чини са трофејима из лова.“

Ако је убијени био славна или по храбрости чувена личност, са његовом одсеченом главом поступало се на изузетан начин. Њу би, како даље каже Диодор, Гали „намирисали кедровим уљем и пажљиво положили у ковчежић да би је показивали свима. Хвалили су се при том да никада нико од њих не би пристао да је прода, макар му била понуђена велика вредност. Неки су се чак хвалили да им је за такву главу кућен откуп у злату, тешком колико и сама глава...“

Диодор и Страбон живели су у доба римског цара Августа, у другој половини 1. века пре нове ере и

првој половини 1. века. Према томе, сами нису могли бити сведоци наведених обичаја, али обојица су те податке чули од истог лица: неког Грка Посидонијуса, званог Рођанин. Он је боравио у Марсеју и областима на југу данашње Француске, онда Галије, око 90. године пре нове ере.

Отвори на стубовима

Рођанин је био очевидац истакнутих непријатељских глава свуда, на сваком кораку.

И у другим старим записима о Галима говори се о суровости овог народа. Али, никакви археолошки докази нису могли да поткрепе та писана сведочења све до 1924. године. Тада је француски археолог Анри де Жерен-Рикар, копајући на узвисини Рокпертиз крај села Велоа у Прованси, наишао на камен који је могао бити остатак неког стуба.

Наставио је да тражи делове и после кратког времена успео да састави два узана и висока стуба који су при врху имали овалне отворе — као намењене да

ЗАШТО СУ СЕКЛИ ГЛАВЕ

се у њих сместе одсечене главе. Жерен-Рикар је одмах почео да их чисти од наталожене глине. У први мах запрепастило га је оно што је открио: ту је заиста било остатака људских лобања! Глина отворила као цемент спречила је њихово потпуно распаѓање.

Сада су речи Диодора и Страбона добиле нову тежину: представљале су про верену истину, а откриће у Рокпертизу постало је једно од највећих у археологији.

Гозба у Ниниви

Жерен-Рикар је одмах позвао једног лекара из Марсеја да изврши експертизу и потврдило се, на основу старости материјала, да потиче из времена када су овде живели стари Гали. Лобање су припадале људима снажне телесне грађе и у пуној снази: значи, могли су бити ратници.

Када су откопавања на овом месту завршена, показало се да је Рокпертиз било мало светилиште. Про нађене су и камене статуе неких паганских богова које су говориле у прилог овоме, а стубови са лобањама налазили су се на улазу у храм.

Тада је искрсло питање: какво су значење имале те главе? Да ли само трофејно или можда и неко друго, с обзиром на место где су биле постављене?

Култ одсечених глава ни-

је никакав галски „специјалитет“. Многи антички народи неговали су овај суров обичај. Верујући да снага побеђеног непријатеља прелази победнику. Значи, одсечене главе нису се чувале само из војничке таштине. Оне су имале мистично, религијско значење и зато су се налазиле у близини светилишта.

Много пре Гала овај обичај имали су, на пример, Асирци. На једном каменом барелефу из Ниниве приказан је Асурбанипал како приређује гозбу испод дрвета на којем виси одсечена глава његовог непријатеља, вавилонског краља. А све донедавно, поједина племена у Африци и Океанији неговала су вештину смањивања одсечених непријатељских глава које су препарирани по најбрижљивије чуваном рецепту.

Уништено ремек-дело

Култ одсечених глава поново је постао актуелан за историчаре и археологе када је дошло до првих открића у Прованси. У Глануму, једном од најстаријих археолошких налазишта, пронађене су 1946. године, дивно очуване зидине из хеленистичког доба.

Прислоњен уз њих, налазио се ту и један повешти каменни блок који је могао бити забат. Када су га окренули, археолози су занемели од изненађења: на другој страни, преко дивног, хеленистичког рељефа, неуква рука на брзину

је уклесала — рупе за главе!

Приступило се чишћењу. У двама рупама, баш као пре тога у Рокпертизу, пронађени су остаци лобања. Ко је и због чега уклесао рупе за главе баш у овом грчком забату — никако није било јасно.

Француски академик Анри-Пол Ејду покушао је да нађе прави одговор на ово питање. Њему је одмах упала у очи чињеница да је Рокпертиз, судећи по остацима камења из катапулта и по оштећењима која је претрпео, нападнут и уништен. Када? Највероватније за конзуловања у Риму Каја Секстија Калвина, када су римске легије прошле Алпе и почеле да ратују против варварских народа који су насељавали те области, па тако и против Гала у Прованси.

Али, ови народи су се већ годинама пре тога сукобљавали са Грцима, чије је главно насеље било Марсилија, данашњи Марсеј. И, Грци су једва дочекали Римљане у којима су видели савезнике. Повео се безпоштедан рат који ће се завршити победом Римљана 123. године пре нове ере, када је, по свему судећи, пало и светилиште Рокпертиз.

Док су се још водиле борбе, Гали су, по свом обичају и веровању излагали главе убијених римских војника. Они из Гланума журили су се, јер је рат био у јеку, и одабрали прво погодно постоље које им је дошло под руку: онај забат.

М. К.

ЗАБОРАВНОСТ СЕ КАЖЊАВА

Ђурица Сточић из Ђупријске нахије био је 1807. године члан Правитељствујућег совјета. Једног дана дође неки сељак из његове нахије и пожали му се да му је „...буљубаша брата ризмама гасио...“. Саслуша Ђурица жалбу и — не предузе ништа. Због чега — остало је необјашњено, али је чињеница да се цела ствар даље од жалбе није гасила. Чекао сељак кажњавање кривца, чекао, па му досадило. Оде до Карађорђа и све му исприча.

Није прошло много времена, а Карађорђе освану у Смедереву. Ту је био смештен Правитељствујући совјет. Карађорђе се обрати проти Матеји Ненадовићу:

— Је ли, којекуде, брат Ђурица јавио тужбу свог човека против буљубаше што му је брата све чизмама гасио?

Прота одречно одмахну главом, па погледа остале совјетнике, али сви рекоше да нису чули за тај случај. Онда се Карађорђе обрати Ђурици:

— Зашто ниси испунио како си се народу заклео?

— Заборавио сам, господару — смерно рече Ђурица.

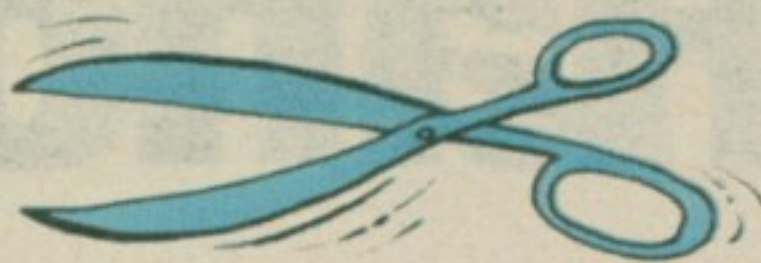
— Е, кад си заборавио, а ти узми капу, па 'ајд' твојој кући — одсече Карађорђе.

И Ђурица не би више совјетник.

КУТАК ЗА ДЕВОЈЦИЦЕ

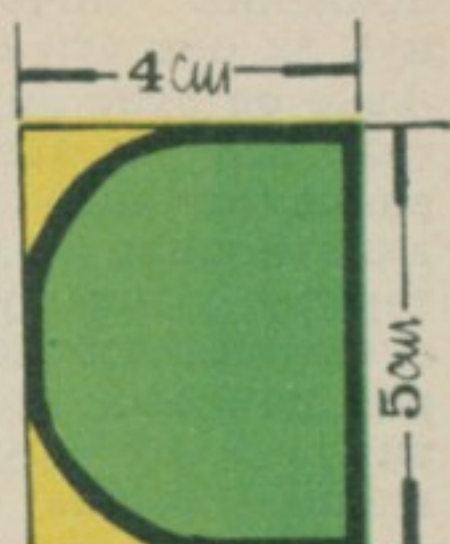
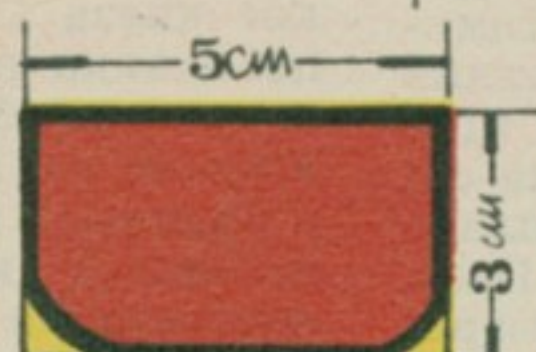
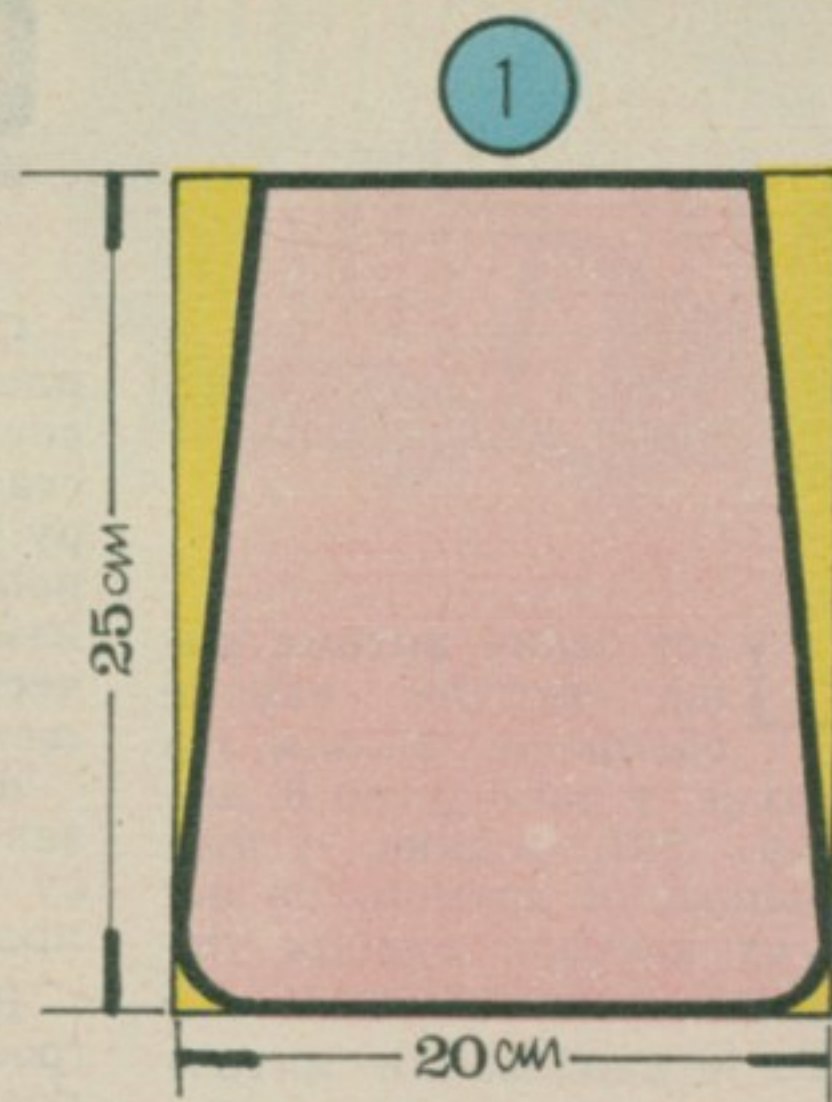
НАПРАВИТЕ САМИ

КЕСА ЗА ПАЛУЧЕ

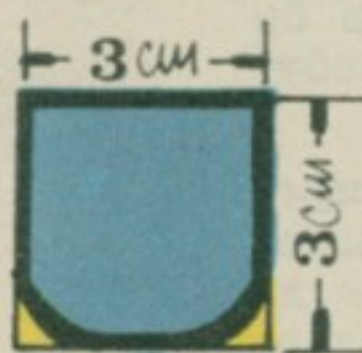
Да би вам палуче, које су неопходне у кући, биле увек при руци довољно је да направите кесу у којој ће оне увек стајати кад вам нису потребне. Међутим, не било какву, већ кесу која ће истовремено представљати и леп детаљ у предсобљу.

Од једнобојног материјала који свакако имате у кући (чоја, скај или јаче платно) искројте лице два пута (црт. 1); нос (црт. 2) такође два пута, а уво (црт. 3) четири пута. За језик искројте једно парче (црт. 4) и то по могућству од материјала црвене боје. Оба лица зашијте једно за друго (црт. 5) а затим од црне вунице направите косу и уишјте је са налицја, испод поруба (црт. 6). Кесу окрените на лице, а косу провуците напоље, на врху уишјте две гајке о које ћете кесу окачити. Густом темпером испртајте очи и уста (црт. 7). Како се праве уши и нос показују цртежи 8 и 9. Прво се уишју делови тако да се добију мале кесе а у њих убаце комадићи сунђера. На крају пришијте уши и нос, залепите језик и готова кеса ће изгледати као на нашем цртежу 10.

2

3

4

5

6

7

8

9

10

ТИЦАНОВА БУНА

Наполеон Срема

Шест белих витких коња вукући каруце обложене златом, гра било је, у рано јутро 8. априла 1807. године, уским прашњавим друмом. За њима су каскали вранци упрегнути у осам кочија.

То је карловачки митрополит Стефан Стратимировић, у пратњи угледних црквених личности, кренуо да одврати сремске сељаке од буне која је пламсала већ пет дана. И Генерална команда Петроварадина молила је да свој ауторитет у народу уложи на сузбијање побуне. Да ли ће реч црквеног поглавара бити јача од оружја побуњених сељака?

Митрополит ни ранијих дана није седео скрштених руку. Покушао је да умири побуњенике послевши им неке фрушкогорске архимандрите са задатком да испитају узроке побуне и да лепим речима умире устанике. Ови су се вратили необављена посла.

Стратимировић се окрете и свити која га је пратила махну да пожури. Приближавали су се Врднику, где се налазио логор побуњеника.

ЗАРОБЉЕНИ У РАВАНИЦИ

Бежећи испред турског зулума и насељавајући Срем, Срби су веровали да ће на територији Аустрије наћи боље услове за живот. Међутим, многи су зажалили за турским кулуком. Њихов положај је из дана у дан бивао све тежи. Историја у првој половини 19. века бележи неколико побуна против нечовечних услова којима су били изложени кметови.

Сељаци су морали да плаћају порез и држави и спахији. И један и други стално су повећавани: цару је био потребан новац за вођење ратова, а спахије су измишљале разне намете, често посежући и за земљом.

Жалбе и молбе нису стизале даље од оних којима су предате. И морало је да прекипи.

На румском спахилуку грофа Ђејачевића и илочног кнеза Одескалкија групе сељака наоружане секима и свачим, 3. априла 1807, журиле су ка Вогњу, селу у близини Руме, на позив вогањског кнеза Теодора Аврамовића Воганца.

Следећег дана сеоски пр-

стотине хусарских цеви било је окренуто ка устаницима. И онда је грунуло, небо се замрачило од барута.

јом муком — одсече Пантелија Остојић, плећати ратар из сибачког округа.

— Растурај се! — дрекну један бркалџија у униформи аустријског полицајца.

Мук дочека његове речи, а онда затопташе чизме, за звеча оружје и чета полицајаца устреми се на мрк, ћутљиву гомилу. Тек

узбуну. Извештен је и надвојвода Карло. Аустрија се уплашила.

МИТРОПОЛИТ НЕ ОДУСТАЈЕ

Осмог априла између села и манастира у Врднику, више хиљада наоружаних сељака зауставило

— Ми нисмо устали против цара него против спахија и њихових чиновника — јави се из гомиле Митар Одоровачки.

— Нека је Господ са вама — прошапта митрополит и упути се ка манастиру Раваници.

Стратимировић није одустајао од преговора. Међутим, Тицану није било до тога, није му веровао. И против његове воље, група сељака упутила се у манастир митрополиту.

После разговора с митрополитом Тицан је кренуо у села илочног властелинства да би успео буну.

Громки глас „Наполеона Срема“, како је Тицан во-

вази кренули су на договор у вогањску крчму кад их трже повик:

— Стој! Куд' сте наумили?

— Својим путем за сво-

када ударци заплушташе, сељаци се повише и устукнуше.

У ноћи између 4. и 5. априла устаници су прогласили Врдник за главни побуњенички логор а четрдесет четворогодишњег Теодора Аврамовића Тицана за војног команданта.

Искусни војник, седамнаест година на служби у Јелачићевој регименти, Тицан је 6. априла извршио прву акцију. На друму између Ирига и Крушедола заробио је са неколицином другова надзорника илочног спахилука Антонија Феликса, његовог сина и трговца житом Рожаја. Заробљенике су пред ноћ сместили у врднички манастир Раваницу.

Покушај да се преко заробљеника ступи у везу с властима ради споразума није успео. На уговорени састанак нико није дошао.

Следећег дана планула су и нека имања. Побуна се ширила. У Петроварадину и Карловцу дат је знак за

је кочију карловачког митрополита. Пред Стратимировића искочи робустан човек дивљег изгледа — Тицан. Митрополит устукну, али се брзо прибра.

— Нека сте благословени, децо моја! — рече сипавши с каруца. — Па како је?

— Није добро, господице! — грмну Тицан. — Требало би да те, као старешину цркве, дочекамо с погачом, али је немамо. Немамо соли да ти понудимо, ни вина да нас причестиш.

— Треба радити па ће се и имати — прозбори митрополит.

Маса се ускомеша. Митрополит осети да је претерао, али се назад није могло.

— Зар је Сремац без хлеба и кошуље остао зато што је нерадник? — не суздржавајући бес јекну Тицан. — Чак си и у Карловцима могао да чујеш шкрипу таљига натоварених летином која се не носе у наше куће и салаше већ у спахијске дворове.

лео себе да назива, одјекнуо је у ноћи 8. априла на пропланку шуме надомак брестачког округа.

— ... И следићете ме кроз ватру и воду и сећи те људе...

УЦЕЊЕН И УХВАЋЕН

Непосредно после тога планула је кућа брестачког кнеза јер је одбио да се придружи устаницима. Неки кметови су и ишибани.

Следећег дана преморене Тицанове чете, негде око 300 људи, ваљале су се према Бингули. Деловали су безвољно. Истиснута и вест да је против њих кренула готово читава аустријска армија учинили су своје — сељаци су били збуњени и уплашени. На такав обрт нису рачунали.

— Стој! — груну одједном из шумрака у који су улазили.

Устаници се укопаше у месту. Према њима је пошло пола ескадрона, а у шумарку је, добро се видело, било још униформи.

ВРЕМЕНА СЕ МЕЊАЈУ

Док је аутомобилизам био још у повоју, највећи непријатељи возача били су — коњи. При сусрету са аутомобилом коњи су се, уплашени изгледом до тад невиђеног возила и буком коју је производило, пропинали, отимали, ударали копитима. Често се догађало да тако уплашен коњ оштеди аутомобил или озледи возача.

Према извештајима париске саобраћајне полиције данашњи коњи навикли су на аутомобиле, а страх их ухвати кад на улици сусретну — другог коња!

И запрашало је са свих страна. Редови побуњеника повијали су се пред налетом војника. На све стране чули су се јауци. Сељаци су, почели да се повлаче у неред, раштркани, и Тицан је узалуд покушавао да организује одбрану. Сељаци су бежали.

Пред поноћ 9. априла преплашени сељаци су у Лежмиру ухватили Тицана и предали га аустријским властима. Сутрадан су устаници предали оружје. Само се Тицан, заточен са тројицом својих другова у касарни Ердевића, није предавао. Покидавши решетке, успео је да побегне.

Потерница и сума од 100 форинти, на колико му је уцењена глава, учинили су да већ 12. априла буде ухваћен у граничарском селу Грабовцима и заточен у румској тамници.

Месец дана касније Судбени сто у Вуковару осудио је Теодора Аврамовића Тицана на смрт ломљењем костију на точку. Казну су потврдили судови у Загребу и Пешти.

После две године у мају 1809, Тицан је после мучења на точку пресечен на четири дела, а делови његовог тела упућени су у места где је буна имала највише одјека. Била је то застрашујућа олосмена српским кметовима.

М. М.

Цртежи из историје

ПОСЛАНИК УМЕСТО СИНА

Између 438 чланова Скупштине која се сабрала у децембру 1858. године у Београду и позната као Светоандрејска, био је и чича Паун Првуловић, угледни домаћин из Местоглавице. Као један од црногорских скупштинара био је изабран његов син Илија, али се непосредно пред полазак за Београд озбиљно повредио. Да не би један посланички глас пропао, уместо њега у Београд је дошао његов отац Паун.

Скупштина је одржала у некадашњој Великој пивари и прво се, како је то и обичај, вршило утврђивање ко је од посланика присутан. Када је дошао ред на црквено-скупштинаре, сви су једногласно захтевали да се као посланик прихвати чича Паун, јер је "... народна жеља и воља да чича Паун заступа у Скупштини сина свога Илију..." и Скупштина усвоји овај предлог.

ИСТИНЕ И ЗАБЛУДЕ О ХОРОСКОПУ

Свако поподне једна средовећна пуначка жена изразитих црта лица јавља се преко радио-станице „Европа 1“. То је мадам Солеј која прориче судбину домаћинама у Француској. У то време телефони у радио-станици готово непрестано звоне и онај ко ухвати везу са госпођом Жермен Солеј може себе сматрати срећником. За један час, колико траје емисија, питања просто пљуште јер мадам Солеј је астролог ове радио-станице и то — званични!

Неко је израчунао да Французи годишње дају милијарде пророцима и састављачима хороскопа. И не само они... Права је реткост наћи новине које не објављују хороскоп или читаоца који не баца поглед на њега.

Види и у колору

У почетку, астрологија је људима служила за разбирлигу. Нико, међутим, није могао очекивати да ће толико освојити људе да појединци више не чине ништа озбиљније у животу док не погледају у хороскоп или се не обрате неком од стотина пророка.

Славни писац Ерих Марк-Ремарк, на пример, плаћао је велике спотеве новца астрологу да одреди датум изласка сваке његове нове књиге како би продаја кренула у „срећан дан“.

Џон Пјерпонт Мор, амерички краљ челика, новчано је стајао боље од Ремарка па је могао себи дозволити луксуз да има чак и личног астролога.

Позната модна креаторка Коко Шанел никада није лансирала нову колекцију пре него што погледа „у звезде“, а неки париски адвокат и данас гради одбрану својих клијената на суду према томе да ли је судија рођен у знаку овна или, рецимо, водолије!

Да се небом тргује на велико пример је и Смит Чипс, највећи произвођач прженог кромпира у Енглеској који сваком купцу петнаест кесица његовог производа шаље хороскоп. Поступак је једноставан: ви мени празне кесице, ја вам хороскоп!

Најдаље су, ипак, отишли сами астролози. Рекламирају себе у готово свим светоким листовима и „ордибирају“ само у строго одређено време. Мадам Фредерика из Париза у свом огласу у дневној штампи истиче да „прима“ у Паризу, Капу и Довилу, зависно од сезоне: у Капу ради у време познатог филмског фестивала, у Довилу је током викенда, а у Паризу осталим данима!

Извесна Жакет у новинском огласу, на нешто

Звездане илузије

ПРОРИЦАЊЕ СУДБИНЕ ПОСТАЛО ЈЕ САСТАВНИ ДЕО ЖИВОТА САВРЕМЕНОГ ЧОВЕКА, А АСТРОЛОГИЈА СТЕКЛА КЛИЈЕНТЕЛУ ВЕЋУ ОД СВИХ АРМИЈА СВЕТА.

мање од пола стране, истиче да је видовњак који види „и у колору“!

Шта је Зодијак?

Научници су звезде груписали у сазвежђа која на небу образују слике: Велика и Мала Кола, Лав, Девица, Пегаз, Лабуд... Укупно их има 88, 12 зодијачких, 27 северно од Зодијака и 47 јужно од њега.

Појас Зодијака (реч зодијак потиче од деминутива грчке речи животиња) подељен је на 12 делова. Пошто се у сваком таквом делу налази по једно сазвежђе, то у зодијачком појасу има укупно 12 сазвежђа: Ован, Бик, Близанци, Рак, Лав, Девица, Вага, Шкорпија, Стрелац, Јарац, Водолија и Риба.

Астрологија (грчки — псеудо, или надри-наука која се бави читањем судбине из положаја небеских тела у часу човековог рођења, односно пре почетка неког потхвата) прецизно је одредила све карактеристике појединих зодијачких знакова. Првобитно су они били подељени у четири велике групе од којих се свака налазила „у надлежности“ неког од елемената потребног за живот људи: ватре, воде, ваздуха и земље. Касније су се у њихово значење умешале у планете.

Међајући током године свој положај у односу на Сунце планете та истовремено мењају и у односу на зодијачка сазвежђа. Вешти астролози искористили су и то па је по њима испало да се неке планете осећају у неком сазвежђу као код куће, док их друга „не трпе“! Тако

су настале таблице дејства планета.

Према 12 сазвежђа астролози су начинили 12 кућа хороскопа: сваки зодијачки знак поближе је објашњавао по једну кућу и давао јој своје карактеристике. На пример, прва кућа означава ви-

програмирао на 240.000 комбинација, способан да „избаци“ хороскоп на читавих седам кућаних страна. Убрзо је „астрофлеш“ постављен на Јелисејским пољима у Паризу, а потом су га добили и неки други градови у свету.

С техничке стране „астрофлеш“ је исправан, али је његов отац, програмер Барбо затајио. Тако се за Алберта Мијеа гангстера и двоструког убицу, названог „чудовиште из Ијера“, машина одговорила да је весео, пријатан, пун полета и помирљив! Жак Мирије је убио своју жену на суров начин. Хороскоп машине: непосредна природа, жив, има срећан брак! Пјер Фуенану који је убио девојку с којом се забављао машина је прорекала: сентименталан, пун нежности, добар отац породице! Иначе, Фуенан је осуђен на смрт.

Људи ће увек тврдити да је астролог погодио да ће имати и буџице и тегобе и да их очекују новчане невоље, али ће притом увек искључити чињеницу да су то општене појаве које прате сваког човека.

Најбоље објашњење савремене хороскопоманије дала је сама мадам Солеј: „Људи ми се обраћају, траже помоћ. Ја их

талност и основни карактер, друга даје податке о имовинском стању, трећа говори о односима са родбеном и путовањима...

Тек кад се све то зна, може се приступити звезданој акробацији и састављању хороскопа који није ништа друго него на цртежу приказана ситуација на небу у време рођења неке особе. Уцртавањем положаја планета у часу рођења и положаја знакова Зодијака и обележавањем кућа хороскопа, астролог предсказује будућност рођеног.

Машина — гатара

Пре десетак година родила се у глави домишљатог трговца Роже Бертијеа идеја да конструише машину која ће замењивати астролога. Тако је настао „астрофлеш“, електронски мозак који је астролог Андреа Барбоа

умирујем, то је све што могу да учиним. Уосталом, то је и све што они од мене очекују. Хороскоп? То је средство као и свако друго. Служим се њиме као тачком ослонца као што се служим и тоном њиховог гласа и обликом њиховог питања.“

Данас зодијачки знаци више не одговарају сазвежђима. Дејство Сунца и Месеца на испуштени део Земљиног екватора изазива померање тачке пресека еклиптике и екватора тако да знак Овна сада пада у време када Сунце пролази кроз сазвежђе Рибе, знак Бика важи у време кад је Сунце у сазвежђу Овна и тако редом. Ово померање, тако звана пресеција, најбољи је доказ да гатање из звезда нема никакве везе са звездама.

М. Теодоровић

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

БРАБА

ПАРТИЗАНИ
МИЛАН И БРКА
ПРОЛАЗИЛИ
СУ КРАЈ
ЈЕДНОГ СЕ-
ОЦЕТА
КАД, СЕ
ИЗНЕНАДА
ПРОЛОМИО
ПУЦАЊ...

КО ТО ПУЦА,
ДО БРАВ...?

БЕНГ

НАЗАД, БРКО,
НАЗАД!

МИЛАНЕ, ТО СУ ВЕРОВАТНО
ЧЕТНИЦИ!

БУМ

ИЗГЛЕДА!
ВИДИМ НЕКИЈУ
СЕНКУ ИЗА ПРОЗОРА!
ПУЦАЈ, БРКО!

ПРАСАК СТАКЛА. МЕТАК ЈЕ ПОГО-
ДИО ЈЕДНОГ
ЧЕТНИКА...

ОХО... ПА
ОВИ СЕ НЕ ША-
ЛЕ...

НЕКА ДВОЈИЦА ИЗИДУ НА ЗАД-
ЊА ВРАТА И ПОКУШАЈУ ДА ИМ СЕ
ПРИВУКУ С ЛЕЂА! МИ КЕМО ИХ
ВАТРОМ ПРИКОВАТИ ЗА ОНЕ
СТЕНЕ!

НАПРАВИВШИ ШИРОК КРУГ
ЧЕТНИЦИ СУ СЕ НАШЛИ
ПАРТИЗАНИМА ИЗА
ЛЕЂА...

ОДМАХ ЗАТИМ...

НЕ ИЗВИ-
РУЈ МНОГО, ЈЕР АКО ТЕ
ПРИМЕТЕ НЕКЕШ ДУГО НО-
СИТИ ГЛАВУ НА РАМЕНИМА...

НАШИ ИХ
ДРЖЕ ДОБРО ПРИ-
КОВАНЕ...

БАЦИТЕ
ОРУЖЈЕ И РУКЕ
УВИС! БРЗО!

ЗАРОБЉЕНЕ ПАРТИЗАНЕ ЦИТНИЦИ СУ ПОВЕЛИ ПРЕМА КУКИ.

МИЛАНА И БРКУ ЗАТВОРИЛИ СУ У ЈЕДНУ КУКУ.

НЕ ПИШЕ НАМ СЕ ДОБРО, МИЛАНЕ ! НЕГО, ШТО СИ СЕ О - НАКО УКИПНО КАД СИ ВИДЕО ОНОГ ЦИТНИКА ?

ХЕЈ, ПЕТРЕ, МОЖЕ ЛИ ДО ЗАРОБЉЕНИКА ? ХТЕО БИХ ДА ИХ МАЛО ИСПИТАМ ! ИМАМ ЈА НАЦИНА...

НЕ БРИНИ ! ЈЕДАН ОД ЊИХ ЈЕ ИЗ МОГ СЕЛА... ИМАМО НЕКЕ НЕПРЕЦИШКЕНЕ РА - СИНЕ ЈОШ ОД РАНИЈЕ...

ПРЕ МЕСЕЦ ДАНА ПОЗВАО МЕ ЈЕ КОМАНДАНТ И ДАО МИ ЗАДАТАК. ТРЕБАЛО ЈЕ ДА СЕ НЕКАКО УБАЦИМ МЕЂУ ЧЕТНИКЕ И ЈАВЉАМ О СВИМ ЊИХОВИМ АКЦИЈАМА...

ЧЕТНИК ЈЕ У ПАДУ УДАРИО ГЛАВОМ О ЗИД
И ОНЕСВЕС-
ТИО СЕ...

ТОМО,
УЗМИ МУ ПУШ-
КУ! ИЗЛАЗИМО..
ПА ШТА БУДЕ!

... И ТРИ ЧОВЕКА ИЗЛЕТЕШЕ ИЗ КУКЕ. ЗНАЛИ СУ ДА МОЖ-
ДА ИДУ У СМРТ, АЛИ ДРУГОГ ИЗЛАЗА НИЈЕ БИЛО...

САДА!

ЗАРОБЉЕНИЦИ
БЕЖЕ! ЗАУСТАВИТЕ
ИХ! БРЗО!

САМО ДА УПАЛИ
ОД ПРВЕ...

ТОМА ЈЕ ЗАСТАО И... ЧЕТНИЧКИ КОМАНДАНТ
ПАДЕ ПОГОЂЕН...

АААХ!

БАУГ

ДОК СУ ОКО ЊИХ ЗВИЖДАЛИ МЕЦИ, МИЛАН И БРКА
СТИГЛИ СУ ДО КАМИОНА.

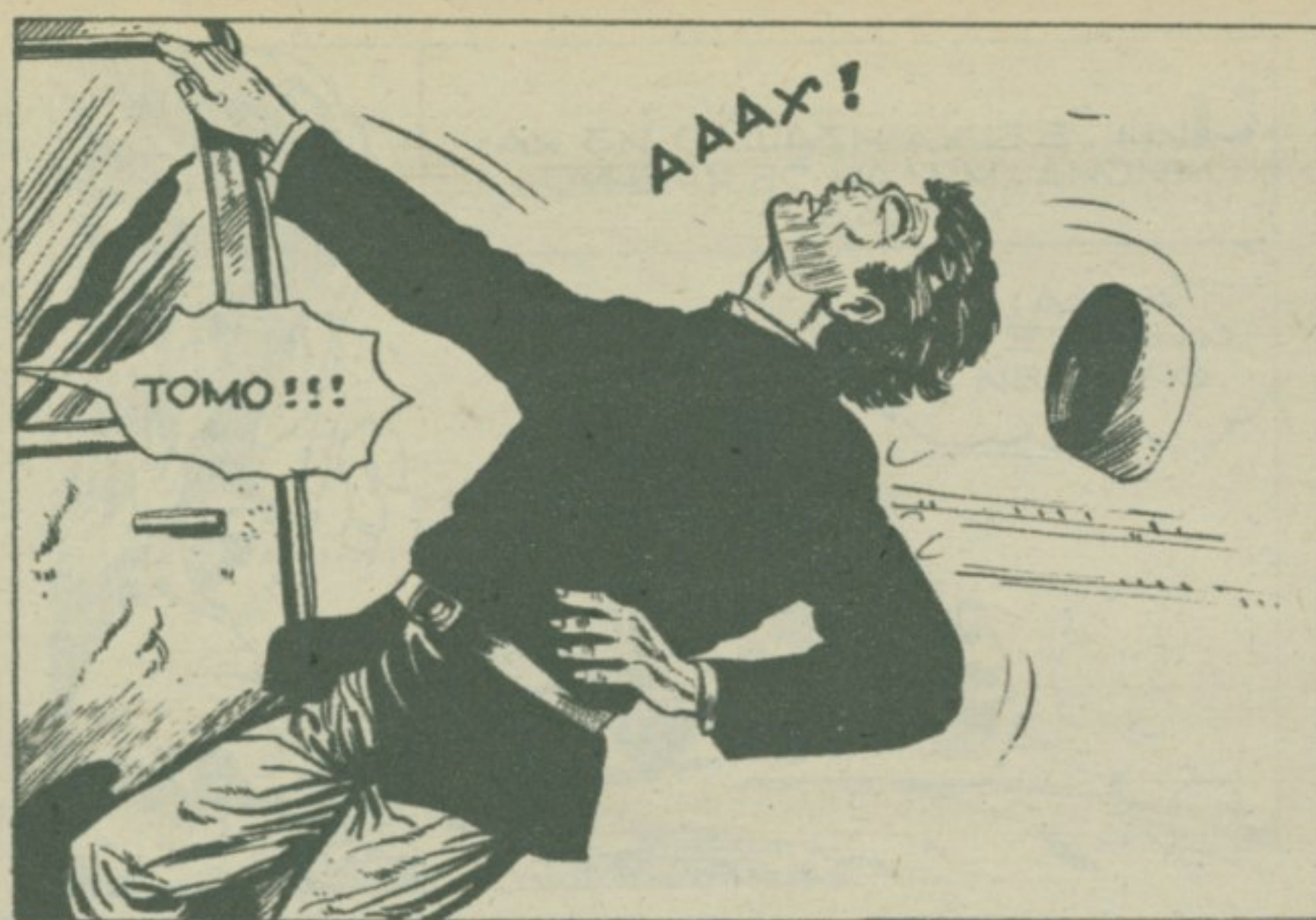
ТОМО, ПОЖУРИ!

ДО БАВОЛА, ТОМО! УЛА-
ЗИ ВЕК ЈЕДНОМ!

ТА-ТА-ТА

76-4

Немци су ускочили у други камион и пожурили за партизанима. Пут је био узан, једва да прође један камион. Са дна провалије чуо се претећи хук брзе планинске реке.

ИЗНЕНАДА, НА ЈЕД-НОЈ УЗБРАДИЦИ МИ-ЛАН ЈЕ ЗАУСТАВИО КАМИОН...

Чим је брка изашао из камиона, Милан је кренуо уназад.

А сад...
чувајте се,
фрицеви!

Тренутак пре него што ће се камиони сударити, Милан је искочио...

Немајући времена, касније је приметио опасност...

Тренутак касније уз страховит тресак, два камиона се сударише и слетеше у хучину реку.

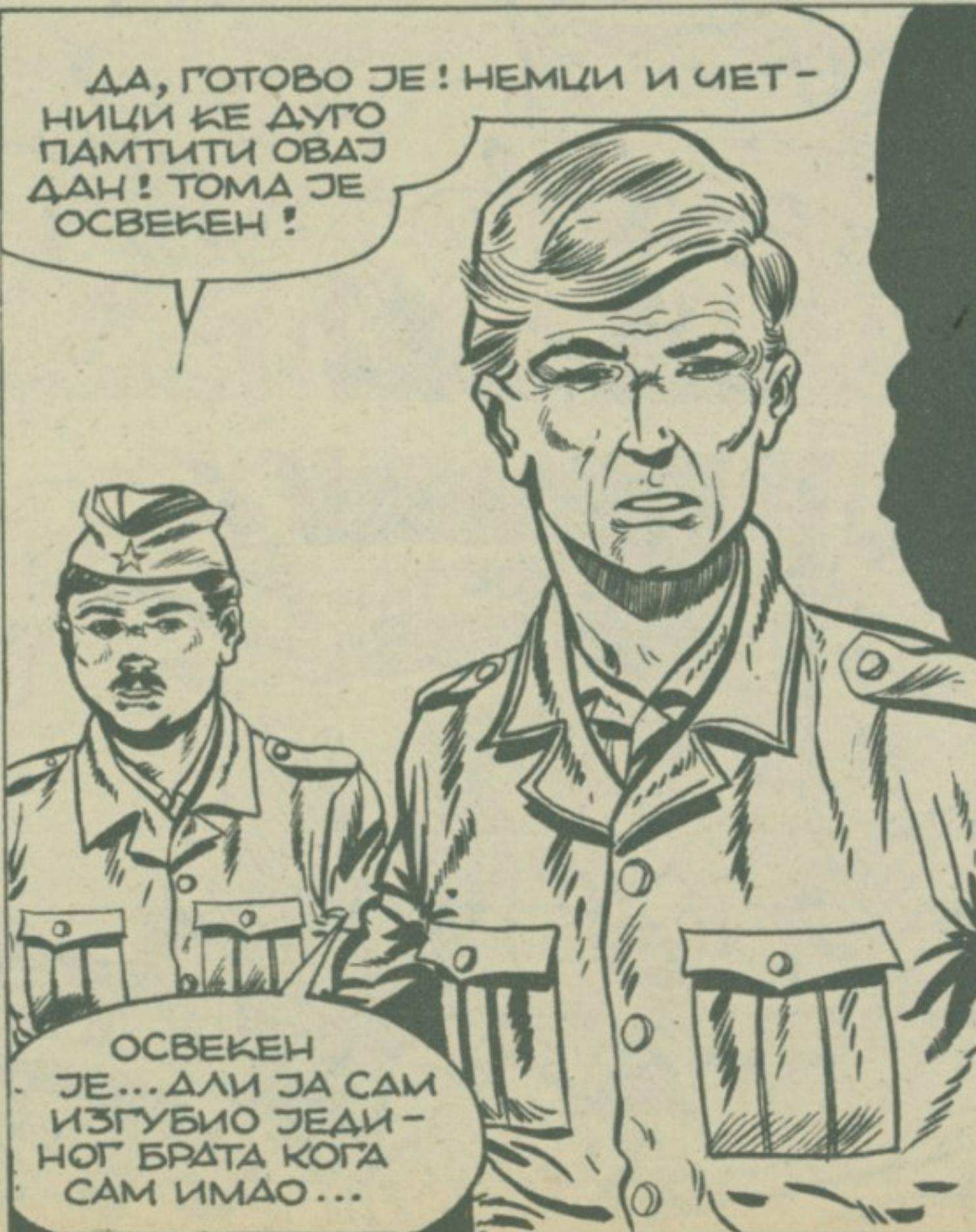
Захуктала река прогутала је оба камиона. Само се неколико немаца успело спасити...

ГОТОВО ЈЕ...

ДА, ГОТОВО ЈЕ! НЕМЦИ И ЧЕТНИЦИ ЋЕ ДУГО ПАМТИТИ ОВАЈ ДАН! ТОМА ЈЕ ОСВЕКЕН!

ОСВЕКЕН ЈЕ... ДА ЛИ ЈА САМ ИЗГУБИО ЈЕДИНОГ БРАТА КОГА САМ ИМАО...

НЕМА БОРБЕ БЕЗ ЖРТАВА! А ЦИЉЕВИ НАШЕ БОРБЕ СУ ТАКВИ ДА НИ ЈЕДНА ЦЕНА НИЈЕ СУВИШЕ ВЕЛИКА! ИДЕМО, БРКО, У ОДРЕДУ СУ СЕ СИГУРНО ЗАБРИНУЛИ...

ОПЕРАЦИЈА СТАСАВАЊЕ

ЧОВЕК НИЈЕ МОГАО ДАЉЕ.
СТРАШНА ВРУЋИНА, ЖЕЋ И
УМОР ПОТПУНО СУ ГА ИСЦРПЛИ...

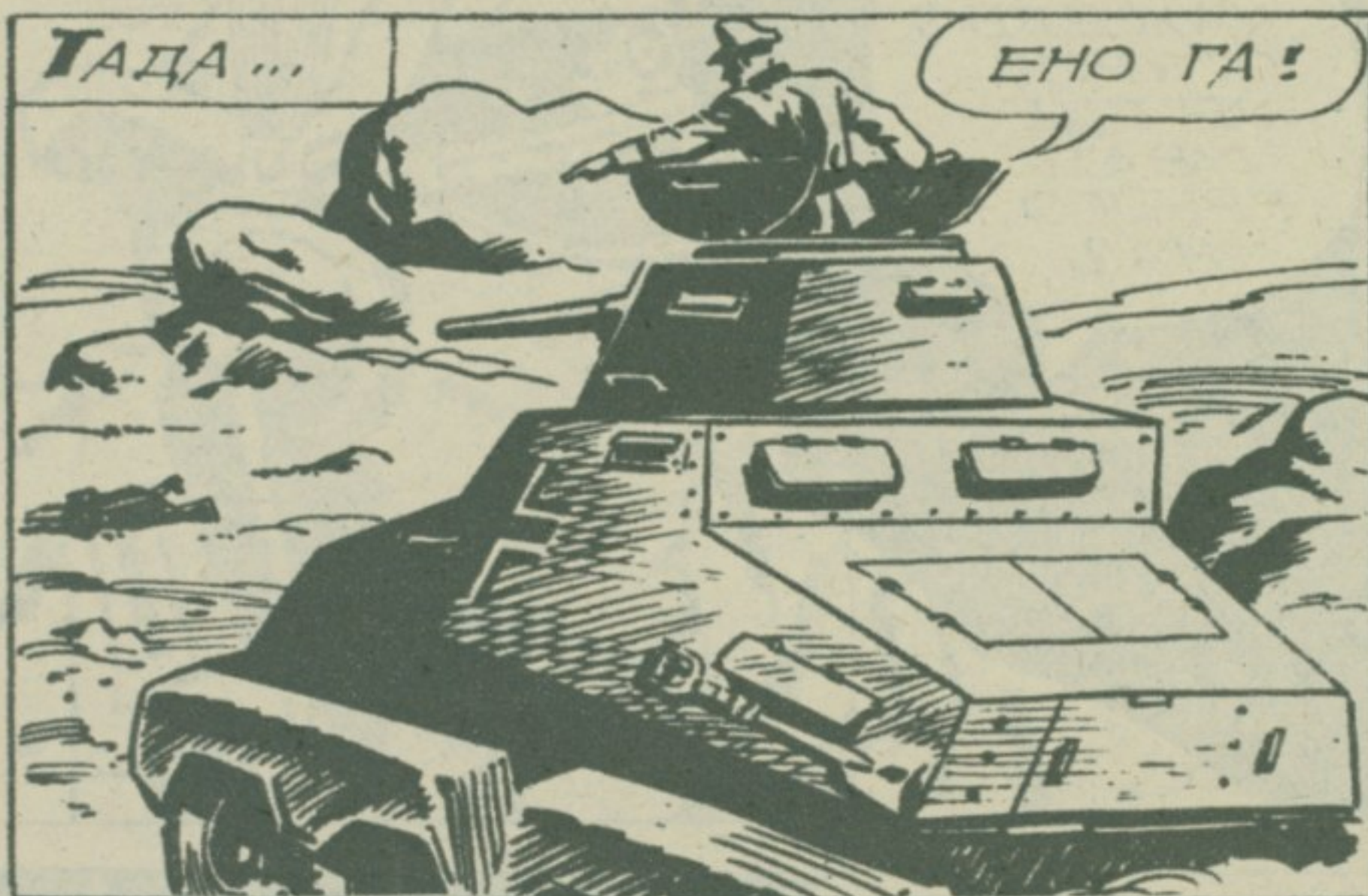
УХВАТИТЕ
МЕ!
СИГУРНО
СУ МЕ
ВИДЕЛИ!
ИДУ
ОВАМО!

МОРАМ ИЗДРЖА-
ТИ... ОХ, НЕ
МОГУ...

ТАДА...

МАЛО
КАСНИЈЕ...

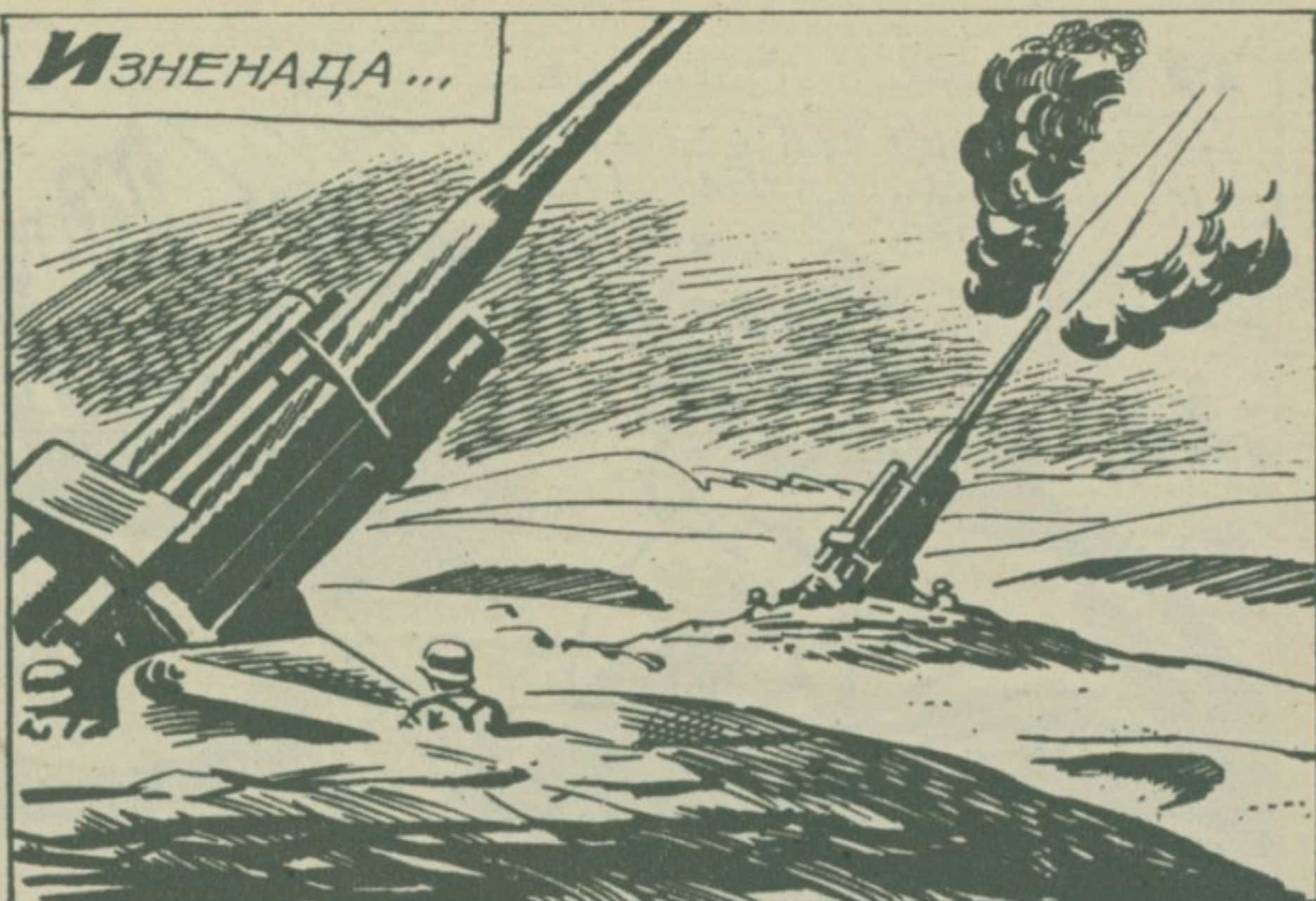

ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА СВЕ ИДЕ ГЛАТКО. ТО ЈЕ МОГАО ДА БУДЕ ОБИЧАН ИЗВИЈАЧКИ ЛЕТ.

ИЗНЕНАДА...

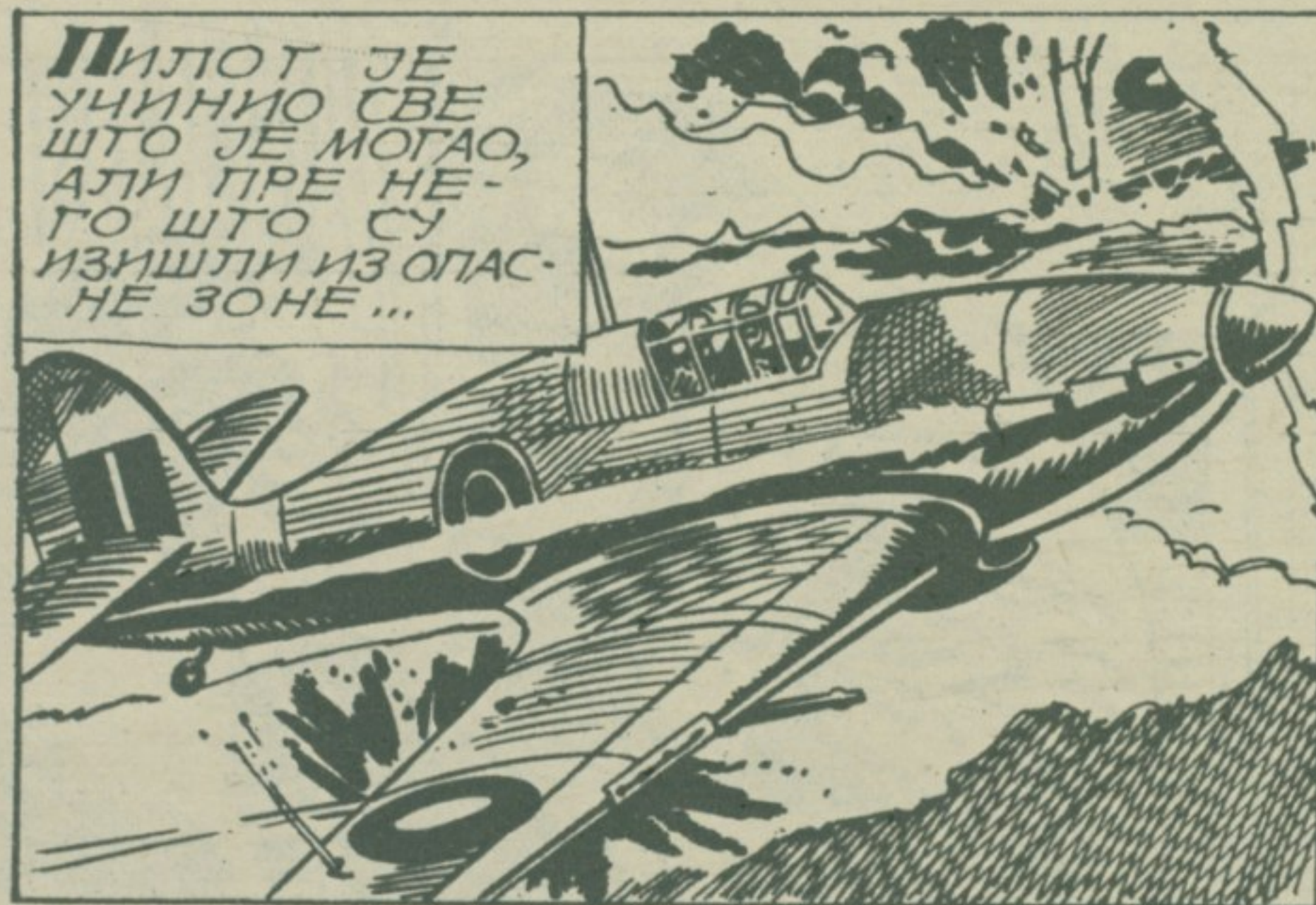

ДО ЂАВОЛА ! КО БИ ОВДЕ ОЧЕКИВАО ПРОТИВАВИОНСКУ БАТЕРИЈУ !

БЕЖИМО ДОК НИЈЕ КАСНО !

ПИЛОТ ЈЕ УЧИНИО СВЕ ШТО ЈЕ МОГАО, АЛИ ПРЕ НЕГО ШТО СУ ИЗИШЛИ ИЗ ОПАСНЕ ЗОНЕ...

РАЗНЕЛИ СУ НАМ КРИЛО ! МОРАМО ДА ИСКОЧИМО !

ТО МИ СЕ НЕ ДОПАДА !

КАД СУ ВИДЕЛИ ПАДОБРАНЕ, ПРЕСТАЛИ СУ ДА ПУЦАЈУ...

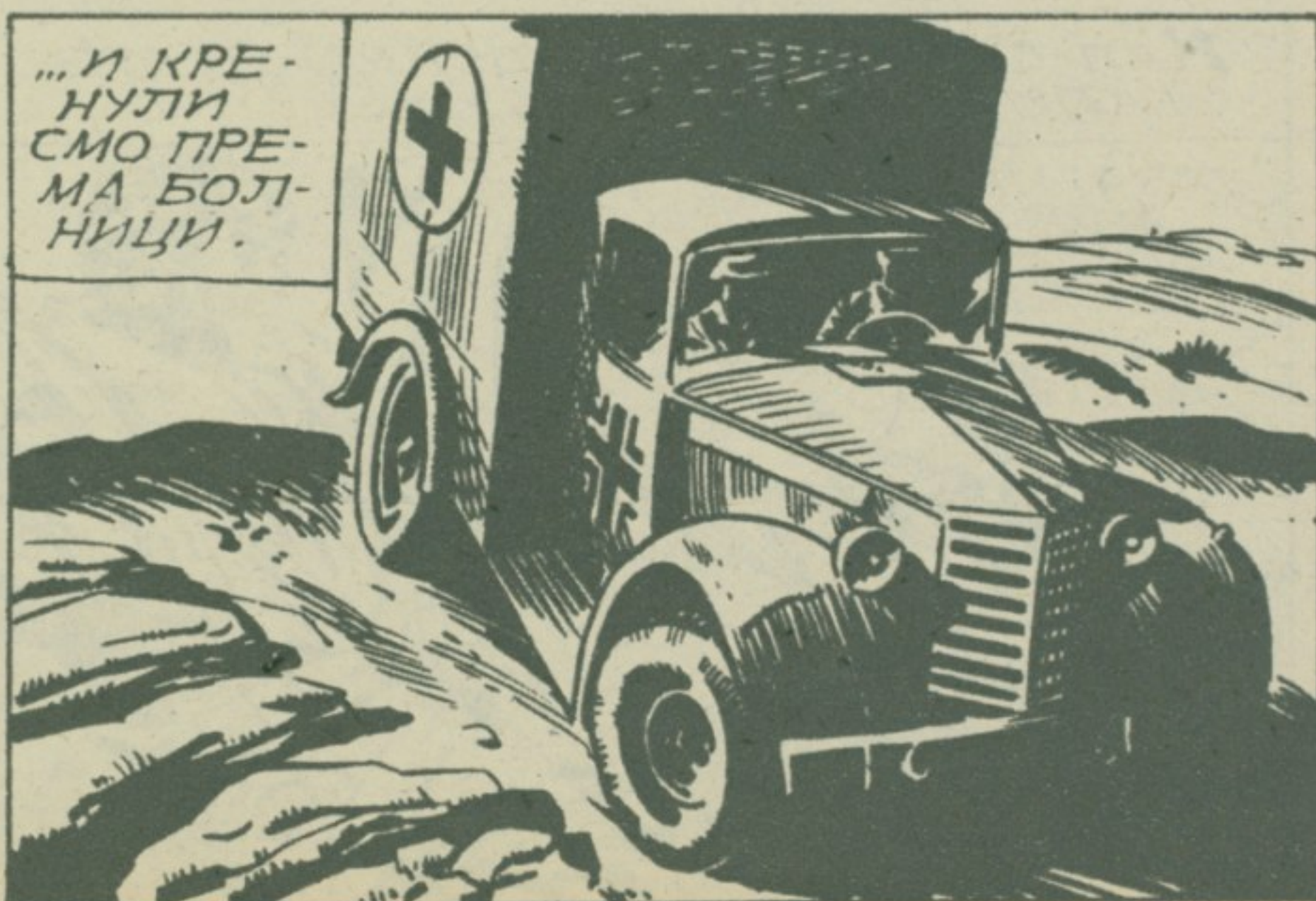
УХВАТИТЕ НАС И МОРАЋУ ДА ОБЈАСНИМ СВОЈЕ ПРЕРУШАВАЊЕ...

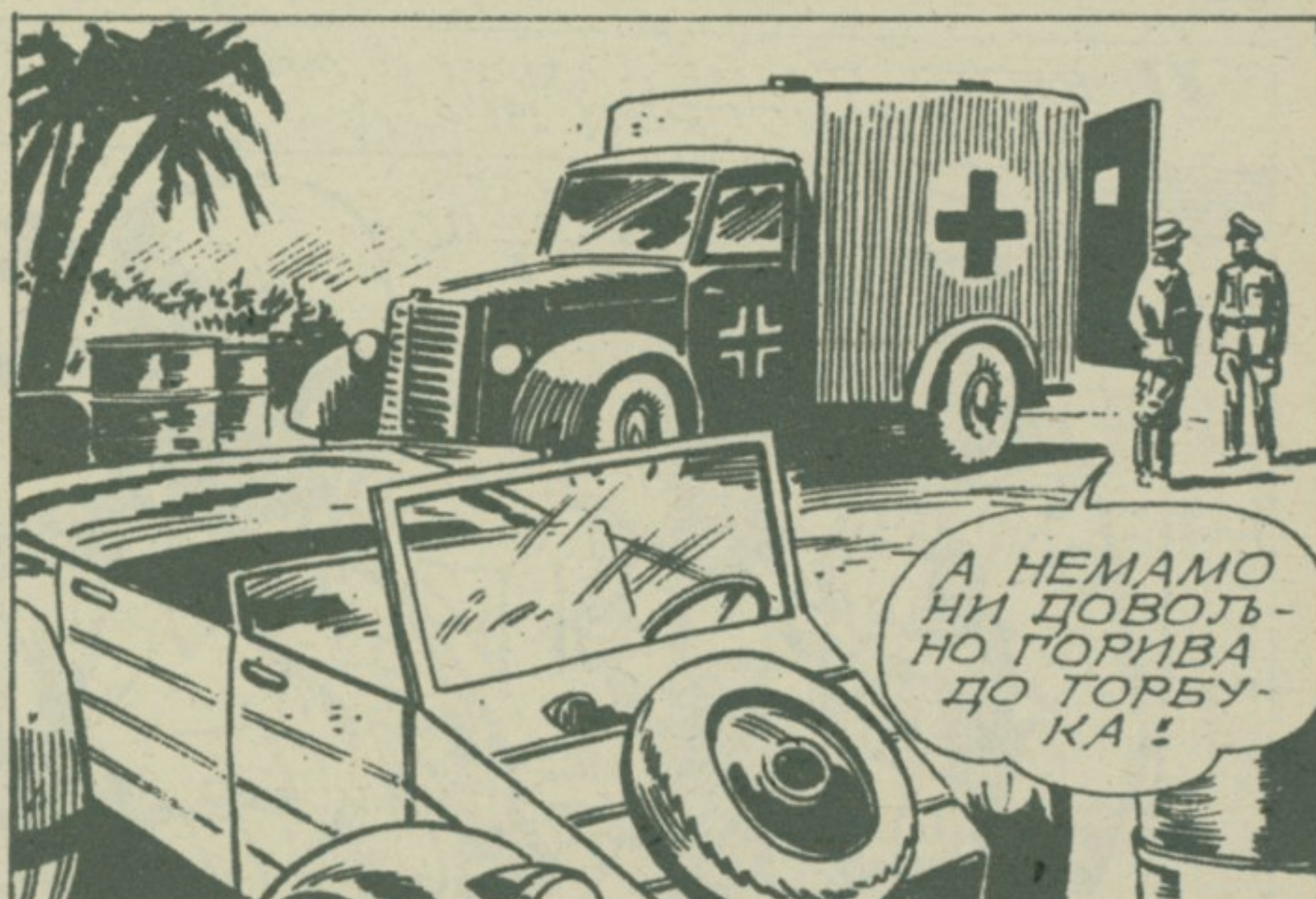

НАЈТЕЖЕ МИ ЈЕ БИЛО ШТО БЕ СВИ МОЈИ ПЛАНОВИ ПАСТИ У ВОДУ !

МОРАМ ИМ УМАЋИ !

... ТО ОБАВЕШТЕЊЕ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ПРЕНЕСЕМ СВОЈИМА. КАКО ДА ДОБЕМ ДО ЊИХ?

ЗАТО САМ У ЗОРУ ПРЕДЛОЖИО ВОЂИ БЕДУИНА...

МОЖЕМО ТИ ДАТИ САМО НЕШТО ХРАНЕ!

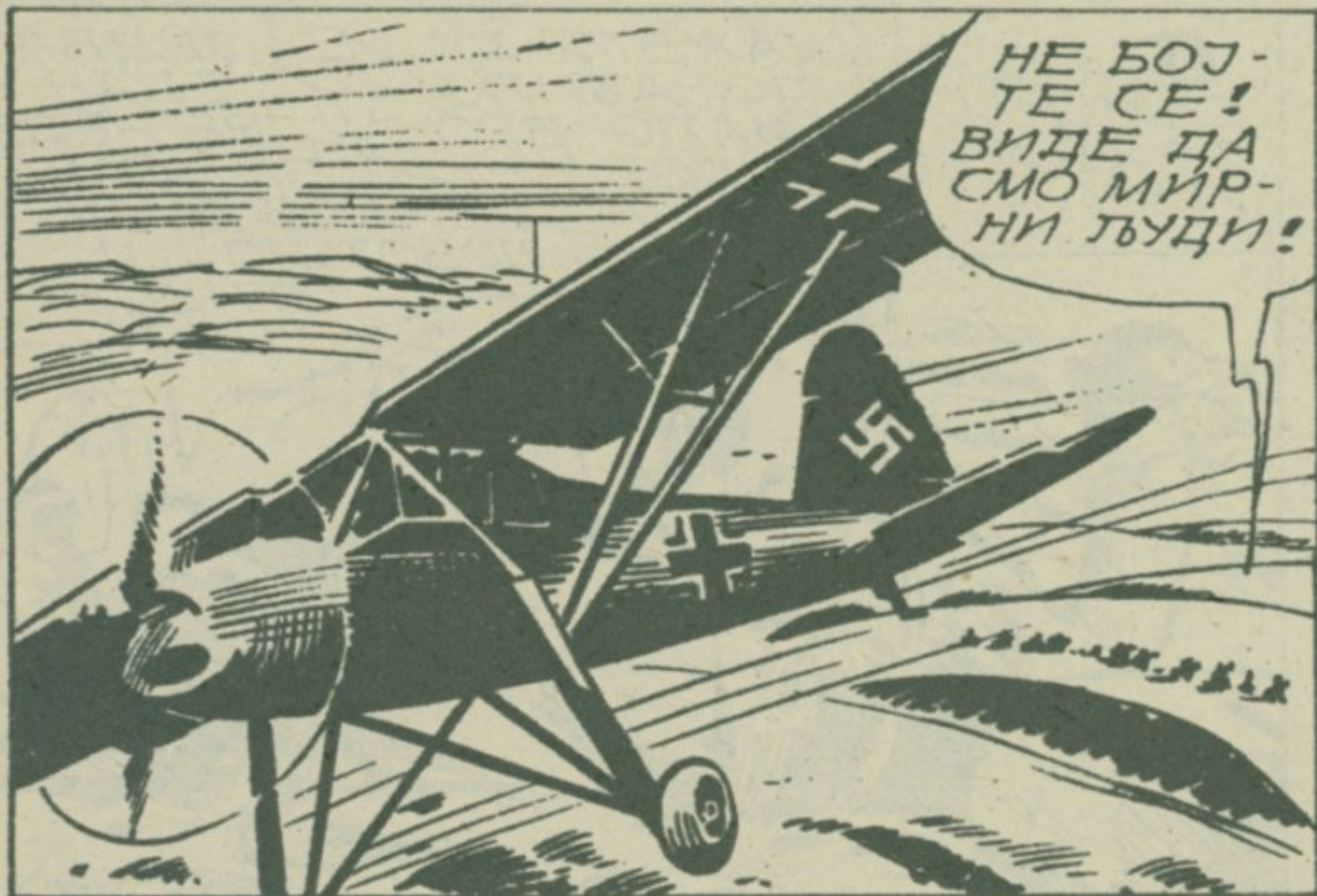

ТОГ ТРЕ-НУТКА...

НАДЛЕ-ЋЕ НАС!

НЕ БОЈ-ТЕ СЕ! ВИДЕ ДА СМО МИРНИ ЛЉУДИ!

БИЛО МИ ЈЕ ЈАСНО ДА ПРЕДСТАВЉАМ ОПАСНОСТ ЗА ЊИХ...

НЕЋЕ ДА МИ КАЖУ, АЛИ СИГУРНО ЈЕДВА ЧЕКАЈУ ДА ОДЕМ ОД ЊИХ!

УСТАЛОМ, НИСАМ НИ МОГАО ДАЉЕ С ЊИМА, ЈЕР СУ ИШЛИ НА ЈУГ.

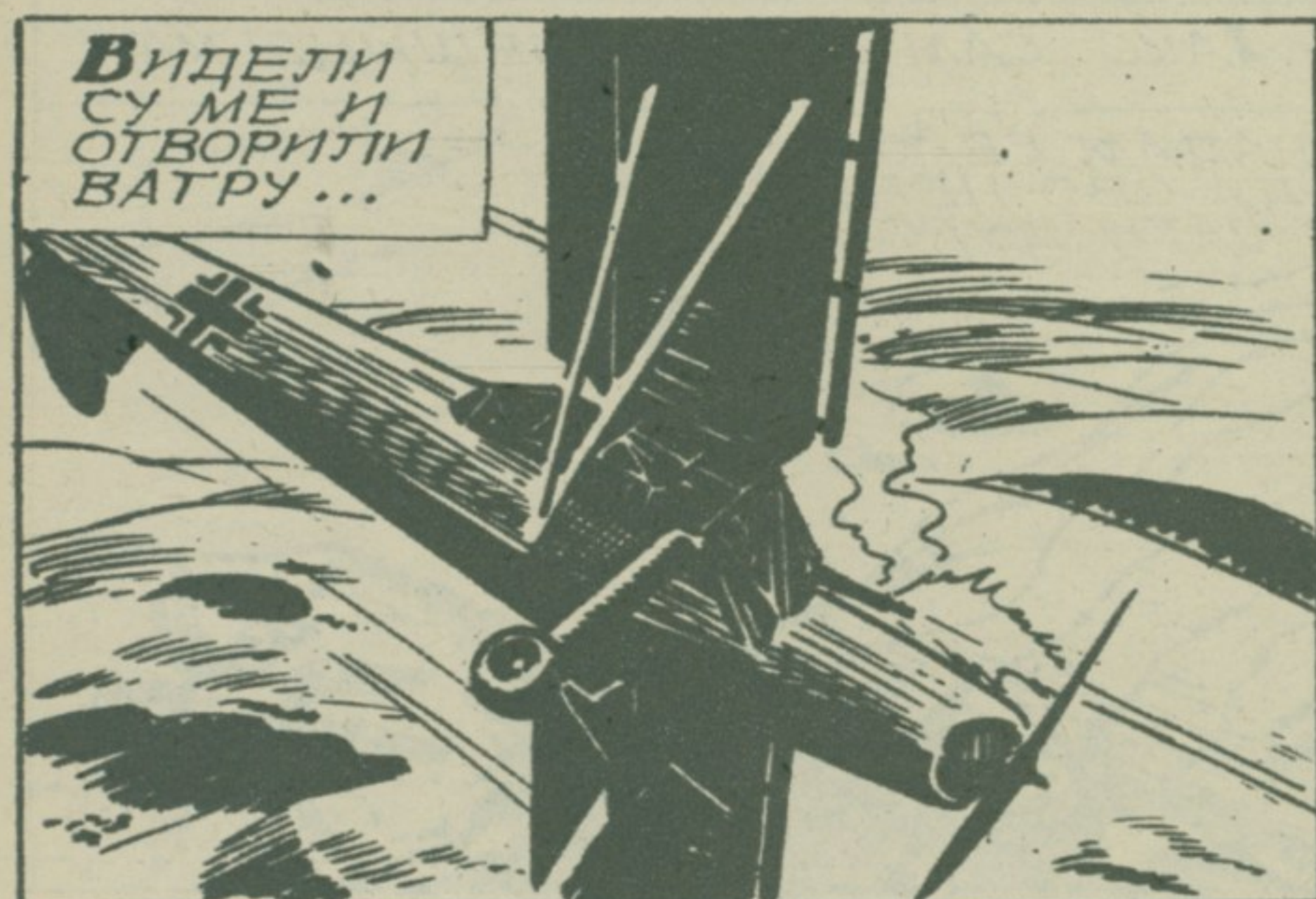
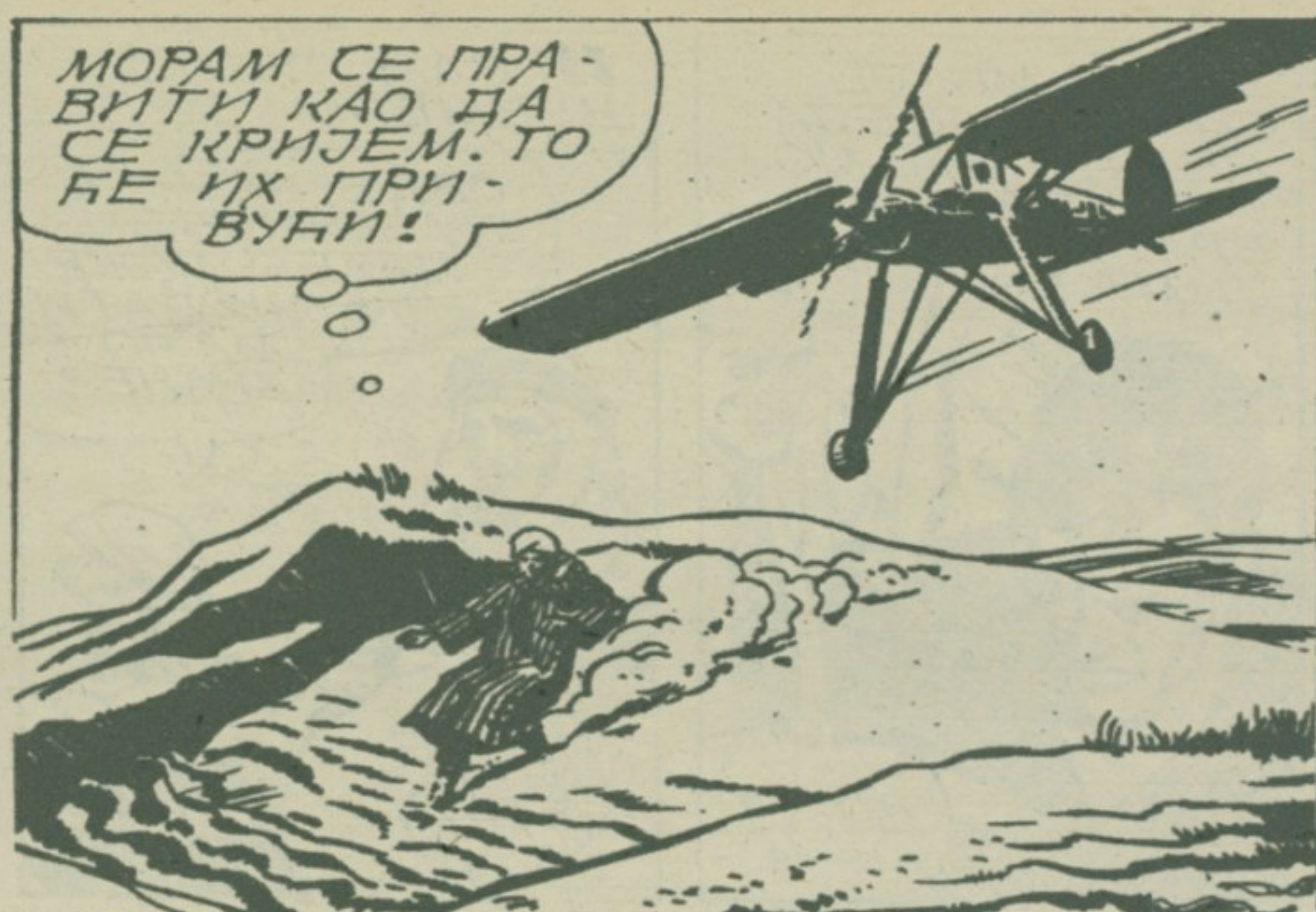
ДА, АЛИ...

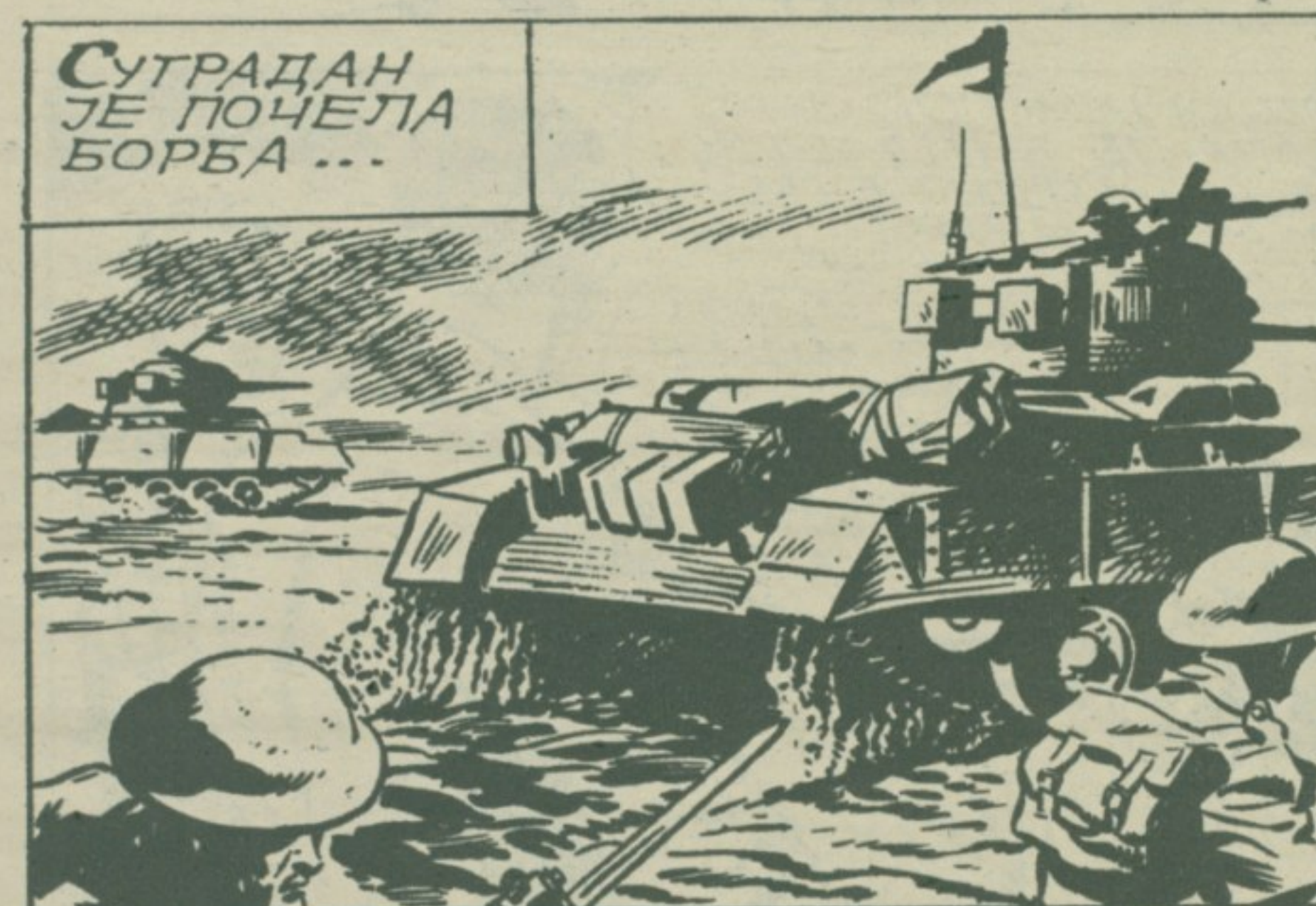

БИО САМ ДУБОКО НА НЕПРИЈАТЕЉСКОЈ ТЕРИТОРИЈИ... МОРАО САМ ПО СВАКУ ЦЕНУ ДА НАЂЕМ НЕКИ ИЗЛАЗ!

ИЗ НАШЕ
ИСТОРИЈЕ

ХВАРСКА БУНА

Хвар је признао власт Венеције 1420. године. Дотадашња пуна аутономија града и комуне била је озбиљно угрожена тиме што је од тада Венеција слала кнеза, кога је бирала између млетачких племића у свом Великом већу, а уз њега канцелара и малу посаду на челу с кастеланом.

Супротности између племишта и обесправљеног народа постајале су све оштрије, а коначно су избиле 1510. у побуну народа под вођством Матија Иванића. Побуњеници су ушли у Стари Град и нагнали племиће да исплате њихове захтеве: једнакост свих људи без обзира на порекло и имовину.

После тога Иванић је кренуо са хиљаду наоружаних људи на Хвар. Уз пут му се придружило још две хиљаде људи, те је за непуне четири дана и Хвар био освојен. Власт је преузео народ. Међутим, мира још није било. Венеција је у почетку мирно гледала на ове догађаје.

Племићи су се непрестано жалили Венецији, тако да у септембру 1511. на Хвар долази провидур Далмације, но његов долазак био је безуспешан. Могао је само да извести своју владу: „Овде не влада више млетачка власт, него три или четири народна првака“. Ипак, кренуо је са галијама на Врбоску.

Млетачка војска опљачкала је град, а то је још више огорчило народ. Матиј Иванић, који је и помишљао на споразум с Венецијом, одлучио је тада да почне беспопштењу борбу. И у јулу 1514. Иванић са шест хиљада људи поново заузима град Хвар. Млетачка влада упућује тада флоту под командом Вићенца Капела.

Међутим, борба хварског народа наставила се и даље.

У октобру Капело потапа устаничке бродове у хварској луци, а устаници се повлаче у брда и тамо се утврђују. Капело је добио помоћ, па је и с мора и с копна напао устанике и многе заробио. У хварској луци приредио је крваву свечаност. На највећој галији обешено је двадесет устаничких вођа. Било је то 16 октобра 1514.

Већ се припремало
В подне 19. јануара
прошле године кад
су двојица енглеских ми-
нера Џон Парит и Берни
Вилијам завршили с бу-
шењем шупљина у стени
будућег железничког ту-
нела недалеко од Балди-
ја у Корнвелу. Требало
је још само да убаце у
њих шипке гелитинита,
врсте желатинског дина-
мита.

За паљење експлозива
обично су користили фи-
тиљ који споро гори, али
овог пута, пошто су из-
бушили више шупљина
него иначе, ставили су
чак и дужи комад. Тако
су имали више времена
да стигну до заклона.

Ко ће бити бржи?

— Може ли? — упитао
је Џон кад је најзад све
било готово.

— Само ти пали! — од-
говорио је Берни бриш-
ћу на дланицом знојаво
чело.

Већ у следећем тренут-
ку Џон је креснуо упа-
љач и варница је поју-
рила фитиљом. До експ-
лозије је остало нешто
мање од пет минута.

Двојица минера потр-
чали су преко камења у
заклон. Претрчавши сто-
тињак метара, Џон је за-
стао да предахне и тек
тада приметио да Берни-
ја нема. Изненађен, ок-
ренуо се и угледао свог
друга далеко иза себе.

— Што ти је, побогу,
шта чекаш? — заурлао је.

— Заглавила ми се но-
га!

— Проклетство! — про-
мрмља Џон и потрча на-
зад питајући се ко ће би-
ти бржи, фитиљ или он.

С ногом заглављеном у
пукотину између две сте-
не, Берни је зурео у фи-
тиљ који је неумољиво
горео. Знао је да му не
преостаје више од три
минута живота.

— Каква глупа ситуа-
ција... — било је све што

ЕКСПЛОЗИЈА

КАД ЈЕ ПОСЛЕДЊИ ПУТ БАЦИО ПОГЛЕД НА САТ, ЏОН
ПАРИТ ЈЕ ВИДЕО ДА ИМ ЈЕ ОСТАЛО МАЊЕ ОД ДВА
МИНУТА ЖИВОТА, А ОН НИКАКО НИЈЕ УСПЕВАО ДА
ПОМЕРИ СТЕНЕ ИЗМЕЂУ КОЈИХ ЈЕ БИЛА ЗАГЛАВЉЕ-
НА НОГА ЊЕГОВОГ ДРУГА.

паници, почео је да се
осврће унаоколо и одјед-
ном угледа на земљи ме-
талну шипку која се упо-
требљавала за раскрчивање
камена. На једном крају
била је савијена и Џон
тај крај подметну испод
стене. Уз малс среће мо-
жда ће успети да је по-
мери.

Последњи секунди

Срце му је од напора
купало као да ће да ис-
кочи, а зној се у потоци-
ма сливао низ чело и гру-
ди. Готово да му се чини-
ло да чује тик-такање са-
та који им је одбројавао
последње секунде живо-
та. И то као да му је да-
ло снагу. Снажно је за-
пео још једном и стена се
мало помери.

Бернију се оте из гру-
ди уздах олакшања иако
му је нога и даље била
заглављена. Свом тежи-
ном он притисну поме-
рену стену и заједно с
Џоном успе да је одгурне
у страну. Сад је био сло-
бодан.

Фитиљ је већ био го-
тово догорео до краја кад
су двојица минера најзад
потрчала ка заклону. Сре-
ћом, Бернијева нога није
била повређена.

Тек што су стигли до
безбедне зоне, одјекнула
је снажна експлозија.

— Изванредна је! —
рекао је Берни.

— Да, дивна је — одго-
ворио је Џон бришћући
знојаво чело

О. В.

КАД НЕМА КУРЈАКА — ДОБРА ЈЕ И ЛИСИЦА

Кнез Милош је 1.
децембра 1820. го-
дине издао на-
редбу „Свим кнезовом,
кметовом, целом на-
роду“ у којој је до-
словно стајало: „Сва-
ко село, по досадаш-
њем обичају, без сва-
ког изговора постарати
се мора, убити по јед-
ног курјака и кожу
његову к мени на ви-
ђење послати. Које се-
ло пак није убило про-
шле године (које је
код мене добро забеле-
жено), то без изговора
ове године и за годи-
ну да се постара нак-
надити, и то не купо-
вањем, но свако село
по себи, по једнот да
убије“.

Оваква наредба је
била неопходна, јер је

у то време Србија би-
ла пуна дивљих звери,
од којих су курјаци би-
ли најопаснији, као и
птице грабљивице ко-
је су наносиле народу
велике штете. То је
Милош јасно учинио и
предузео је мере да се
то стање реши. А Ми-
лошева реч морала је
да се послуша. И сви
прионуше да тамане
штеточине. Јован Об-
реновић му је послао
28. II 1823. године из
Бруснице (Рудничка на-
хија) једног дивљег
вепра и 7.180 птица ко-
лико је потамањено за
непуних месец дана, а
8. марта исте године
послао му је на увид
7.500 птичијих глава,
14 курјачких кожа и
10 лисица. Многи су у-
место курјачких доно-
сили лисичје коже.

Колико се водило ра-
чуна да се Милошева
наредба изврши, гово-
ри још један податак.
Неки сељак из Попу-
чака у Ваљевској на-
хији 1836. године није
могао да поубија дово-
љан број птица граб-
љивица, па се досети да
ствар реши на једно-
ставнији начин. Нађе
довитљиви сељак јас-
требово гнездо у које
су већ била положена
јаја, па их извади и на-
сади под квочку. По-
што су се излегли, он
сачека неко време док
птићи заперутају, па
их покоље и главе пре-
да капетану и тако ис-
пуни своју обавезу. Ни-
је познато да ли је Ми-
лош дознао за ово, и
ако јесте, како је про-
шао домаћин из Попу-
чака.

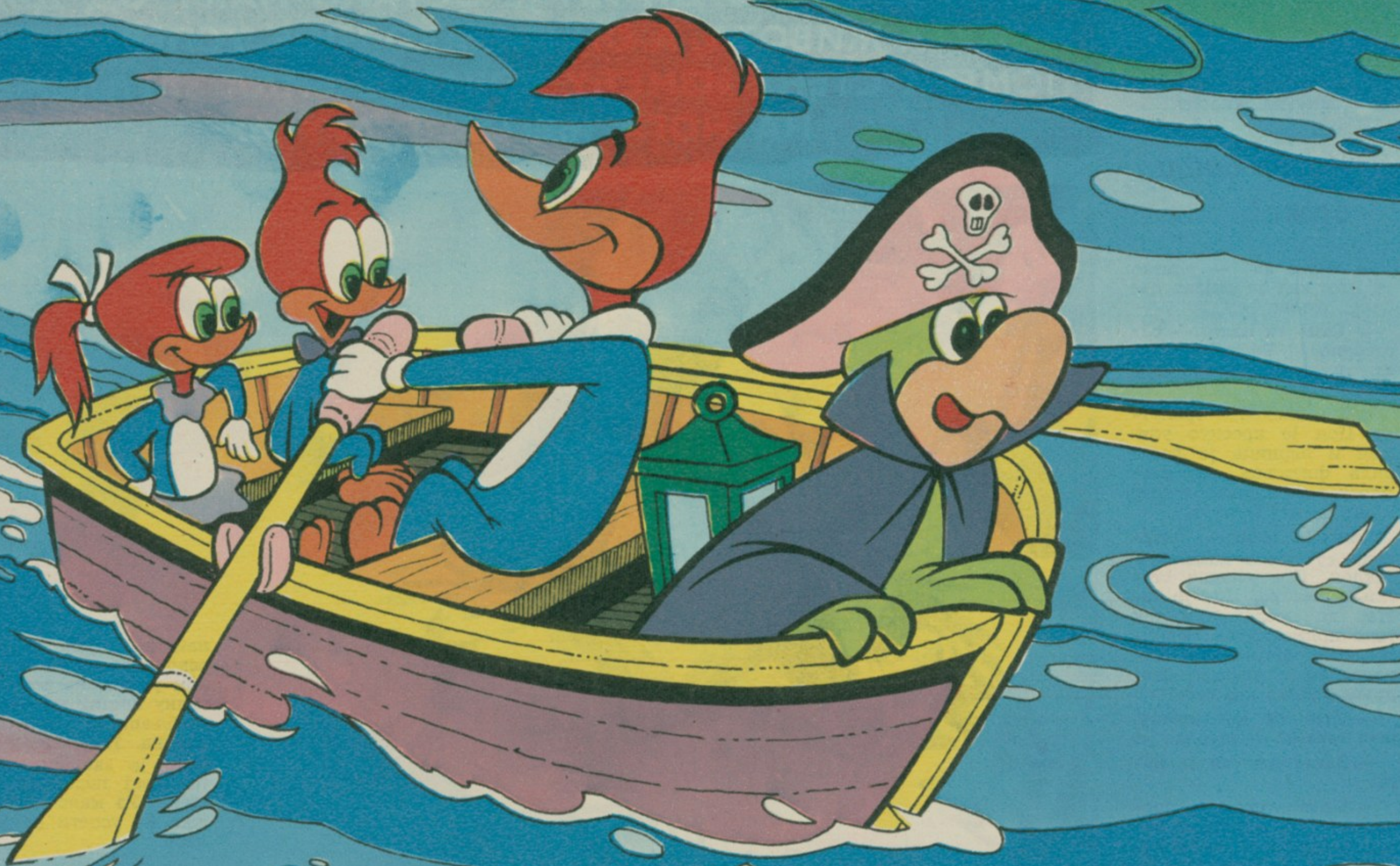
ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

ЈЕ ПРИПРЕМИО ЗА ВАС

ЋИРИЛИЦОМ И ЛАТИНИЦОМ
ПО ВАШЕМ ИЗБОРУ

ВАШ ОМИЉЕНИ ЈУНАК И СТАРИ ЗНАНАЦ СА ТВ ЕКРАНА
пера детлик
У КЊИГАМА - СЛИКОВНИЦАМА

ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА I—III
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ГУСАРСКО БЛАГО
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ВУН
ПЕРА ДЕТЛИЋ И МЕДА ДРВОСЕЧА

Први пут на нашем језину, појављују се ове књиге-сликовнице о Пери Детлићу, његовим сестрићима и пријатељима, о њиховим пустоловинама и доживљајима. Књиге су у лунсузном, тврдом пластифицираном повезу, у потпуности штампане у боји, илустроване од прве до последње странице! Цена је приступачна: 210 динара за све три књиге-сликовнице које ћете платити тек када их поштар донесе.

Комплет ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА. (I—III књига) можете да добијете ако испуните наруџбеницу, залепите је на полеђину дописнице и пошаљете на адресу: „Политикин забавник“, Македонска 29, 11001 Београд.

Књиге — сликовнице испоручује Младинска књига, ОУГ Прсдаја Београд, Призренска 4.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

НАРУЏБЕНИЦА

ОВИМ неопозиво наручујем ДОЖИВЉАЈЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, I—III по цени од 210.— НД. Износ ћу платити поштару када ми донесе комплет на адресу (ћирилицом или латиницом — непотребно прецртати)

_____ (Име, очево име и презиме)

_____ (Поштански број и место)

_____ (Улица и број стана)

_____ (Потпис купца — родитеља)

(Без потписа родитеља књиге се неће испоручивати)

ЗАБРАЊЕНО МЕСТО

ТРИ ПУТА РОНИО
САМ ДО ДНА,
АЛИ САМ УМЕСТО БРАТА
НАПИПАО САМО ГРАЊЕ И МУЉ.

У помоћ, јао... у помоћ — за-
чуо сам запомагање наше
комшинице Славке Мирко-
вић чим сам ушао у кућу. И ни-
сам се нарочито узбудио због тога,
јер она је често тако дозивала
чим би нечије свиње или живина
ушли у њено двориште. Али, тада
сам поново зачуо повике:

— Аман, Душане, брат ти се да-
ви...

Нисам могао да поверујем. Срце
ми је одједном стало, нешто ме
је пресекло у стомаку, а онда сам
као помахнута изјурио из куће.

— Ено, тамо... у оној јами! По-
магај! Можда је већ све готово!
— докивала је за мном и махала
рукама.

Појурио сам према јами која се
налазила иза наше куће, широкој

неколико метара, дубокој око че-
тири и препуној устајале и мутне
воде. И мрмљао сам себи у браду:
не, то не може да буде. Зашто баш
њему мора то да се деси?

Око ивице те проклете јаме већ
се окупило неколико људи. Непо-
мично су стајали и зурили у воду.
Угледао сам неког младића како
полако, дугме по дугме, откопчава
кошуљу пре него што ће скоčiti
у воду. Баш сам га мрзео тада!

ЗБОГ ЛОПТЕ

Догодило се то 11. маја 1965. го-
дине. Тог дана, док сам био у
школи, мајка је дозволила мом

млађем брату Драгану да изађе у
двориште и тамо се игра са сво-
јим вршњацима.

— Само, немој да прилазиш оној
јами — упозорила га је.

Али, пошто му је увек то исто
говорила, Драган на њене речи
није обратио никакву пажњу: хтео
је да се игра баш поред тог забра-
њеног места.

Још док се наша кућа зидала,
иза куће на ливади ископана је
јама у којој се мешао креч. А
када је градња завршена, нико ни-
је хтео да је затрпа, јер се у њој
повремено појављивала вода чим
би оближња река надошла. Тако
је и сада било, јама се неколико
дана раније до врха напунила мут-
ном и прљавом водом.

И док су се малишани играли
лоптом, у једном тренутку она је
упала у бару. Драган је потрчао да
је дохвати, али оклизнуо се и
упао у воду.

ВЕЛИКИ СТРАХ

Прво је његову руку која је бес-
помоћно вирила из воде, угледала
наша сусетка Славка, али није зна-
ла како да му помогне. Зато је по-
јурила да дозове помоћ.

Иако сам тада 11 година, али
сам ипак знао добро да пливам.
И док сам скакао у мутну воду,
питао сам се — није ли то само
ружан сан?

ДА ЛИ ЋУ УСПЕТИ?

Хладна вода ми је ушла у уста,
загрцнуо сам се. У глави ми је
бубњало — да ли ћу успети?

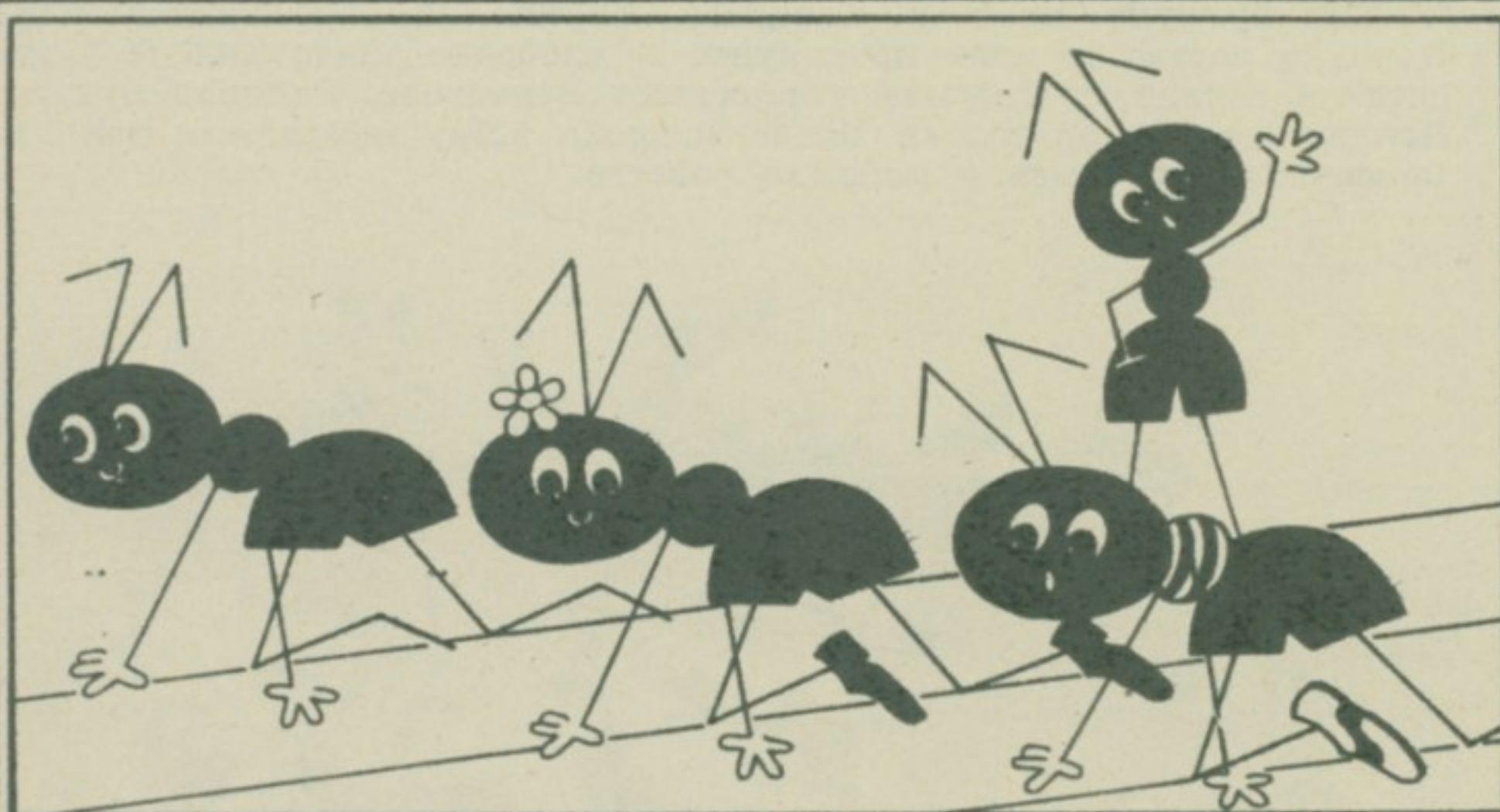
Заронио сам до дна, али брата
нисам пронашао, само сам напипао
неке грање и муљ. И тако још три
пут. Ипак нисам губио наду: Дра-
гане, морам те спасти.

Тек када сам заронио и по чет-
врти пут, напипао сам његово ма-
ло и склупчано тело. Зграбио сам
га за косу и повукао према по-
вршини. Извукло га је десетак ру-
ку.

Одмах су почели да му дају веш-
тачко дисање а ја сам био нагнут
над његовим телом потпуно малак
сао. Стрепео сам!

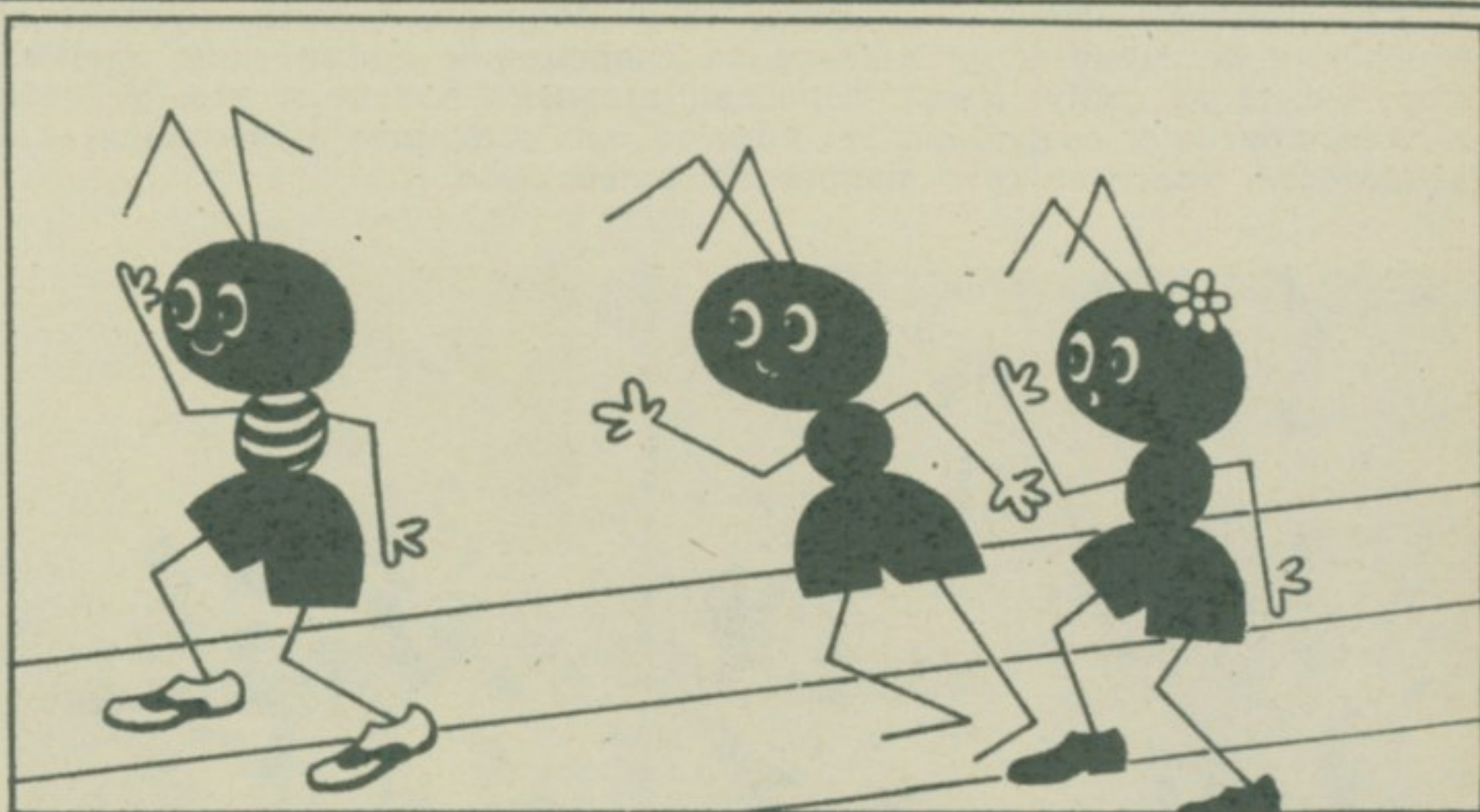
Тек када је Драган после два-
десетак минута отворио очи, лак-
нуло ми је и... почео сам гласно да
плачем.

Душан Митровић,
ВП 6972/35 Титово Ужице
(Хонорар: 200 динара)

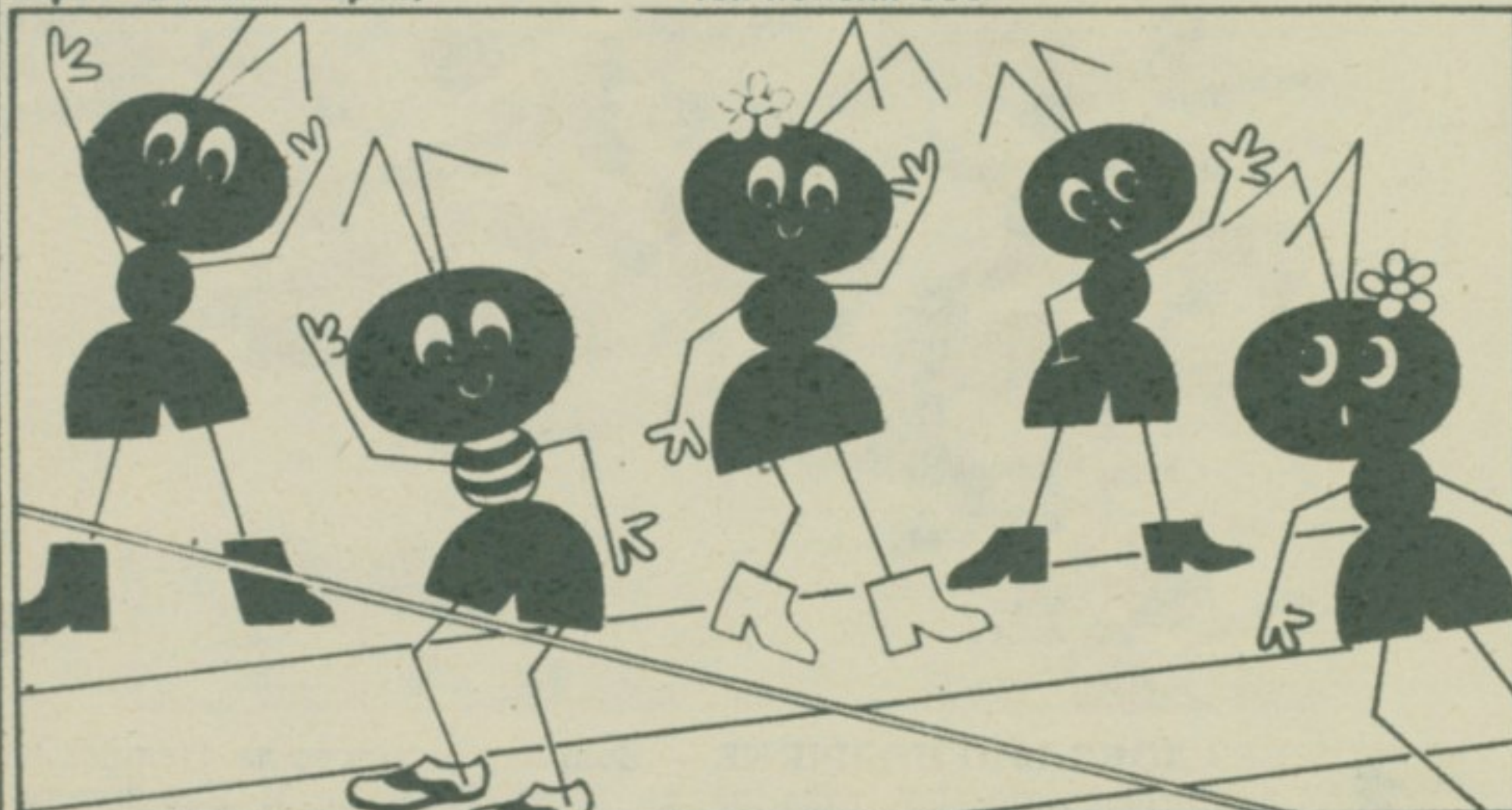
На старту су ђаци мрави.
Први школски крос.

Обувени којекако.
Чак понеки бос.

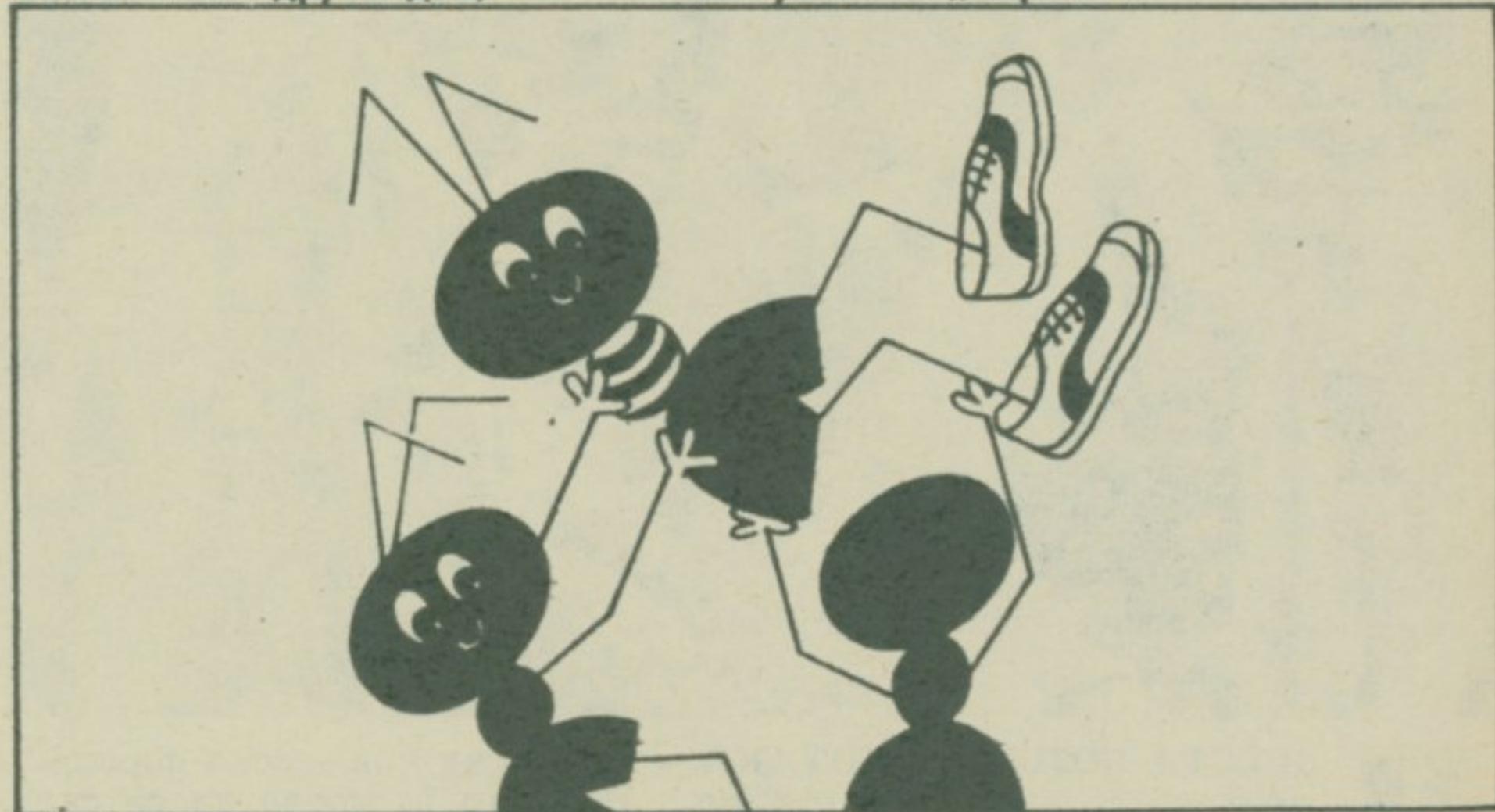
И не жури много Мравко,
као за њим друга два.

јер на циљу биће први
с обућом из „Борова“.

За успехе потребно је,
Мравко добро зна,

Тренинг, срце и још нешто:
Спортска обућа!!!

На циљу је Мравко први,
Диму га у зрак.

На обући победника
„Борова“ је знак.

У НОВИ РАЗРЕД У НОВОЈ ОБУЋИ

Borovo

ЧУВЕНИ ВЛАДАРИ

Симон Боливар

МАРИШ

1 **ОСЛОБОДИТИ СВОЈУ ЗЕМЉУ** — Симон Боливар рођен је у Каракасу, у Венецуели, 24. јула 1783. године, у време када је цело јужноамеричко копно било подељено на шпанске и португалске колоније. Студирао је у Мадриду, а затим путовао по европским земљама и упознао се са савременим политичким идејама. Одлучио је да своју земљу ослободи шпанске власти и чим се, 1806. године, вратио у свој Каракас, који је био средиште антиколонијалне делатности, укључио се у покрет за ослобођење.

2 **РЕВОЛУЦИЈА У КАРАКАСУ** — Када је Наполеон 1808. године збацио са престола шпанског краља Фердинанда VII, био је то подстрек за све јужноамеричке народе. Револуција је букнула прво у Каракасу, априла 1810. године, а млади Боливар постао је члан прве хунте — слободне владе. Ова је у јулу следеће године прогласила независност Венецуеле. Боливар путује у Лондон да од британске владе затражи војну помоћ, али већ 1812. Венецуела опет пада у шпанско робство.

3 **ДВЕСТА БОЈЕВА И БИТАКА** — Шпанска краљевска породица вратила се на престо и Симон Боливар је морао да се склопи најпре на острво Кирасао, а затим у Колумбију. Али, није престао да упућује позиве јужноамеричким народима да наставе борбу за ослобођење. Није се задржао само на речима: на челу ослободилачке војске ушао је 1813. године у Каракас и успоставио Републику. Од тада ће учествовати у преко двеста бојева и битака, али још је био далеко час када ће Јужна Америка коначно постати независна.

4 **БЕЗ ДОВОЉНО ПОДРШКЕ** — Боливар је желео да уједини Колумбију, која се тада звала Нова Гранада, и Венецуелу у једну земљу. Али, он још није имао довољну подршку широких народних маса и његова војска морала је да се бори не само против шпанских одреда него и против врло успешне коњице љанероса. Били су то мелези — одгајивачи стоке које су шпански ројалисти обманама успели да привуку на своју страну. Ипак, Боливарова популарност све је више расла, нарочито после 1816. године.

ОСЛОБОДИЛАЦА

5 **ЉАНЕРОСИ ДОЛАЗЕ** — Те године он је прогласио слободу црнаца-робова, а у јесен следеће постаје диктатор. Његова ојачана војска жање од тада све веће успехе. Придружили су му се љанероси на челу са Хосе Паесом, а ударни део чини неколико хиљада одлично обучених британских и греских бораца. То су били ветерани из Наполеонових рагова које је Боливар придобио добром платом. Са таквом војском 25. маја 1819. године крече у ослобађање своје домовине.

6 **ПРЕКО ДЕСЕТ РЕКА** — Био је то почетак једног од најнапорнијих маршева у историји. Боливарова војска прво је морала да прелази преко поља натопљених водом од обилатих пљускова који су данима засипали ове крајеве. Људи су газили по блату до паса, а на њиховом путу нашло се равно десет набујалих река. Али, као некада на речима, Боливар је и у борбама био одлучан, непоколебљив. Умео је да бодри и подстиче људе, да подиже морал војсци онда када је то било најпотребније.

7 **ГДЕ СУ СЕ НАЈМАЊЕ НАДАЛИ** — Следећа велика препрека био је планински венац Анда и Кордиљера. Јер, Боливар је намеравао да Шпанце нападне тамо где су се најмање надали, а прелазак преко ових планина сваки стратег би сматрао лудшћу. Не и Симон Боливар! Мада је услед нечувених напора страдала готово читава његова коњица, он је успео: 7. августа 1819. године у пресудној бици код Бојаке до ногу је потукао војску шпанских ројалиста и после три дана ушао у Боготу. Тако је опет Нова Гранада била независна. У децембру исте године, на предлог Боли-

вара кога су сви звали „Ел Либертадор“ („Ослободилац“), Венецуела, Колумбија и Еквадор спојили су се у једну земљу, Велику Колумбију. Рат ће потрајати још две године, али Шпанци су коначно сасвим избачени из ове земље, а Боливар проглашен за њеног председника. Ослобођени су Панама и Перу. Горњи Перу по њему ће касније бити назван Боливија. Симон Боливар је остао на челу Велике Колумбије до 1830. године када је поднео оставку, оптужен да жели да се крунише. Умро је убрзо после тога.

ХИТ СТРАНА

ПЕСМА за ОВУ НЕДЕЉУ

САСВИМ САМ

(ALL BY MYSELF)

Музика и текст:
Ерик Кармен
(Eric Carmen)

Извођач:
Ерик Кармен

When I was young I never
Needed anyone
And makin' love was just
for fun

Those days are gone
Living alone
I think of all the friends
I've known
But when I dial the telephone
Nobody's home

All by myself
Don't wanna be
All by myself
Anymore
All by myself
Don't wanna live
All by myself
Anymore.

All by myself
Don't wanna be
All by myself
Anymore
All by myself
Anymore.

When I was young I never
needed

Anyone
And makin' love was just
for fun

Those days are gone

All by myself
Don't wanna be...

Домаћа листа

1. КАД СМО ЈА И
МОЈ МИШ БИЛИ
БОКСЕРИ — Дадо
Топић — ПГП РТБ
2. СКАЛИНАДА — О-
ливер Драгојевић
— ЈУГОТОН
3. ТАЧНО У ПОДНЕ —
YU група — ЈУГО-
ТОН
4. МИЛОВАН — Жељ-
но Бебен и Бијело
дугме — ЈУГОТОН
5. ШЈОР БЕПО КАПИ-
ТАН — Про Арте —
SUZY
6. ЖИВОТ ЈЕ МАС-
КЕНБАЛ — Тешка
индустрија — ЈУГО-
ТОН
7. У КАМЕНУ ПЈЕСМА
ПИШЕ — Мики Је-
вровић — ЈУГО-
ТОН
8. СВИРАЈ МИ СВИ-
РАЈ — Тереза Кесо-
вија — ЈУГОТОН
9. КАД ЈЕДНОМ ЗА-
ЖЕЛИШ — Златко
Пејановић — ПГП
РТБ
10. НОЋ ТИ ДИРА КО-
СЕ ЦРНЕ — Мишо
Ковач — SUZY

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ

1. YOU SEE THE
TROUBLE WITH
ME — Barry White — ПГП РТБ
2. LET'S STICK TO-
GETHER — Bryan
Ferry — ЈУ-
ГОТОН
3. NOBODY'S FO-
OLS — SLADE —
ПГП РТБ
4. PINBALL WIZ-
ZARD — Elton
John — ПГП РТБ
5. ALL BY MYSELF
— Eric Carmen —
ЈУГОТОН
6. SATISFACTION
— Rolling stones
— ЈУГОТОН
7. YESTERDAY +
Beatles — ЈУГО-
ТОН
8. FERNANDO —
Abba — ПГП РТБ
9. SUNSHINE DAY
Osibisa — ЈУГО-
ТОН
10. YUPI DU — Ad-
riano Celentano —
ПГП РТБ

АМЕРИЧКА ТОП-ЛИСТА

1. DON'T AO BRE-
AKING Elton John,
Kiki Dee
2. AFTERNOON DE-
LIGHT Starland Vo-
cal Band
3. GOT TO GET YOU
INTO MY LIFE Be-
atles
4. LET'EM IN Wings
5. KIS AND SAJ GO-
ODBYE Manhattans
6. MOONLIGHT FE-
ELS RIGHT Star-
buck
7. YOU SHOULD BE
DANCING Bee Ge-
es
8. ROCK AND ROLL
MUSIC Beach Boys
9. GET CLOSER Se-
als, Crofts
10. I'M EASY Keith
Carradine

Бинг Крозби (BING CROSBY)

Обично се на страница-
ма посвећеним поп-му-
зици могу прочитати
написи о поп-идолима чије
године старости ретко прела-
зе границу од четрдесет го-
дина. Данас чинимо изузетак
и представљамо вам седам-
десет једногодишњег „вечи-
тог шармера“ Бинга Крозби-
ја који се недавно појавио
на једном концерту у лондон-
ском Паладијуму. Дочека-
н са доста исповења, Бинг је
по завршетку свог програма
испраћен овацијама.

Причати и писати о Бингу
Крозбију и свим његовим пе-
вачким успесима веома је те-
шко. Оставимо то вашим
родитељима и бакама који
га вероватно много боље по-
знају, ми ћемо данас изне-
сти само неколико података.
Бинг Крозби је први певач
који је поп-музику из мју-
зик-холла извео на улице,
у барове, ноћне локале и кон-
цертне дворане и, што је
најважније, својим плочама
напунио породичне дискотеке.
Мада је врхунац своје
певачке каријере достигао
пре бума диско-индустрије,
проузроковане популарнош-
ћу рок енд рола, Крозби и
данас држи све рекорде у
броју продатих плоча. Сми-

мио их је преко сто, а про-
дате су у 60 милиона приме-
рака. Великани данашњице
— Битлси, Стоунси, Елвис
Присли и други — далеко су
иза њега и без икаквих из-
гледа да тај рекорд оборе.
Његов шарм и нешалант-
ност на сцени и у контакту
с публиком још нико није
успео да досегне. Од самог
почетка, он је био певач но-
сталгије. Његов сетни тенор
и његове романтичне песме
које су годинама живеље у
срцима старијих, подсећају
на једно доба које је далеко
иза нас. Да би задовољила
публику, пријемчиву за овак-
ву музику, његова прудуцент-
ска кућа припрема издавање
четвороструког албума са 55
хитова из „старијих добрих
времена“ када су погледи на
живот и сам живот били сас-
вим другачији. Стога не би
требало да вас зачуди што
песме Бинга Крозбија гово-
ре искључиво о романтици,
пољупцима под палмом, са-
њарењу на месечини и лепо-
ти плавог мора.

Ерик Кармен (Eric Carmen)

учи кад је имао свега четири го-
дине. Класичном музиком окупи-
ран је следећих тринаест година.
Било је то време када су га оду-
шевљавали Бетовен, Моцарт и Рах-
мањин. — Међутим, са појавом
Битлса мој поглед на музику се у
потпуности изменио — каже Ерик
и додаје: — Када сам чуо прву
њихову плочу занемарио сам кла-
вир и научио да свирам гитару. О-
ријентисао сам се на поп-музику,
мада нисам занемарио ни класич-
ну. Са групом „Расбериз“, коју сам
основао 1971. године свирао сам
само класични рок (класична музи-
ка са рок звуком). Некако у то
време Ерик упознаје Дејвида Ке-
сидија који је био одушевљен ње-
говом музиком, а овај опет њего-
вим ТВ серијама. Убрзо постају
пријатељи и Ерик за Дејвида пи-

ше неколико песама. Истовремено
са групом снима три албума, али
ниједан не постаје хит, због тога
се, вероватно, 1974. године распа-
ла. После тога Ерик се одлучује да по-
куша као солиста. Годину дана се
припрема да би најзад снимио пр-
ву песму All By Myself (Сасвим
сам). Захваљујући овој песми ро-
мантични рок постаје познат слу-
шаоцима широм Америке, а послед-
њих месеци и Европе. Ерик у сво-
јим песмама покушава да искаже
своја сопствена осећања. Она су
романтична јер је и он сам такав.
Сматра да су романтичне песме
поново у моди мада их он не пева
због помодарства, већ што ствар-
но верује да су млади људи жељ-
ни љубави и другарства те им сто-
га и посвећује своје стихове и но-
те.

АЈК И ТИНА ТАРНЕР (IKE AND TINA TURNER)

Почетком новембра прослављени амерички пар Ајк и Тина Тарнер поново крећу на већ традиционалну турнеју по Европи. Да ли ће ове године турнеја обухватити и нашу земљу, још се не зна.

Душа њихове велике шоу-групе свакако је Ајк Тарнер, који се „дружи“ са музиком још од шесте године. Почео је да свира клавир да би неколико година касније основао своју прву групу »Kings of Rhythm« са којом постиже велике успехе. У јесен 1956. свирајући у једном локалу у Сент Луису, Ајк упознаје Ани Булок која му по-

стаје жена и мења име у Тина. Ани Булок је рођена у Бронсвилу, у држави Тенеси. Као чланица једног хора Ани са сестрама одлази у Сент Луис где до познанства са Ајком пева у једном ноћном клубу.

Године 1959. Ајк је компоновао песму »A Fool in Love« (Луд у љубави) која постаје класика диско-куће Sue Records. Убрзо су дошле још траженије плоче »River Deep Mountain High«, »Proud Mary« и, на крају, »Nutmash City Limits«.

Недавно је у издању продукције РТВ Љубљана изашла нова ЛП-плоча овог дуета која по пред насловне песме »Nutmash City Limits« садржи још и хит »River Deep Mountain High« као и песму »Fancy Annie«.

БОБ МАРЛИ (BOB MARLEY)

У последње време такозвана „реге“ музика све више узима маха у рок-изразу. Многи млади певачи и аутори одлучују се у последње време за овај музички правац сматрајући га једино могућим у данашњем музичком свету. Најекспониранији од свих њих је свакако тамнопути Боб Марли (Bob Marley) са Јамајке, који се пре отприлике две године, чврсто верујући у себе, упустио у тада неравноправну борбу за афирмацију „реге“ музике. Данас је он међу водећим рок-музичарима. Албуми му заузимају ви-

сока места на топ-листама а посетиоци, који до последњег места пуне концертне дворане широм Америке и Европе, одушевљено слушају новог идола.

Марли је родом из Кингстона, главног града Јамајке. Рођен у предграђу Тренчтаун, најсиромашнијој четврти овог града, Марли је још

у најранијој младости осетио шта значи беда и глад. Зато његове песме и говоре о социјалним разликама, искоришћавању и нечовечности, оштро критикујући оне

који су посредно или непосредно узроци оваквог стања. Његове песме, на први поглед једноставне, садрже у себи врло изражену вокалну и ритмичку сложеност коју је врло тешко спонашати. Због тога се слободно може рећи да је Марли зачетник једног од праваца регенерације рока. Данас многи познати музичари (Rolling Stones, Paul Simon, Eric Clapton и други) своју музику надограђују Марлијевим реге-соундом дајући јој једну сасвим нову димензију. А што се тиче самог Марлија, стиче се утисак да је увек нов, занимљив и бескомпромисан у изразу што потврђује свака његова плоча.

У току летњих месеци овај тамнопути музичар одржао је неколико концерата по највећим европским градовима и својим садржајним наступима оправдао мишљење да је један од најзначајнијих музичара седамдесетих година. Иначе Марли, који је до сада издао пет албума, сам пише музику и текстове упорно понављајући да му није стало до успеха! По њему, успех не значи ништа јер многи људи који су осетили сласти успеха данас више нису међу живима. „Ја само желим да докажем свету да успех није искључиво резервисан за звезде англисаксонске рок-сцене.“

ПОП-ВЕСТИ

Француска

ФИЛ МЕЈ (Phil May) који је недавно напустио групу ПРИТИ ТИНГС (Pretty Things) дошао је у Париз и покушава да пронађе нове музичаре.

БРИТ ЕКЛАНД (Brutt Ekland) „мјауче“ на француском на новој плочи РОДА СТУВАРТА (Rod Stewart).

Дискографска кућа RCA издала је албум ЛУ РИДА (Lou Reed) „Дивљи анђео“ (»Wild Angel«)

Лос Анђелес

Џими Пеј (Jimmy Page) подигао је на ноге слушаоце у хали спортова песмом „Хоћу да те волим“.

Линда Ронстад (Linda Ronstadt) управо снима нову плочу.

За свој двадесет пети рођендан Стив Вондер (Stevie Wonder) је два сата певао са Боби Хачерсоном (Bobby Hutcherson).

Прича се да ће Роберт Палмер (Robert Palmer) снимити нов албум.

Флаш Кадиллак (Flash Cadillac) припрема му-

зику за Нови Кополин филм.

Ринго Стар (Ringo Starr) се припрема да оними плочу у студију недалеко од Лос Анђелеса.

Последњи концерт групе Ролинг-Тантер-Ривју (Rolling Thunder Review) снимљен је и на филмској траци.

Квинтер Мајлс Дејвис (Miles Davis) у којем се налазе Ханкок (Hancock), Вејни Шортер (Wayne Shorter), Рон Картер (Ron Carter) и Тони Вилијамс (Tony Williams) припрема нов албум.

Питер Фрамpton (Peter Frampton) је задовољан удацац у груди за време свог последњег концерта јер га је неко из публике гађао конзервом.

НОВЕ ПЛОЧЕ У ИЗДАЊУ НАШИХ ДИСКО-КУЋА

JETHRO TULL

»MINISTREL IN THE GALLERY 1973« назив је албума групе Џетро Тал који је продуцентска кућа Југотон снимила за домаће тржиште. Јан Андерсон и другови још једном су потврдили висок реноме који уживају код љубитеља поп-музике.

YU ГРУПА

Некако упореда са издавањем ЛП-ја издат је и сингл београдске YU групе са композицијама „Освета“ и „Опрости, љубави“. У добро познатом стилу, са ове плоче издвојили бисмо композицију „Освета“ коју је публика добро прихватила.

HELMUT ZACHARIAS

Ево и једног ЛП-ја који ће обрадовати нешто старије слушаоце. Хелмут Захариас се на овој плочи представља својим великим успесима, старим и познатим композицијама које у инструментацији врхуна је Захариас могу да се слушају безброј пута.

ИБРИЦА ЈУСИЋ

Једини прави домаћи шансоњер Ибрица Јусић својим новим албумом који носи назив „НОСТРОМО“ још једном је доказао да му у домаћој конкуренцији нема равнот. Од 11 композиција које су се нашле на плочи осам су дело извршног Јусића.

ПОП-ЗАНИМАЉИВОСТИ

Недавно се у многим светским листовима појавила слика Ленона Јуниора. То је његов први јављени снимак, јер су се Џон и Јоко пре десет месеци, кад се малишан родио, потпуно повукли. Као што се може видети, мали Шон Оно Ленон потпуно личи на своју мајку.

Мик Тејлор, бивши гитариста групе Ролингстоунс, после дужег тражења најзад је успео да оснује, како сам каже, супергрупу »Sir Kel and Co«. У овом саставу бас-гитару свира Гордон Пет који је заједно са Миком написао комплетан материјал за прву ЛП плочу.

МЕХАНОТЕХНИКА ИЗ ИЗОЛЕ ЈЕ ПРИПРЕМИЛА ЗА ВАС

Телефон Е-029, цена 125.— динара

Телефон Е-135, цена 130.— динара

Телефон Е-031, са типкама, цена 135.— динара

Шиваћа машина — електрична Е-073, цена 160.— динара
Шиваћа машина — ручна Ц-041, цена 100.— динара

Сваку од ових играчака можете да добијете ако испуните наруџбеницу, залепите је на полеђину дописнице и пошаљете на адресу:

МЕХАНОТЕХНИКА — ТОВАРНА ИГРАЧ, КОВИНСКИХ ИН ПЛАСТИЧНИХ ИЗДЕЛКОВ — 66310 ИЗОЛА

Медвед „Лука“ В-214
величине 35 см, цена 138 динара

и медвед „РОРИ“ Б-218,
величине 40 см, цена 150.— динара

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем ИГРАЧКУ МЕХАНОТЕХНИКЕ — ИЗОЛА

Назив и број играчке _____

По цени од _____ динара. Износ ћу платити поштару кад ми донесе пакет на адресу:

(Име, очево име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број стана)

(Потпис купца)

НЕОБИЧНИ ПРОПИСИ

РИЦИНУСОВО УЉЕ ЗА ПРЕСТУПНИКЕ

У Америци су данас на снази закони, донесени пре неколико десетина или стотина година, који у много чему више штите животиње него људе.

На територији САД постоје осим федералних закона, којих сви морају да се придржавају, и они који важе само у неким државама или градовима. Понеки од њих су донесени пре неколико десетина па и стотина година, или су у тој мери превазиђени да звуче готово невероватно, па чак и смешно. Па ипак, и поред све своје бесмислености, они су и даље на снази. Срећом, готово ником, па ни најзадртијем судији, не пада на памет да их примењује. Да није тако, становници града Ричмонда, на пример, морали би да плате новчану глобу ако би им пало на памет да штапићем пишћу по земљи.

Несумњиву домцишљатост показали су некадашњи градски оци Солт Лејк Ситија: они су на доста оригиналан начин ускратили својим супраћанима могућност да музицирају на улици. Једноставно, забрањили су да се на улици износи укулеле (хавајска гитара) уколико није чврсто упакована у хартију. Али, укулеле није једини инструмент на којем може да се свира на улици.

На удару закона је и бели лук: свим фризерима у граду Ватерлоу забрањено је да га једу између 7 и 19 часова. Разлози коју су утицали на доношење овог закона чине се сасвим разумним.

ПСЕЋЕ УДРУЖЕЊЕ

Међу онима који су доносили законе у граду Нормал мора да је било доста љубитеља животиња, јер како иначе протумачити закон по којем се грађанима строго забрањује да задржу животиње. Новчана казна предвиђена за починоце прекршаја удвостручује се уколико су у питању пас или мајмун.

Занимљиво је да баш у вези са животињама постоји читав низ необичних закона. Тако је, на пример, у Бостону забрањено држати псе више од 30 сантиметара, а мачке у Чикагу ако хоће у шетњу, наравно у пратњи власника, морају да носе звонце око врата.

Више разумевања за четворonoшце показали су општинари Њу Орлеанса: они су изгласали закон којим се псима дозвољава да уједају — сиромашне! Разлог за забринутост сиромашних нема, јер су законодавци мислили да њих: псима је строго забрањено да их уједају више од једанпут дневно!

Не мању широкогрудост показали су и одговорни у Оклахоми: једним декретом они су псима дали право да сенују удружење ако претходно добију за то специјалну дозволу од свог господара!

ЗАБРАЊЕНО ЈЕ УЈЕДАТИ

У Вест Порту у Масачусетсу још је на снази закон који строго забрањује бизонима и осталим рогатим животињама да се „служе“ амбулантним колима. У Охају се власницима магараца који се улицом крећу брзином већом од 7 километара на час наплаћује казна од 10 долара. Много већу слободу уживају краве. Оне у Конектикату чак имају право да уђу у бар и попију коју криглу пива.

Једним декретом донетим веома давно у Калифорнији дозвољено је сваком живом бићу да расте колико хоће и да достигне висину коју жели. Ако, на пример, нека мачка покаже жељу да нарасте и до два метра, нико нема права да је у томе спречи.

У граду Хамонду већ много година на снази је један помало окрутан закон. Њиме је предвиђено да се сва-

ко ко буде затечен да храни неку животињу на улици казни на замста необичан начин: мора да попије чашу пуну ричинусовог уља!

По закону који влада у држави Мисури сваки њен становник може да буде осуђен на месец дана затвора ако буде ухваћен да уместо америчког говсри енглески језик. У Рофорту се строго забрањује закупица соба, станова и кућа да уједају власника. Наравно, то не значи да купац не може да пребије власника

и на тај начин изрази неко своје незадовољство.

Да би се потенцијални купци сачували од евентуалних превара, у Арканзасу је донет закон који забрањује каубојима да коњима и мулама уграђују лажне зубе. У овој држави постоји још један необичан пропис којим се каубојима забрањује да рибе хватају ласом! Злобници кажу да су се власти вероватно забринуле да тако не дође до њиховог истребљења.

НЕ ВОДИТЕ ЛАВА У ПОЗОРИШТЕ!

Кад су се пре много година на улицама појавили први аутомобили, градски оци су се озбиљно забринули за животе грађана. Вероватно је због те претеране бриге у држави Тенеси и изгласан закон који сваког власника аутомобила обавезује да унајми коњаника који ће њим испред возила и гласно најављивати опасност.

У Висконсину је једним законом прописана висока новчана казна за власнике аутомобила из чијег возила цури уље на коловоз. И то

није све: пролазник који примети да неки аутомобил оставља трагове уља за собом и то пријави полицији, има право на награду у износу од 30 процената од висине казне.

Најстрожије је забрањено њих у позориште у пратњи лава, каже се једним декретом донесеним у Балтимору. Замку коју поставља овај закон није тешко избећи: једноставно треба ушетати у хол с тигром или леопардом о повоцу. То није забрањено. Уосталом, зар они и нису лепши од лава?

Занимљиво је да свака акција која се у последње време покреће у САД ради укидања ових и сличних закона наилазе на велики отпор. Разлог можда треба тражити и у томе што сви они на извесан начин представљају својеврсне занимљивости.

О. В.

Десетинама година већ научници из разних земаља покушавају да нађу поуздано средство које би плашило и растеривало ајкуле. Међутим, ни хемикалије, ни ултразвук, па чак ни електрични удари нису могли да реше тај проблем. „Морски тигрови“ показали су се неустранивим. Због тога су не симисти међу научницима почели да тврде да се тај проблем не може решити, да је лакше конструисати перпетуум мобиле него наћи репелент — средство за плашење и одбијање — против ајкула.

Решење је, изгледа, нашла сама природа. Једино од чега ајкуле беже је рибица *Pardahirus marmoratus* која се иначе ничим не одликује од осталих риба. Ову рибу од памтивека лове на обалама Црвеног мора и гурмани из тих крајева тврде да је неупоредиво укуснија од пастрмке.

Риба *Pardahirus marmoratus* стекла је „славу“ када је амерички биолог доктор Јуџин Кларк, за време некаквог опита, сасвим случајно испустио једну од

АНТИ- АЈКУЛИНА

ових рибица у базен с гладним ајкулама. Тада се догодило нешто потпуно неочекивано: део ајкула просто се бацно у други крај базена, што даље од рибе. Оне које су остале у њеној близини почеле су да се увијају у грчевима. А најсвирије је и најпрождрљивије устремиле су се на рибу отворених чељусти и — више нису могле да их склопе.

Каснији лабораторијски опити показали су да ова рибица у тренутку опасности излучује из жлезда течност, сличну млеку, која садржи веома јак токсин који тренутно и смртоносно делује на нервни систем морских разбојника. Како истиче амерички часопис „Аргоси“, доктор Јуџин Кларк сматра да је вештачко синтетизирање овог токсина могуће. Ако научницима то пође за руком, човек је добио вековну битку против ајкула.

Што се саме рибе *Pardahirus marmoratus* тиче, они који уживају у њеном меду могу слободно да га једу: при кувању или печењу опасни токсин потпуно се уништи.

ПРОТИВ КАНЦИ СОКОЛА

ЗА ВРТ И ТОПЛА ЈЕЛА — Рукавице имају дугу и необичну историју. Да не би озлеђили руке при клесању камена, пећински људи обавијали су шаке комадима коже. Сматра се да су то биле прве рукавице. Персијанци су их још пре наше ере носили да би се заштитили од хладноће. Стари Грци и Римљани носили су у вртovima пруге, а при јелу нарочите, танке рукавице, да се не би опекали топлоом храном, јер се у то доба јело само прстима. Ношење рукавица у другим приликама није било уобичајено, и ако би се неко с њима појавио на улици, сви би га исмевали као мекушца.

ПОЗИВ НА ДОВОЈ — Вештина у изради и разноврсност рукавица достиже врхунац у средњем веку. После 1200. године почињу да их носе и жене, а тада се први пут појављују и рукавице са прстима. Овај део одеће ускоро постаје и знак отмености и богатства. Међутим, понекад су рукавице имале изузетно важан значај у односима међу људима. Оклопљени витезови и ратери носили су велике и тешке рукавице од гвожђа и у то доба појављује се и обичај да се за увреду или неправду пред своје противника баца рукавица, што је истовремено значило и изазов на двобој. Али, најчудније су биле рукавице које је на француски двор донела Катарина Медичи, жена Анрија II. Те рукавице су биле отровне и њима је, наводно, убијена Жана д'Албре, која је сметала да син Катарине Медичи дође на престо.

ПРОТИВ КАНЦИ СОКОЛА — На турнирима и у лову стрелци су леву руку, којом су држали лук, штитили кожним омотачем, а десну, којом су државали стрелу, рукавицом са три прста. И данашњи стрелци такође носе рукавице при гађању. Лов са соколом, некада забава и спорт аластеле, захтевао је ношење нарочито велике рукавице од чврсте коже на руци на којој се носио соко. Тако је рука соколара била заштићена од оштрих канци ове снажне птице.

ВЕЛИКА ТАЈНА ШТАВЉЕЊА — Начин израде и облик рукавица временом се мењају и усавршавају. И материјал од којег су се израђивале рукавице је различит. Најчешће је то била кожа, која је најбоље штављена у Шпанији, одакле је ишла у Француску где су рукавице кројене. Најзад, у Енглеској су рукавице специјалним привезом добијале коначан облик. Начин доброт штављења коже дуго је чуван као велика тајна. Најбоље и најскупље рукавице су од јеленске коже која је мекана и дуготрајна.

РУКАВИЦЕ У ОРАХОВОЈ ЉУСЦИ — Доба барока доноси моду јако наизгледних рукавица. Лизелота од Пфалца, немачка принцеза удата за Орлеана, брата Луја XIV, често се жадала како њен муж тако много напарфенише своје рукавице да јеј позли. Иначе, у то време су популарне врло танке и меке рукавице од коже. Неке од њих биле су тако пажљиво урађене од вешто штављене коже да су могле да стану у орахову љуску. Јављају се и прве машине за израду рукавица, али се оне боље још кроје и шију ручно.

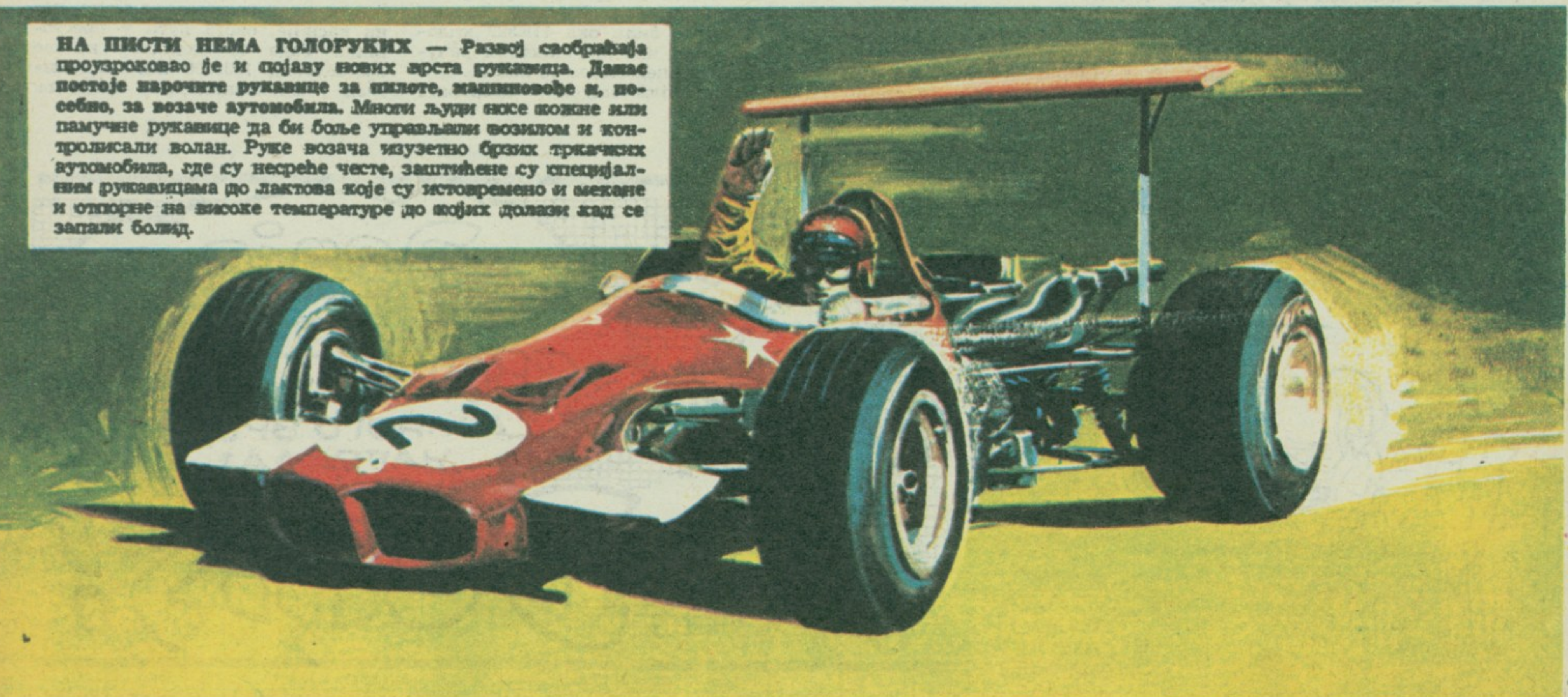
ЗА РУКЕ СА СКАЛПЕЛОМ — Развој технологије и машина усавршава и разноликост израде рукавица, и то од разних материјала, зависно од намене. Зато се појављују рукавице од памука за до-кеје, од гуме за праћевинске раднике, и фудбалске полмане, од азбеста за ваљрогасце и космонауте и сл. Специјалне, изузетно меке и танке рукавице које при операцијама носе хирурзи израђене су од сировине чије је порекло — каучук. Једноставно, данас се успешно обављање многих радова не може ни замислити без одговарајућих рукавица.

РАСЕЈАНИ МАРСЕЛ ПРУСТ — У Енглеској се још негује стари обичај да се судијама даје симболична свота новца да за сваки процес купе нове рукавице. Иначе, од свих предмета, људи готово најчешће губе и заборављају баш овај део одеће. По томе је нарочито познат био писац, нобеловац Марсел Пруст. Он је, наиме, понекад у шетњи артео и подизао на штапу своје сиве, изгужване и прљаве рукавице које је тако често губио. Зато је молио људе да му их врате у коверти. У знак захвалности поклањао је налазачу пар или чак туце нових рукавица.

НА ПИСТИ НЕМА ГОЛОРУКИХ — Развој саобраћаја проузроковао је и појаву нових врста рукавица. Данас постоје нарочите рукавице за пилоте, машинисте и, посебно, за возаче аутомобила. Многи људи носе кожне или памучне рукавице да би боље управљали возилом и контролисали волан. Руке возача изузетно брзих тркачких аутомобила, где су несреће честе, заштићене су специјалним рукавицама до лактова које су истовремено и меке и отпорне на високе температуре до којих долази кад се запали болид.

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

РОБЕРТ ШЕКЛИ

САН

Четврти напад се
догодио у пустарама
источно
од престонице.
То је довело
до застрашујућег
броја самоубиства.

Прошле ноћи имао сам чудан сан. Уснио сам да ми глас рече:

— Опростите што прекидам Ваш претходни сан, проблем је хитан и само ми Ви можете помоћи.

Сањао сам како одговорих:

— Извињења нису потребна, то и није био неки сан, па, ако Вам икако могу помоћи...

— Само Ви можете помоћи — рече глас. — Иначе, ја и мој народ смо осуђени.

— Господе! — рекох.

Име му је било Фрока и припадао је прастарој раси. Живели су од древних времена у пространој долини окруженој тигантским планинама. Био је то мирољубив народ и они су временом дали неколико изузетних уметника. Закони су им били узорни, а гајили су децу учећи их љубави и благодати.

Прекинуо сам га.

— Слушајте, зар не можете одмах прећи на тај хитни проблем?

Фрока се извинио због опширности, али је и објаснио да у његовом свету уобичајени начин молбе садржи подужи део о моралној исправности покорног молиоца.

— У реду — рекох. — А сада да пређемо на проблем.

Напад на гребну цивилизацију

Фрока је дубоко уздахнуо и почео. Рекао ми је да се пре стотину година (по њиховом рачунању времена) један огромни црвенкастожути труп спустио са неба, близу споменика Непознатом богу, насупрот Градске већнице, њиховог трећег града по величини.

Труп је био приближно цилиндричан и око три километра у пречнику. Уздигао се високо ван домета инструмената, упркос свим природним законима. Пробали су и открили да је труп неосетљив на хладноћу, врелину, бактерије, бомбардовање протонима и, у ствари, на све остало што се могло смислити. Он је стајао ту,

непомичан и невероватан, тачно пет месеци, деветнаест сати и шест минута.

Тада без икаквог разлога, труп је почео да се креће у правцу север-северозапад. Његова средња брзина је била око 118.322 километара на час (по њиховом рачунању брзине). Потом је нестао.

Симпозијум научних експерата

није могао створити никакве закључке о овом догађају. На крају су се сложили да је то било необјашњиво, јединствено и немогуће да би се опет поновило.

Али, ипак се догодило месец дана касније, овога пута у престоници. Тада се цилиндар кретао брзином од 1230500 км/ч. на изглед у праволинијским потезима.

ХУМОР

— НЕ ДОПАДА
МИ СЕ ОВО
ЊЕГОВО
ПОНАШАЊЕ!

Материјална штета била је непроцењива. Неколико хиљада животиња било је изгубљено.

Два месеца и један дан после тога труп се вратио угрожавајући сва три највећа града. Од тада је свако би свестан да није само појединачним животима, већ читавој цивилизацији, опстанку расе, претио неки непознати, а можда и несхватљиви феномен.

Ово сазнање довело је до таласа очајања међу масама становништва. Апатија се нагло смењивала са хистеричом.

Четврти напад се догодио у пустињама источно од престонице. Стварна штета је била мала. Па ипак, масе су се успаничиле. То је довело до застрашујућег броја самоубиства.

Ситуација је била очајна. Сада су и самозвани научници позивали да се боре здружени са науком. Никаква помоћ није презирана, ниједна теорија запостављена макар долазила од биохемичара, врача или астронома. Чак ни најлуђе концепције нису биле занемарене, нарочито после ужасне летње ноћи у којој су прекрасни древни град Раз и његова два предграђа била потпуно уништена.

— Извините — рекох. — Жао ми је што чујем да сте имали толико неприлика, али не видим какве то има везе са мном...

— Управо долазим на то — рече глас.

— Онда наставите — рекох. — Али мој савет Вам је да пожурите зато што мислим да ћу се ускоро пробудити.

— Мој сопствени удео у овоме прилично је тешко објаснити — наставио је Фрока. — Ја сам по професији статистичар. У слободном се времену занимам техником да бих развио менталне спажаје. Недавно сам експериментисао са хемијским једињењем које ми називамо „кола“ и које учествује узрокује стање дубоке илуминације...

— И ми имамо слично једињење — рекох.

— Тада схватате!... Али, то је тако тешко објаснити.

— Наставите — прекидох га нестрпљиво. — Реците срж проблема.

— Па — глас рече — схватио сам да мој свет постоји у много облика: атомском, субатомском, помицању планета, у бесконачности... а све је то део и других нивоа постојања.

Само нас Ви можете сачувати!

— Знам за то — рекох узбуђено. — Недавно сам исто сазнао и о свом свету.

— Тако да ми се учинило — наставио је Фрока, — да је један од наших нивоа био ометан.

— Можете ли бити мало прецизнији — рекох.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Све срећне породице
лице једна на другу,
свана несрећна породица
несрећна је на
свој начин. (Толстој)

— Мени се чини да мој свет живи на молекуларном нивоу.

— Лудо — рекох му. — Али, јесте ли били у стању да то установите?

— Мислим да јесам — рече глас. — Али, немам доказа. Све је то чисто наслућивање.

— Ја лично, верујем у интуицију. Реците ми шта сте то открили.

— Па, господине — рече глас оклевајући — дошао сам до сазнања, интуицијом, да је мој свет Ваш микроскопски паразит.

— Реците све!

— У реду! Открио сам да са једне тачке гледишта, у једном виду стварности, мој свет постоји између другог и трећег зглоба на Вашој левој руци. Он постоји ту милионима наших година који су минути за Вас. Ја то, наравно, не могу да докажем и свакако Вас не оптужујем...

— То је у реду — казах му. — Ви кажете да је ваш свет смештен између другог и трећег зглоба на мојој левој руци. Добро. Па, шта ја ту могу?

— Па, господине, ја нагађам да сте недавно почели да чешете зону мога света!

— Да се чешем?

— Тако мислим.

— И ви мислите да је огромни смртоносни црвенкасти труп један од мојих прстију!

— Тачно.

— И Ви желите да престанем да се чешем.

— Само по зони — рече глас брзо. — То је непријатна молба, али ја то чиним у нади да спасем свој свет даљег разарања. И ја се извињавам...

— Не извињавајте се — рекох. — Осетљиви народи не треба да се стиде ни од чега.

— Од Вас је љубазно што тако говорите — рече глас. — Ми нисмо људи, знате, паразити смо и немамо никакво право на Вас...

— Осећајна створења треба да се помажу — рекох. — Дајем Вам реч да се нећу никада, докле год живим, чешати између првог и другог зглоба своје леве руке.

— Другог и трећег зглоба — подсети ме.

— Никада се нећу чешати између било којег зглоба своје леве руке! То је свечани завет и ја обећавам да ћу га се придржавати докле год будем дисао.

— Господине — рече глас, — спасли сте мој свет. Никако захваљивање не би било довољно. Али, ипак, захваљујем Вам.

— Није вредно спомена — рекох.

Глас је нестао и ја се пробудих.

Чудно изредосећање

Док сам се сећао сна ставио сам завој преко зглобова леве руке. Трпео сам свраб у тој области, чак нисам ни прао леву руку. Носио сам завој недељу дана.

На крају недеље, скинућу завој. Мислим да сам им дао двадесет или тридесет билиона година по њиховом рачунању времена што би требало да буде довољно за сваку расу.

Али, у томе није мој проблем. Проблем је у томе што одскора имам непријатно предосећање о земљотресима око Сан Андреас Фолта и обновљене вулканске делатности у централном Мексику...

— Слушајте, опростите што прекидам Ваш претходни сан, али, проблем је веома хитан и само ми Ви можете помоћи...

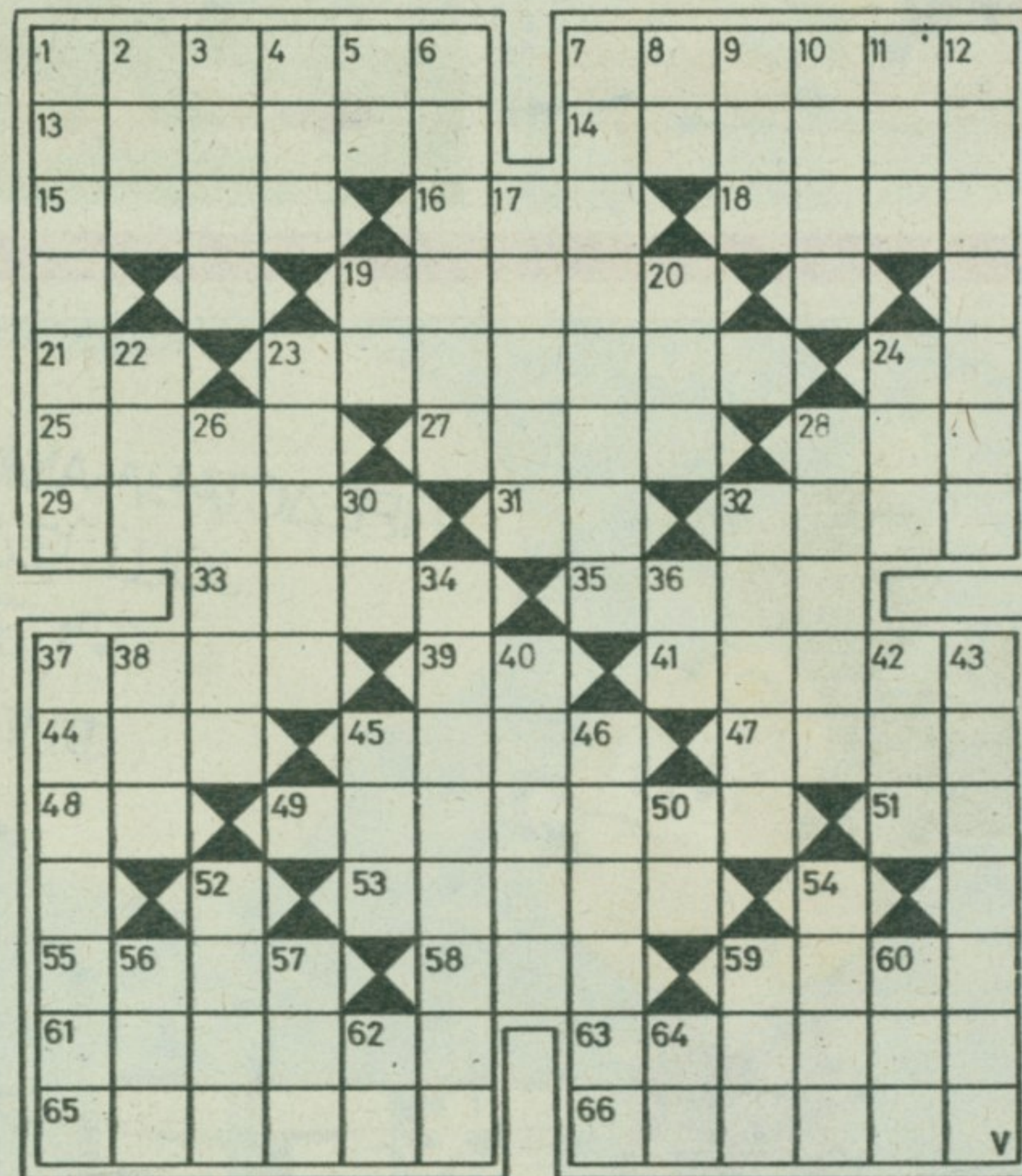
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Предикат (грам.), 7) старина, 13) усов, 14) голман ФК „Војводине“, 15) напад, 16) јединични вектор, 18) београдски песник (Васко), 19) прастановници Балкана, 21) иницијали сплитског композитора („Мала Флорами“), 23) река која се улива у другу реку, 24) хемијски знак за силицијум, 25) доњи део тела, 27) роман Емили Золе, 28) шала, 29) мирис, 31) ауто-ознака за Мостар, 32) артерија, 33) дугачко, 35) острво на Јадрану, 37) држава у Азији, 39) скраћеница на крају писма, 41) врста, 44) млечни производ, 45) забрана, обустава, 47) совјетски композитор (Хачатурјан), 48) два иста сугласника, 49) кратка пушка, 51) повратна заменица, 53) посуда за јело, 55) наш филмски глумец Чејван, 58) швајцарски национални јунак, 59) француски глумец-комичар (Жак), 61) материјал за горење, 63) једнорог, 65) непрофесионалац, 66) аутор романа „Пауци“.

УСПРАВНО:

1) Гора, 2) оружани сукоб народа, 3) име фудбалера Буљана, 4) глас дивљих животиња, 5) лична заменица, 6) порцуланска материја, 7) особа која проучава небеска тела, 8) два сугласника, 9) изразити представник врсте, 10) место у Срему, 11) део течности, 12) наш сликар (Стојан), 17) равномерно кретање, 19) хемијски знак за иридијум, 20) летовалиште на Кварнеру, 22) обор за стоку, 23) биљка из породице слезова, 24) мушки наследник, 26) француски режисер (Жан Лик), 28) струјање ваздуха, 30) хемијски знак за сребро, 32) одан, 34) хирург, 36) четрнаесто и 22. слово ћирилице, 37) кривични поступак, 38) мочварно земљиште, 40) постојеће прилике, 42) врста коњског корака, 43) италијански морепловац (Веспучи), 45) проналазач парне машине, 46) косовски јунак (Милош), 50) иницијали за пребачког певача забавних мелодија, 52) мерило, 54) име глумца Купера, 56) кућа, 57) легенда, 59) врста артиљеријског оруђа, 60) правац протицања, 62) скраћеница за: војни експедитор, 64) хемијски знак за никл.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Истра, 6) хумор, 11) зарад, 13) отица, 14) Дрим, 15) кас, 17) Арес, 18) амо, 19) ствар, 21) Ант, 22) та, 23) Емир, 24) оп, 25) аз, 27) крив, 28) плус, 30) колос, 32) трактор, 34) бал, 35) брст, 36) Р(адо-је) Д(омазовић), 37) ат, 38) маст, 39) Тур, 40) концерт, 42) лекар, 44) Орли, 45) Тиса, 46) не, 48) не, 49) Вест, 50) дз, 51) гро, 53) мрст, 55) жал, 58) раст, 59) Еол, 60) сник, 60) еталон, 62) Арктик, 64) совет, 65) чинод.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукос Бутковић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живојин Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/523. Нурићана Ђојић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дина, полугодишња 110,00 дина, тримесечна 55,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дина, полугодишња 220,00 дина, тримесечна 110,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страниј валути. ДМ 64.—, Долар 25.—, Ф. 110.—, Ш. 66.—, Ш. 108.—, Девине уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фох 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Одласна агенција. Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишлени Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕДСТАВЉАМО ВАМ
ЈОШ ЈЕДНОГ ЧЛАНА
PEZ
ФИГУРА.

PEZ®

нај прикладан деи убишак
Свакодневни наи ужишак.

ČEŠNIA

© Walt Disney Production

Kolinska

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

НЕЗАВИСНА ВЕЋ 12 ГОДИНА

Интересује ме колико Замбија има становника и на колико квадратних километара они живе?

Иво Мужинић,
Омиш

Република Замбија, једна од најугледнијих чланица покрета не-сврстаних, простире се на 746.256 квадратних километара, где живи око четири и по милиона становника. Већину становника чине Банту-Црнци али има и Британаца и Индијаца.

Замбија је независна од 1964. године. Главни град је Лусака.

САТУРНОВ ПРСТЕН

Ко је и када открио Сатурнов прстен?

Гордана Савић,
Гњилане

Прстен око Сатурна, друге по величини планете у Сунчевом систему, открио је 1610. године италијански физичар и астроном Га-

лилео Галилеј. Занимљиво је да се Сатурнов прстен састоји заправо од три прстена: спољашњег, средњег и унутрашњег. Спољашњи је од средњег одвојен такозваном Касинијевом пукотином широком око 4000 километара, а средњи од унутрашњег пукотином широком 1000 километара. Цео прстен широк је око 68000 километара и састоји се од малих небеских тела која се самостално крећу око Сатурна. Претпоставља се да прстен представља остатке неког сателита.

ЛЕГЕНДАРНИ ПУКОВНИК ДЕЈВИ

Да ли је Дејви Крокет стварно постојао или је измишљена личност?

Аце Илијевски, Тетово

Давид Крокет, популарно звани Дејви, заиста је постојао. Рођен је 1786. године у држави Тенеси и био је амерички граничар и државник. Његова породица била је сиромашна и Дејви је рано почео сам да зарађује за живот, ловио је по шумама Тенесија и бавио се трговином. Како су се Крокетови често селили на запад, према средини Тенесија, доспели су и у област коју су насељавали Крик Индијанци. САД су покушавале да те територије заузму за

себе и у тим сукобима са Индијанцима учествовао је и Дејви Крокет. Када је 1815. године рат завршен победом САД, он је добио чин пуковника.

Доцније је почео да се бави политиком, па је два пута биран и у Конгрес, али се увек понашао као горштак. Његови говори на народном језику, обилато зачињени вицевицама, учинили су га популарним. Новине су често писале о њему, па су се појавиле и припо-

ветке о његовим доживљајима још док је био жив. Све то допринело је да Дејви Крокет постане нека врста народног јунака, готово легендарна личност. Много касније, средином нашег века, цртани филмови Волта Дизнија оживели су његову популарност.

Дејви Крокет је погинуо 1836. године у бици за Аламо, када су Американци ратовали са Мексиком око превласти у Тексасу.

КАД СУ СВИ ЈЕДНАКИ

Молим те да ми објасниш шта је то изокефалија.

Мирсада Селимовић,
Тузла

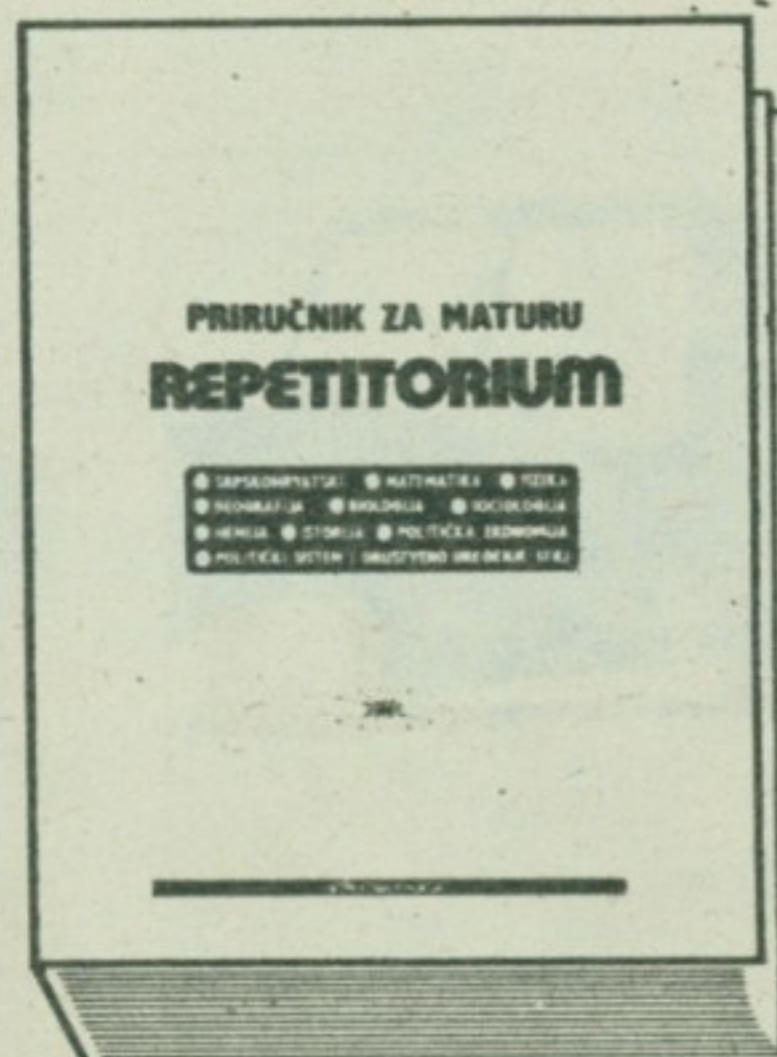
Реч „изокефалија“ долази од две грчке речи: исос — једнак и кафале — глава и означава у сликарству такав распоред људских фигура где се све главе налазе у истој висини, без обзира какве су стварне пропорције приказаних ликова.

Изокефалија је честа на античким рељефима и у византијском сликарству. По овом начину приказивања ликова нарочито су познати чувени мозаици из Равене. Слике и илустрације где су све фигуре једнаке израђиване су и у доба ране ренесансе и средњег века. У каснијим раздобљима, кад

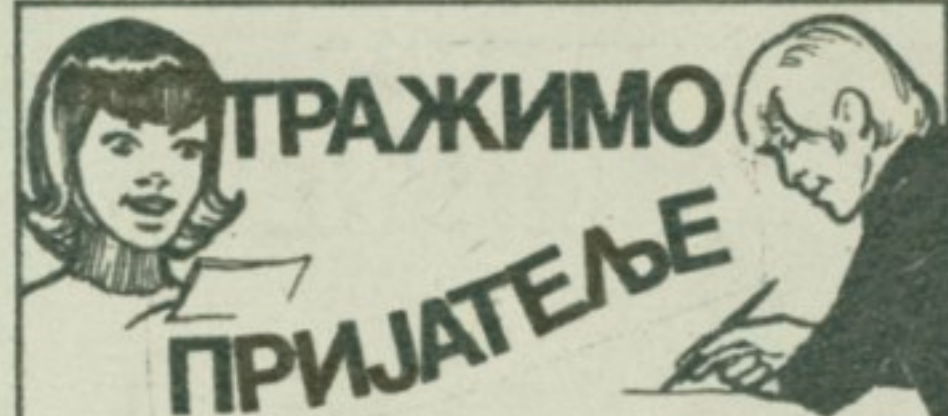
сликари боље познају пропорције људског тела, перспективу и композицију сликања, изокефалија нестаје тако да је већ у бароку готово нема.

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поузећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански факс 23.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Имам 16 година и жељела бих се дописивати с младима из наше земље. Навијам за „Хајдук“ и „Југопластику“. Волим „Вијело дугме“, Микија Јевремовића и Здравка Чолића. Ирја Јерковић, Мата Кодопића 32, 50000 Дубровник.

Хтела бих да стекем другове из наше лепе земље. Имам 20 година, волим музику и забавну и класичну и народну. Скупљам постере и фотографије певача. Тамбоцева Људмила, СССР, ул. Херченскаја 4/11, Киев, 26260.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и Совјетског Савеза. Имам 13 година, навијач сам „Првене звезде“. Хоби ми је скупљање маркица, салвета, значки, постера и старог новца. Мирјана Вукић, 14233 Велики Црњени.

Имам 12 година и желела бих се дописивати са друговима и другарицама из Југославије. Волим забавну музику. Скупљам салвете, значке и плоче домаћих и страних група. Нада Војковић, Стублине 11507 код Обреновца.

Моја жеља је да се дописујем са другарицама из наше земље. Хоби ми је скупљање салвета и значки. Имам десет година и навијам за „Партизан“. Највише волим музику и спорт. Миња Ђатић, Жељезничка 40, 21300 Беоцин.

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шољено поузећем. Цена сваке књиге 80 дин. Све 4 књиге - комплет само 250 дин. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

